

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖMER SEYFETTİN’İN
KAŞAĞI VE PERİLİ KÖŞK ADLI HİKÂYELERİNİN A1-A2 SEVİYESİNE
UYARLANMASI**

ADEM KUTLU

**YÜKSEK LİSANS TEZİ
TÜRKÇE EĞİTİMİ ANA BİLİM DALI**

**GAZİ ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ**

HAZİRAN, 2015

TELİF HAKKI VE TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU

Bu tezin tüm hakları saklıdır. Kaynak göstermek koşuluyla tezin teslim tarihinden itibaren(.....) ay sonra tezden fotokopi çekilebilir.

YAZARIN

Adı : Adem
Soyadı : KUTLU
Bölümü : Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı
İmza :
Teslim Tarihi :

TEZİN

Türkçe Adı : Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması
İngilizce Adı : Adaptation of Stories Named Kaşığı and Perili Köşk by Ömer Seyfettin to A1-A2 Levels in Teaching Turkish to Foreign Students

ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI

Tez yazma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyduğumu, yararlandığım tüm kaynakları kaynak gösterme ilkelerine uygun olarak kaynakçada belirttiğimi ve bu bölümler dışındaki tüm ifadelerin şahsıma ait olduğunu beyan ederim.

Yazar Adı Soyadı : Adem KUTLU

İmza :

Jüri Onay Sayfası

Adem KUTLU tarafından hazırlanan “Yabancılar Türkçe Öğretiminde Ömer Seyfettin’in Kaşığı ve Perili Köşk Adlı Hikâyelerinin A1-A2 seviyesine uyarlanması” adlı tez çalışması aşağıdaki jüri tarafından oy birliği / oy çokluğu ile Gazi Üniversitesi Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olarak kabul edilmiştir.

Danışman: Prof. Dr. Muammer NURLU

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Başkan: Prof. Dr. Ali YAKICI

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Üye: Prof. Dr. Muammer NURLU

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Üye: Doç. Dr. İhsan KALENDEROĞLU

Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı, Gazi Üniversitesi

.....

Tez Savunma Tarihi:/...../.....

Bu tezin Türkçe Eğitimi Anabilim Dalı’nda Yüksek Lisans / Doktora tezi olması için şartları yerine getirdiğini onaylıyorum.

Unvan Ad Soyad:

Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürü

Prof. Dr. Servet KARABAĞ

.....

TEŞEKKÜR

Akademik hayatımın başından itibaren desteklerini ve yardımlarını hiçbir zaman esirgemeyen, doğrulara ulaşmam için her daim telkin eden, tezimin hazırlanması sırasında bu alandakiengin bilgileriyle bana ışık tutan tez danışmanım Sayın Prof. Dr. Muammer NURLU'ya

Yüksek lisans dönemimde fikirleri ile daima yolumu aydınlatan Prof. Dr. Fatma AÇIK'a, Doç. Dr. İhsan KALENDEROĞLU'ya, Doç. Dr. Nezir TEMUR'a, Yrd. Doç. Dr. Hasanbey ELLİDOKUZOĞLU'na

Eğitim hayatım boyunca maddi-manevi yardımlarını esirgemeyen ve her daim cesaretlendiren aileme

Her konuda görüş ve önerilerinden yararlandığım değerli meslektaşlarım Servet IŞIKLI'ya, İlyas ÜNAL'a, Ufuk NOHUTÇU'ya, Kamil SERT'e sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Adem KUTLU

**YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİNDE ÖMER SEYFETTİN’İN
KAŞAĞI VE PERİLİ KÖŞK ADLI HİKÂYELERİNİN A1-A2
SEVİYESİNE UYARLANMASI**

(Yüksek Lisans Tezi)

Adem KUTLU

GAZİ ÜNİVERSİTESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Haziran 2015

Z

Bu alışmamızda, yabancı dil olarak Türkçenin ğretiminde başlangıç seviyesi(A1-A2) için önem taşıyan yardımcı okuma kitaplarının seviyelere göre uyarlanması amaçlanmıştır. Alan yazında eksikliği ciddi biçimde hissedilen seviyelere uygun yardımcı okuma kitapları uyarlamanın ve hazırlamanın önemi hissettirilmeye çalışılmıştır. Çalışmamızda genel tarama modeli kullanılmış, bu kapsamda hikâye türündeki yazınsal metinlerin A1-A2 seviyesine uyarlanması hususu üzerinde durulmuştur. Araştırmanın evrenini mer Seyfettin’in bütün hikâyeleri oluşturmaktadır. Örnekleme ise mer Seyfettin’in Perili Köşk ve Kaşağı adlı hikâyeleri oluşturmaktadır. Uyarlama esnasında Avrupa Dilleri Ortak ereve Metni okuma kazanımları esas alınmış, ayrıca Gazi TMER ve Ankara TMER yabancılara Türkçe ders kitaplarındaki A1-A2 seviyesi dilbilgisi kazanımlarını öğrencilerin öğrendiği varsayılmıştır.

Çalışmamızda, yaygın birçok dilin yabancılara öğretilmesi hususunda seviyelere göre hazırlanmış hikâye kitaplarının mevcut olduğunu ancak Türkçenin yabancılara öğretimi için hâlihazırda seviyelere göre hazırlanmış yardımcı okuma kitaplarının bulunmadığı sorunu üzerinde durulmuş ve bu eksikliğin giderilebilmesi için Türk hikâyeciliğinin önemli yazarlarından Ömer Seyfettin'in Perili Köşk ve Kaşığı adlı hikâyeleri A1-A2 seviyesi okuma kazanımları temel alınarak uyarlanmıştır. Hikâyeler seçilirken mecazlı anlatımlar ve karmaşık bağlamlardan uzak olması, sözcük ve dilbilgisi görünümünün hedef seviyeye uyarlanabilecek düzeyde olması, derin ve sanatlı söyleyişleri barındırmaması ve hikâyedeki olay örgüsünün ilgi çekici ve merak uyandırıcı nitelikte olmasına dikkat edilmiştir. Uyarama esnasında “anlaşılabilir mesaj” sunan bir yapı oluşturulmaya çalışılmış, seviye kazanımları üzerinde görülen dilbilgisi ve sözcük yapıları varsa eşdeğerleri ile değiştirilmiş, yoksa metinden çıkarımı yapılmıştır. Uyarlamanın yanı sıra anlamayı kolaylaştıracağını düşündüğümüz okuma öncesi ve okuma sırası etkinlikleri hazırlanmış, okuma sonrasında ise okuyucunun anlama seviyesini kontrol edebilmek amacıyla okuma sonrası etkinliklere yer verilmiştir. Bu etkinlikler yalnız okuma becerisini değil dilin tüm becerilerini kapsayan etkinlikler şeklinde hazırlanmıştır. Uyarlama çalışmamızdan sonra ise örnek iki hikâye metni hazırlanmış ve bu metinlerde de okuma etkinliklerine yer verilmiştir. Öğrenmenin başladığı ve öğrenme geçmişinin oluşturulduğu seviye A1-A2 seviyesidir. Bu seviyelere uygun metinlerle öğretimin desteklenmesi, öğrencinin söz varlığını, okuma becerisini ve dilbilgisi yapılarını öğrenmesi ve pekiştirmesi için gereksinim olarak görülmüş, hazırlanan etkinlikler ile öğrencinin farklı bilişsel süreçlerini harekete geçirerek öğrenmesini kolaylaştırmak amaçlanmıştır.

Bilim Kodu:

Anahtar Kelimeler: okuma becerisi, yardımcı okuma kitabı, Ömer Seyfettin, yabancılara Türkçe Öğretimi.

Sayfa Adedi: xiii + 159

Danışman: Prof. Dr. Muammer NURLU

**ADAPTATION OF STORIES NAMED KAŞAĞI AND PERİLİ KÖŞK
BY ÖMER SEYFETTİN TO A1-A2 LEVELS IN TEACHING
TURKISH TO FOREIGN STUDENTS**

M.S. Thesis

Adem KUTLU

GAZİ UNIVERSITY

INSTITUTE OF EDUCATIONAL SCIENCES

June 2015

ABSTRACT

In this study, adaptation of supporter reading books that have importance in teaching Turkish as a foreign language for beginner level (A1-A2) has been aimed. The importance of adapting and preparing supporter reading books that are appropriate for the levels which are insufficient in literature has been tried to shadow forth. In our study, general screening model has been used, within this scope, adaptation of literary texts in story genre to A1-A2 level has been put on emphasis. All of the stories of Ömer Seyfettin constitute the universe of the search. The sample is constituted by the books named Perili köşk and Kaşağı by Ömer Seyfettin. During the adaptation, reading functions of The Common European Framework are based on, and also it's presumed that the students have learned the A1-A2 level grammar functions which are in Gazi TÖMER and Ankara TÖMER books of teaching Turkish to foreigners. In our study, it's emphasized that there are books which are prepared according to levels for teaching most of the common languages to foreigners, however, there aren't books that are prepared according to levels for teaching Turkish to

foreigner. To remove this shortage, the stories named Perili Köşk and Kaşığı by Ömer Seyfettin who is one of the important writers of Turkish storytelling, has been adopted on the base of A1-A2 reading functions. While the stories are being chosen, it's been paid attention that stories don't have figurative expressions and complicated context, appearances of word and grammar are on an adaptable level, there are no deep and artistic utterances, and the plot of stories is interesting and engaging. During adaptation, it's been tried to create a structure that serves comprehensible input, possible grammar structures and words that are considered as over the functions of the level are substituted with equivalents, or else, they have been removed. Besides adaptation, pre-reading and post-reading activities which we think that they ease understanding have been prepared, activities that are aimed to check the understanding level of reader has been given place after reading. This activities have been prepared for not only to include reading skill but also to cover all language skills. After our adaptation study, two sample stories have been prepared and reading activities have been took place in this texts. A1-A2 levels are where learning starts and history of learning is formed. Supporting learning by texts which are appropriate for this levels have been seen necessary for student to learn and reinforce vocabulary, reading skill and grammar structures, and it's been aimed to ease learning by putting students different cognitive processes in motion.

Science Code:

Key Words: reading skills, supporter reading books, Ömer Seyfettin, Turkish foreign language.

Page Numbers: xiii + 159

Supervisor: Prof. Dr. Muammer NURLU

İÇİNDEKİLER

TELİF HAKKI ve TEZ FOTOKOPİ İZİN FORMU	i
ETİK İLKELERE UYGUNLUK BEYANI.....	ii
Jüri Onay Sayfası	iii
TEŞEKKÜR	iv
ÖZ.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER	ix
TABLolar LİSTESİ	xii
ŞEKİLLER LİSTESİ	xiii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ.....	1
Problem Durumu	3
Araştırmanın Amacı	3
Araştırmanın Önemi	4
Sınırlılıklar	6
Varsayımlar	6
İlgili Araştırmalar.....	7
BÖLÜM II	24
UYGULAMA VE YÖNTEM	24
Araştırma Modeli	24
Evren/Örneklem	24
Verilerin Toplanması.....	25
“Perili Köşk” Hikâyesinin A1- A2 Seviyesine Uyarlanması	25
Hikâyenin Başlığının İncelenmesi.....	25
Hikâyenin Konusunun İncelenmesi.....	26
Hikâyenin Amacının İncelenmesi	26

Hikâyedeki Anahtar Sözcüklerinin İncelenmesi.....	26
Anlatıcının İncelenmesi.....	26
Hikâyenin Zamanının İncelenmesi.....	27
Hikâyenin Mekânının İncelenmesi	27
Hikâyenin Oluşumunun İncelenmesi	27
Hikâyedeki Üslubun İncelenmesi	28
Özgün Hikâyenin Sözcüksel ve Dilbilgisel Olarak İncelenmesi	28
Sözcüksel İnceleme	28
Dilbilgisel inceleme	31
Uyarlanmış Hikâyenin Sözcüksel ve Dilbilgisel Olarak İncelenmesi	37
Sözcüksel İnceleme	37
Dilbilgisel inceleme	39
Perili Köşk Hikâyesinin Uyarlanması.....	39
Okuma Öncesi, Sırası ve Sonrası Etkinlikleri	68
Uyarlanmış Hikâye	69
Okuma Öncesi Etkinlikleri.....	76
“Kaşağı” Hikâyesinin A1- A2 Seviyesine Uyarlanması.....	89
Hikâyenin Başlığının İncelenmesi.....	89
Hikâyenin Konusunun İncelenmesi.....	89
Hikâyenin Amacının İncelenmesi	89
Hikâyedeki Anahtar Sözcüklerinin İncelenmesi.....	90
Anlatıcının İncelenmesi.....	90
Hikâyenin Zamanının İncelenmesi.....	90
Hikâyenin Mekânının İncelenmesi	90
Hikâyenin Oluşumunun İncelenmesi	90
Hikâyedeki Üslup ’un İncelenmesi	91
Hikâyenin Sözcüksel ve Dilbilgisel Olarak İncelenmesi	91
Sözcüksel İnceleme	91
Dilbilgisel inceleme	93
Uyarlanmış Hikâyenin Sözcüksel ve Dilbilgisel Olarak İncelenmesi	96
Dilbilgisel inceleme	97
Kaşağı Hikâyesinin Uyarlanması.....	98
Uyarlanmış Hikaye	117

Okuma Etkinlikleri.....	122
Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Örnek	
Hikâye Metninin Hazırlanması	131
Seviye ve Konunun Belirlenmesi	131
Metnin Oluşturulması.....	131
Örnek Hikâye Metni 1.....	133
Okuma Metni Etkinlikleri.....	135
Örnek Hikâye Metni 2.....	138
Okuma Etkinlikleri.....	140
Bölüm III	143
SONUÇ VE ÖNERİLER	143
KAYNAKÇA.....	147
EKLER	149
Ek 1: Özgün Metin	149
Ek 2: Özgün Metin	155
Ek 3: Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni Çerçevesinde Hedef Öğrenici	
Grubunun Bildiği Varsayılan Dilbilgisi Yapıları	159

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Ortak Yetenek Düzeyleri- Bütüncül Basamak.....	11
Tablo 2. Ortak Yetenek Düzeyleri- Öz değerlendirme Çizelgesi.....	12
Tablo 3. Genel Okuduğunu Anlama.....	13
Tablo 4. Yazışmaları Okuma.....	13
Tablo 5. Yönlendirme için Okuma.....	13
Tablo 6. Bilgi ve Tartışma için Okuma.....	14
Tablo 7. Talimatları Okuma.....	14
Tablo 8. İpuçlarını Tanımak ve Çıkarımda Bulunmak.....	14
Tablo 9. Sözcük Düzeyleri.....	14
Tablo 10. Dilbilgisel Doğruluk.....	14
Tablo 11. Ortak Yetenek Düzeyleri- İpuçlarını tanımak ve çıkarımda bulunmak	15
Tablo 12. Okuma Öz Değerlendirme İfadeleri	15
Tablo 13. Tavsiye Niteliğinde Dönüt Bölümünde Kullanılan Kapsamlı Betimsel Ölçekler ...	16

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. Okuma öncesi etkinliği	18
Şekil 2. Okuma sonrası etkinliği.....	20
Şekil 3. Özgün hikâyedeki isim ve fiil soylu kelimelerin oranları.....	30
Şekil 4. Özgün hikâyede yinelenen ilk 20 kelimenin kullanımı	30
Şekil 5. Uyarlanmış hikâyedeki isim ve fiil soylu kelimelerin oranları.....	38
Şekil 6. Uyarlanmış hikâyede yinelenen ilk 20 kelimenin kullanımı	38
Şekil 7. Özgün hikâyedeki isim ve fiil soylu kelimelerin oranları.....	92
Şekil 8. Özgün hikâyede yinelenen ilk 20 kelimenin kullanımı	92
Şekil 9. Uyarlanmış hikâyedeki isim ve fiil soylu kelimelerin oranları.....	96
Şekil 10. Uyarlanmış hikâyede yinelenen ilk 20 kelimenin kullanımı	97

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bireyleri toplum haline getiren, toplumlar arasındaki ilişkiyi sağlayan ve medeniyetlerin oluşmasında en büyük pay sahibi olan unsur şüphesiz dildir. İnsan, duygu ve düşüncelerini ifade ederken, başka kişilerle ilişki kurarken ve sahip olduğu kültür hazinesini gelecek nesillere aktarırken hep dile ihtiyaç duymuştur. Dil, düşüncenin bir ifade biçimidir. Milletler, düşüncelerini, gayelerini dil ile göstermekte, başka milletlerle oluşturduğu ilişkilerde her daim dili kullanmaktadır. İnsanlar ve toplumlar bu ilişkilerde ya kendi dilini kullanacak veya ilişki kuracağı milletin dilini öğrenecektir.

Bir dilin yabancılara öğretimi hususu da bu ihtiyaca cevap verebilmek için geliştirilmiştir. Dünyada yabancı dil öğretimi çok uzun yıllara dayanmaktadır. Ülkeler arasında ticari, askeri, siyasi ve ekonomik ilişkilerin kurulması ile ortak bir dilde anlaşma ihtiyacı gün geçtikçe artmaktadır. Devletler, kendi dillerini öğretmek için stratejiler geliştirmeye başlamıştır. İngilizce, Almanca, Fransızca gibi dillerin yabancı dil olarak öğretilmesi hususunda yüzyılların vermiş olduğu birikim ve tecrübe ile her beceriye ait tekniklerin geliştirilmesi bir yana, mesleğe ve iş hayatına yönelik yabancı dil öğretimi hususları geliştirilmeye başlanmıştır.

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi ise köklü bir geçmişe dayanmamakta, özellikle Türk soylu Cumhuriyetlerin bağımsızlığını kazanmasının ardından Orta Asya ve Balkanlardaki ülkeler ile ilerletilen ilişkiler neticesinde Türkçenin Yabancılara öğretimi hususu önem kazanmıştır. Günümüzde ise bu alanda yapılan bilimsel çalışmalar hızla artmaktadır. Türkçenin öğretimini daha kolay ve sistemli hale getirmek için bilimsel çalışmaların önemi çok büyüktür. Türkiye'nin dünyadaki itibarının artması ile birlikte Türkçeye olan talep artacaktır. Ekonomik, ticari, eğitim ve askeri yönden ilişki kurmak isteyen toplum ve bireyler Türkçe öğrenmek için çalışacaktır. Bu durum ise Türkçeyi istenilen düzeyde öğretebilecek bir devlet politikasını, müfredat programını, araç-gereçlerin geliştirilmesini ve yardımcı okuma setlerinin hazırlanmasını gerekli kılmaktadır.

Doğal dil edinim sürecinin en önemli parçası olan dinleme ve okuma becerilerinin geliştirilmesi için hazırlanan gereçler, kitaplar ve etkinlikler ile dili öğrenme daha hızlı gerçekleşecektir. Günümüz yabancı dil öğretimi çalışmalarında okuma-anlama becerisinin kazandırılması hususunda yardımcı okuma kitabı hazırlama ve yazınsal metinler önem kazanmıştır. Dil öğretiminde büyük yer tutan okuma-anlama ve dinleme-anlama becerilerinin geliştirilmesi ile birlikte konuşma ve yazma becerileri de doğal olarak gelişmeye başlayacaktır. Bu hususta önemli olan nitelikli ve hedef grubun seviyesine uygun anlaşılabilir mesaj sunan metinler ve gereçler hazırlamaktır. Bu becerilerin gelişmesine katkı sağlayacak anlaşılabilir mesajlar oluşturularak yardımcı okuma metni hazırlanabilir, yazınsal eserlerin uyarlanması veya sadeleştirilmesi ile okuma becerisinin kazanılması sağlanabilir. Edebi eserler varoluş itibari ile günlük dili farklı sistematik içerisinde bağlam oluşturarak gerçek olay veya durum olgusunu okuyucusuna sunmaktadır. Edebi metinlerin olduğu haliyle yabancılara Türkçe öğretiminde özellikle de başlangıç seviyesinde kullanılması başarıdan çok başarısızlığa neden olabilir.

Türkiye'nin ticari, askerî ve ekonomik gelişmesine paralel olarak dilinin geliştirilmesine de ihtiyaç vardır. Türkiye'de Türkçeyi öğrenen yabancı öğrenciler ders saatleri dışında da doğal yoldan dili öğrenme ve girdi kazanma şansları yüksektir. Özellikle ülkemizi yurtdışında temsil eden kurumlarımızın (Yunus Emre Enstitüsü, Türk Silahlı Kuvvetleri, vb.) seviyelere uygun okuma kitapları ile ders dışı zamanlarda da öğrencilerinin girdi almasına yardımcı olmak için okuma kitapları aracılığı ile öğretimlerini desteklemesine katkı sağlayacaktır. Bunun yanı sıra alanla ilgili nitelikli kitaplar, ders gereçleri, yardımcı okuma kitapları, etkileşimli cd/dvd ve uzaktan dil eğitimi gibi çalışmaların eksikliği ise alanın en önemli sorunu olmaya devam etmektedir.

Edebî eserlerin dil öğretiminde kullanılması ile hedef dilin söz varlığının, kültür dünyasının ve yaşayış tarzının dünya piyasasına sunulması kolaylaşacaktır. Dil öğrencisi hedef dile ait gerçek hayatta işine yarayacak bilgileri, edebi eserler aracılığı ile öğrenebilir, öğrencinin okumaya olan isteğini artırabilir. Bu husus da dil öğretiminde metinlerin ve edebî eserlerin önemini daha da artırmaktadır. Özellikle de bağlamı olan ve anlamsal bütünlük sağlayan özgün metinlerin kullanılması gerekmektedir. Ancak özgün metinler ana dili konuşucuları düşünülerek hazırlandığı için yabancı dil öğrencisine göre çok bilinmeyenli ve karmaşık olabilir. Bu nedenle bu metinlerin ve hikâyelerin bağlamlarından ve anlamsal bütünlüğünden yararlanabilmek için hedef kitlenin seviyesine göre uyarlanması gerekmektedir. Bu da temel seviye için dile ısındırma, okuyabilme güdüsünü

kazandırma, önceki bilgilerini kullandırma ve mevcut kur kazanımlarını öğrenciye bütün bir yapı içinde sunma şeklinde olurken, orta seviyeden başlanarak ileri seviyelere doğru hikâye veya metinde yer alan bağlamı çözümleme, edebi haz kazandırma ve bilgilendirme, okumanın amaçları arasında gösterilebilir.

Başlangıç seviyesindeki dil öğrencisinin Türkçeyi sevmesi, ona karşı varsa önyargıları kırmayı ve Türkçenin doğru ve hızlı biçimde öğretilmesinin ilk basamağı olan A1-A2 seviyesinin çok iyi planlanarak öğretilmesi gerekir. Eğitimin her basamağında verilecek unsurların ve kullanılacak gereçlerin niteliğinin sağlamaştırılması ile tüm becerileri etkin biçimde öğrenci ile tanıştırmak, eğitimin en önemli unsurlarından biri olan başarma duygusunu öğrenciye tattırmak, dil öğretiminin hedefini oluşturan esaslardan biridir.

“Bu noktada özellikle başlangıç ve orta düzey ikinci/yabancı dil öğrencilerinin düzeylerine uygun metinleri ana dilli ortamlarda üretilmiş metinler arasında bulmanın zorluğu karşısında çözüm üretmek zorunda kalan dil öğretim elemanları büyük bir çoğunlukla metin değiştirimi yoluna başvurmaktadır” (Durmuş, 2013). Yaygın birçok dilin yabancılar için öğretilmesi hususunda hazırlanmış seviyeli hikâye kitapları mevcuttur. Ancak Türkçenin yabancı dil olarak öğretilmesinde hâlihazırda kullanılan kurlara uygun hikâye kitapları bulunmamaktadır. Bu yüzden alanda eksikliği hissedilen yardımcı okuma kitaplarının seviyelere uygun olarak hazırlanması hususu çalışmamızın odak noktasını oluşturmaktadır

Problem Durumu

Yabancı dil öğrenmede en çok ihtiyaç duyulan ve “anlaşılabilir mesaj” içeren yardımcı okuma kitaplarının hazırlanması hususu, üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Söz konusu alanda birçok kitap yazılmasına rağmen yardımcı hikâye kitaplarının neredeyse hiç oluşturulmamış olması ise dikkat çekicidir. Bu çalışmamızda yabancılar için Türkçe öğretiminde büyük eksikliği hissedilen yardımcı okuma kitapları ve okuma metinleri için “Edebî Eserlerin” A1-A2 seviyesine uyarlanması probleminin çözümüne yönelik çalışılacak, bu kapsamda Ömer Seyfettin’in hikâyeleri incelenecektir.

Araştırmanın Amacı

Bu araştırmanın temel amacı, Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metnini temel alarak yabancılar için Türkçe öğretimi alanında büyük ihtiyaç hissedilen ve neredeyse hiç olmayan, seviyelere göre yardımcı okuma kitapları hazırlama ve uyarlamaktır. Çalışmada Avrupa Dilleri Ortak Çerçeve Metni incelenerek A1-A2 seviyelerinde okuma becerisine yönelik

kazanımlar çıkarılmış ve bu kazanımlar ışığında uyarlama çalışması hazırlanmıştır. Bu kapsamda Ömer Seyfettin'in Kaşığı ve Perili Köşk adlı hikâyelerinin A1-A2 seviyelerine göre uyarlanması çalışmamızın odaklandığı temel noktadır. Ayrıca bu çalışmada uyarlama ile yetinilmeyecek, özgün metin ve yardımcı okuma kitaplarının hazırlanmasına yönelik örnek hikâye metni sunulmaya çalışılacaktır.

Araştırmanın Önemi

Yabancılar Türkçe Öğretiminde, ders kitapları tek başlarına yeterli değildir. Ana dili öğretiminde çok gerekli olan yardımcı okuma kitapları, yabancı dil öğretiminde de aynı öneme sahiptir. Yabancılar Türkçe öğretimi alanında öğrencilerin dil seviyelerine, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun bu tarz kitapların mevcut olmadığı saptanmıştır. Ana dili öğretimi için hazırlanan yardımcı okuma kitaplarının doğrudan yabancılar Türkçe öğretimi için kullanılması, öğrencinin metni okurken zorlanmasına ve anlayamamasına sebep olmaktadır. Dünyadaki yabancı dillerin öğretimi hususunda yardımcı okuma kitapları, ders kitapları kadar önem taşımaktadır. Ancak yabancılar Türkçe Öğretiminde bu kitapların eksikliği gün geçtikçe daha çok hissedilmektedir.

Bu çalışma yabancılar Türkçe öğretimi alanına katkı sağlayacak olması bakımından önemlidir. Araştırmacının yaptığı alan yazın taramasında yabancılar Türkçe öğretimi alanında Avrupa Dil Portföyünde belirtilen esaslara dayanarak oluşturulmuş uyarlanma ve sadeleştirme çalışmalarının çok az olduğu tespit edilmiştir. Dolayısıyla bu da çalışmanın ilgili alanda ilkler arasında olmasını sağlamaktadır. Bu çalışma, alanda eksikliği hissedilen yardımcı okuma kitaplarının oluşturulması ve mevcut edebi eserlerimizin yabancılar Türkçe öğretim esaslarına uygun olarak uyarlanması fikrini de alan yazına kazandırmayı hedeflemektedir.

Şimşek (2011), yaptığı araştırmada, dil öğretiminde Avrupa'da yayınlanan yardımcı okuma kitaplarında geçen kelimelerin seviyelere göre farklılaştığını, "Oxford Progressive English Readers" kitap setine bakıldığında, dört ayrı derece ve bir giriş derecesinin olduğu ve hikâye kitaplarının İngiliz edebiyatından seçilmiş dünyaca ünlü hikâyelerden oluştuğunu belirtmiştir. Ayrıca bu yardımcı okuma kitaplarının 1973'te basıldığını da özellikle belirtmiştir. Görülen o ki Avrupa'nın birçok ülkesinin bu konuyu yıllar öncesinden ele alarak geliştirdiğini ve dil öğretim programına dâhil ettiklerini görmekteyiz. Bu nedenle yabancılar Türkçe öğretimi alanında bu konunun ele alınması ve konu ile ilgili araştırmaların yapılması gerektiği düşüncesine varılmış ve bu çalışmaya başlanmıştır.

Çalışmamızı oluşturan eserler, en önemli yazarlarımızdan biri olan ve olay hikâyeciliğinin sembolü olarak dünyada da doğrudan karşılığının bulunduğu Ömer Seyfettin'den seçilmesi ile öğrencide hedef kültüre ait önemli bir yazar ve eseri okuduğu hissiyatını oluşturarak öğrencinin okumaya olan isteğini artıracakı düşünülmüştür. Ömer Seyfettin, Türk hikâyeciliğinin önde gelen usta kalemlerinden biridir. Olay hikâyeciliğinin öncüsü olan ismin eserleri, kurgu ve dilsel yapı bütünlüğünde kusursuz sayılabileceğinden usta kalemin eserleri üzerinde durulmuş, “Bütün hikâyeleri” içerisinde bu iki hikâye tercih edilmiştir. Türk edebiyatının en önemli isimlerinden olan yazarın eserlerinin yabancılara Türkçe öğretimi alanında seviyelere göre kullanılması ile okuyucu usta Türk yazarlarından biri olan Ömer Seyfettin ile tanışmış olacaktır.

Dünya edebiyatının seçkin yazarlarından olan ve Fransızcanın yabancılara öğretilmesinde kullanılan Victor Hugo'nun eserlerinin seviyelere göre uyarlanmış halini okuyucuya sunmak, öğrencide hedef dile ait farkındalık ve isteğin oluşmasını sağlamaktadır. Bu nedenle kültürümüze ve edebiyatımıza ait eserlerden uygun olanların yabancılara Türkçe öğretiminde seviyelere göre uyarlanarak kullanılması, hem yazar ve eserin dünyaya tanıtılmasında etkili olacak, hem de öğrencinin gerçek hayattan ve edebiyattan bir eseri okumasının verdiği isteği en üst düzeyde tutacaktır. Ayrıca Nurlu(2011), çalışmasında Fransız ortaokul ve liselerinde Türkçeyi seçmeli yabancı dil olarak alan öğrenciler için çerçeve taslağının hazırlandığını ve bu taslakta Türk edebiyatının seçkin eserlerine yer verilerek edebi metinler üzerinden dili öğrenmelerine katkı sağlandığını ifade etmiştir. Ömer Seyfettin, Türkçenin zenginliklerini hikâyelerinde yer verdiği atasözleri, deyimler ve özlü sözler ile desteklemiş, hikâyelerinde olay akışını ve kahramanların hayatını anlaşılır biçimde ortaya koymuş, okurlarının da okuma süreci boyunca zevkle ve anlayarak vakit geçirmelerine katkı sağlamıştır. Hikâyelerde kullandığı fiillerin sıklığı, kısa anlatımlar ve kurallı, basit yapıdaki cümleler anlaşılabilirlik açısından önemlidir.

Ayrıca anlatımın sade olması, iç içe geçmiş bir anlatım tarzının kullanılmaması okuyucunun okuduklarını algılaması ve anlamlandırması bakımından olumlu bir özellik taşımaktadır (Sallabaş, 2012). Bu hususlar göz önünde bulundurularak, Türkçenin sade ve gündelik kullanımını içeren, kültürel ve evrensel mesajlar barındıran bu hikâyelerin yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılması dil öğretimine büyük katkı sağlayacaktır.

Hikâyelerin seçilmesinde dikkat edilen hususlar şu başlıklar altında toplanabilir:

1. Hikâyelerin hedef kültürü ve evrensel kültürü içermesi,
2. Dilinin mecaz ve karmaşık bağlamlardan uzak, sade bir Türkçe içermesi

3. Sözcüksel ve dilbilgisel yapıların hedef seviyeye uyarlanabilecek düzeyde olması
4. Uyarlamanın verimli olabilmesi açısından hikâyelerde derin anlamsal yapıların ve söz sanatları ile örgülenmiş anlatımların olmaması gerektiği
5. Hikâyenin başlığı ve metin içerisindeki olay örgüsünün merak uyandırıcı nitelikte olması

Bu başlıklar ışığında seçilen hikâyelere baktığımızda gündelik dilin kullanıldığı sade bir anlatı vardır. Mecazlar, söz sanatları ve yoğun anlatımlar hikâyelerde mevcut değildir. Hikâyeler dilbilgisel ve sözcüksel olarak uyumludur. Özellikle yinelemelerin varlığı ve sözcüklerin aynı anlamsal çerçevede yer alması anlaşılmayı kolaylaştırmaktadır. Hikâyelerin seçiminde Türk kültürünü kabul ettirme gibi bir algıya girilmemiştir.

Türk kültürünün evrensel kültür ile bütünleştiği değerler ön plana çıkarılmış, okuma becerisini geliştirirken bunun yanı sıra ilk seviyeden itibaren Türk edebiyatına ait eserlerle öğrencinin kaynaşması hedeflenmiş ve bunun verdiği başarıma duygusu hikâyelerde hissettirmeye çalışılmıştır. Çalışmamızın alan yazında eksikliği hissedilen bir nokta üzerinde olması, eksikliğin biraz olsun giderilmesi açısından önemli görülmüştür.

Çerçeve metni kazanımları ile mesleki tecrübe de yardımcı okuma kitaplarının hazırlanmasında kullanılabilecek önemli etkenlerden biridir. Bu çalışmamızda da eksikliği biraz olsun giderebilmek için alan yazına katkı sağlayacağı ve yeni bilgi ve deneyimler ile zenginleştirmeye de açıktır.

Sınırlılıklar

Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma becerisini geliştirmek için kullanılabilecek yardımcı okuma kitaplarından Ömer Seyfettin hikâyeleri çalışmamızın kapsamını oluşturmaktadır. Bu çalışma Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen A1-A2 seviyesindeki öğrencilere yönelik olarak sınırlandırılmıştır.

Varsayımlar

Bu çalışmada, Ömer Seyfettin hikâyelerinin tamamına ulaşılmış, örnekleme oluşturan hikâyelerin ise A1-A2 seviyesi için uygun olduğu varsayılmıştır. Türkçenin yabancılar öğretimi için yapılacak uyarlamanın Avrupa dil gelişim dosyasında yer alan okuma becerisine ilişkin ifadeleri karşılayacağı varsayılmaktadır. Yardımcı okuma kitaplarının

uyarlanması süresince incelemeyi yapan araştırmacının objektif davrandığı ve bilimsel verileri temel alarak çalışmayı hazırladığı varsayılmaktadır.

İlgili Araştırmalar

Bu çalışmamızın amacı yabancılara Türkçe öğretiminde yardımcı okuma kitaplarının seviyelere uygun hazırlanması olduğu için çalışmanın odak noktası olan okuma becerisi hakkında bilgi vermek faydalı olacaktır. “İnsan, bildiklerinin %70-80’ini okuma yoluyla kazanmaktadır” (Yılmaz, 2004). “Okuma, bilişsel davranışlarla psikomotor becerilerinin ortak çalışmasıyla yazılı sembollerden anlam çıkarma etkinliğidir” (Demirel, 2003). Göçer (2007), ise okumayı dil kurallarına uyularak yazılmış metinleri, duyu organları yoluyla algılayıp kavramak, anlamlandırmak, yorumlamak, düşünce yürütmek ve yargıya varmak şeklinde tanımlamıştır.

“İkinci dilde okuma etkinliği yaparken, öğrencideki sınırlı dil yetkinliği, okumanın ruhsal süreçte boşluklara yol açarak, okuyucunun anlamlandırmasını, okuyucunun daha önceki bilgileri dil sorunlarını aşmadığı sürece kısıtlar” (Özkan, 2004). Bu bilgiden yola çıkarak öğrencinin seviyesine uygun metinleri seçmenin ve seviye kazanımlarının işaret ettiği dilbilgisel konular ve sözvarlığı bilgisinin okuyucuda var olması ile önceki bilgilerinden gerekli olanı okuma esnasında kullanması ile ileti daha anlaşılır hale gelecektir.

Okuma, beceriye dayalı bilişsel bir edim olup, bir metindeki bilgiyi, görsel olarak algılama ve metnin anlamını kavrama yeteneğidir. Bir metindeki sözcükleri görsel olarak algılamak okuma ediminin sadece ilk basamağıdır. Bu denli karmaşık bir süreç olan okuma, metindeki bilgi kavranmadıkça bütünlüğe ve olgunluğa erişemez(Demirtürk’ten aktaran Kiroğlu, 2002).

“Okuma, okuyucunun metinle iletişimde bulunduğu, metinden aldığı ipuçları ile kendi ön bilgilerini birleştirdiği, karmaşık ruhsal süreçtir” (Özkan, 2004). Bu sebeple okuma becerisinin geliştirilmesi için kullanılan metnin, öğrencinin önceki bilgilerini harekete geçirebilecek, konusu ile ilgi ve merak uyandırabilecek, seviyesine uygun olması gerekmektedir.

“Yabancı dil öğretiminde okuma, ana dil öğretiminde de olduğu gibi, her şeyden önce amaca yönelik bir aktivitedir; amaç anlamaktır. Okuma hem bilgi birikimi hem de mekanik beceriler gerektirir. Okuyucu, metnin anlamına varabilmek için bir yandan bilgi birikiminden yararlanabilmeli, okudukları ile önceden bildikleri arasındaki bağlantıları kurabilmeli bir yandan da anlamı oluşturması için gerekli olan bilişsel stratejileri yerinde ve doğru olarak kullanabilmelidir. Okuma sadece sözcüklerin ard arda söylendiği pasif bir aktivite değil,

okuyucunun metindeki bilgileri alıp bunları kendi bilgi, düşünce ve amaçlarına göre yoğurduğu bir etkileşim, aktif ve yaratıcı bir işlemdir” (Er, 2005).

Smith’e göre okuma;

- 1) Amaçlıdır; insanlar belirli amaçlarla okurlar.
- 2) Seçicidir; okuyucu okuma amacına uygun bilgiyi seçer.
- 3) Anlamaya dayanır; okuyucu daha önceki bilgilerini metinden elde ettiklerine destekleyici olarak kullanır.
- 4) Tahmin etmektir; okuyucu bilgilerini kullanarak metnin içeriğini tahmin eder (Smith’ten aktaran Özkan, 2004). Tüm bu tanımlamalardan yola çıkarak anlamanın okuma becerisinin temelini oluşturduğu ve anlaşılabilen metnin dil öğretiminde kullanılması ile dile ait dilbilgisel ve sözcüksel yapıların öğrenciye öğretilmesinin kolaylaşacağı belirtilmektedir. Dil öğretiminde temel beceriler olarak kabul edilen anlama becerileri (okuma- dinleme) ve anlatma becerileri (konuşma- yazma) bütün olarak birbirlerini etkilemektedir. Ancak öğrencinin dil edinimi/öğrenimi esnasında anlatma becerilerini etkin olarak kullanabilmesi için anlama becerileri ile kendine yeteri kadar girdi sağlamasının önemli olduğu görülmüştür.

“Dil edinim sürecinde insanın dili, tek bir yolla yani iletilen mesajları alarak veya *anlaşılır dilsel girdi* ’ye maruz kalarak edinebileceği görüşü yaygınlıkla kabul edilmektedir” (Krashen’den aktaran Durmuş, 2013). “Krashen (1985)’e göre, dil, ‘doğal bir düzende’ ve mevcut dil becerilerinin biraz ötesindeki ‘dilsel girdiyi anlayarak edinilir. İkinci dil edinimi ile ilgili yayınlarda açık bir biçimde ortaya konulduğu gibi, edinim sürecinde mesajın öğrenci tarafından anlaşılması temel şart niteliğindedir” (Tweissi’den aktaran Durmuş, 2013). “İnsanın, dili iletilen mesajları anlayarak ve *anlaşılır dilsel girdi* ’ye maruz kalarak edinebileceğini savunan “anlaşılır dilsel girdi kuramının” değiştirilmiş metin kullanımını savunanlar için önemli bir dayanak teşkil ettiği söylenebilir” (Crosley vd.’nden aktartan Durmuş, 2013).

Dil eğitiminde bilginin yanı sıra bilgiyi uygulayabilmesi ve meleke haline getirebilmesi de oldukça önemlidir. Hedef dili, konuşulduğu yerde öğrenmek elbette ana dili konuşulan yerde öğrenmekten daha faydalıdır. Sürekli girdiler ile Krashen’in bilinçaltı dil sistemi dediği “LAD” harekete geçer ve böylece dinlediklerini sürekli kılarak anlamlandırmaya başlar ve dil öğretiminin gerçekleşmesi kolay hale gelir. Dil tek başına bilgi birikimi değil, bildiklerini uygulama, pekiştirme ve sunma süreçlerinin tamamıdır. Ancak bu sayılan

süreçlerin tamamının oluşturulabilmesi için hedef dil ortamında olmaya her zaman gerek olmayabilir.

Doğru ve nitelikli araç-gereç kullanımı ile seviye gözetilerek hazırlanan ve sunulan dil öğretim sistemi her ortamda kullanışa elverişlidir. “Osmanlı okullarında yabancı dil dersleri, yaşayan dil yerine bu dillerde yazılmış eserlerin incelenmesi, tercümesi ve dile ait dilbilgisi kurallarının öğretilmesi şeklinde yürütülmüştür. Dolayısıyla bu yöntemlerle dil öğretilmemiş, dil hakkında bilgi verilmiştir” (Işık, 2008). “Dil hakkında bilgi veren değil, öğrenciye zengin anlaşılabilir girdi sağlayan, dili iletişim ve öğrenme aracı olarak gören yöntemlere gereksinim vardır” (Işık, 2008).

Öğrencinin yeteri kadar girdi almadan (dinleme- okuma) çıktı ortaya koyması (konuşma-yazma) güçtür. Bu nedenle eğer dil becerilerinin sağlıklı ve birlikte geliştirilmesi isteniyorsa öncelikle girdinin yeterli ve anlaşılır olması şarttır. Okumada temel nokta iletinin anlaşılmasıdır. “Krashen, dili doğal bir sıra ile edinirken öğrencilerin ‘anlaşılabilir girdi’ ye ihtiyaç duyduklarını belirtmektedir. Bu anlaşılabilir girdi ile kastedilen öğrencinin bulunduğu seviyeye her seferinde tek bir ilave yapılması gerektiğidir. Krashen bunu şu şekilde göstermiştir. $i + 1$. ‘i’ ‘input’ yani girdiyi temsil ederken ‘+1’ ise yeni bilgiyi göstermektedir” (Eken, 2011).

Okuma becerisi anlamaya dayalı becerilerdir. Okumada esas nokta girdinin anlaşılması hususudur. Okumada metindeki mesajın anlamlandırılması önemlidir. Kişinin bilgi havuzunu oluşturan en temel beceri okuma becerisidir. “Özellikle başlangıç düzeyinde yabancı dil eğitimini etkileyen en önemli unsur anlaşılabilir girdidir” (Işık, 2008).

İkinci dil edinim sürecine etki eden etmenlere bakacak olursak bunların 1) *durumsal etmenler*, 2) *dilsel girdi*, 3) *bireysel farklılıklar*, 4) *öğrenci işlemleri* 5) *dilsel çıktı* olduğunu görmekteyiz (Ellis’ten aktaran Aygüneş, 2007).

1. *Durumsal etmenler*, yabancı dil öğrencisinin öğrenme sürecinde çevresel ve zihinsel faktörlerin etkin olması durumudur. Özellikle hedef dilin ortamında doğrudan dil ediniminin gerçekleşmesi veya dil öğretimi amacı ile hazırlanmış sınıf ortamında dilin öğretilmesine bağlı olarak değişiklik gösteren durumlardır.
2. *Dilsel girdi*, özellikle Krashen’in savunuculuğunu yaptığı bu süreçte öğrencinin dinleme, okuma gibi hedef dile ait girdilere maruz kaldığı bilgi girişini ifade etmektedir.

3. *Bireysel farklılıklar*, öğrencinin doğrudan kendisi ile alakalı olduğu hususlar olan yaş, güdülenme, kaygı, cinsiyet gibi kişisel özelliklerin öğrenmeye etkisini ifade etmektedir.
4. *Öğrenci işlemleri*, öğrencinin yabancı dili öğrenme esnasında kullanmış olduğu yöntem ve stratejileri ifade etmektedir.
5. *Dilsel çıktı*, öğrencinin yeteri kadar anlaşılabilir girdi sağlaması sonucu(okuma-dinleme), anlatım becerilerini kullanarak(konuşma-yazma) hedef dile ait bilgi üretmeyi ifade etmektedir.

Uyarlama kavramını açıklamak gerekirse; yabancı dil öğrencilerine yönelik seviyelere uygun okuma araç-gereçleri üretmek amacıyla, hedef seviyeye ait kelime veya belirli dil bilgisi kurallarından yararlanarak, özgün eserlerin uyarlanması veya yeniden oluşturulmasıdır. “Yazınsal metinler, ders kitaplarında, çoğunlukla ileri dil düzeyindeki gruplar için özgün biçimleriyle yer almaktadır. Ancak başlangıç ve orta düzeydeki öğrenciler için de söz konusu metinlerin özgün biçimleriyle kullanılması, aynı başarıyı sağlayamayabilir” (Bakan, 2012). Bu nedenle Avrupa başvuru metninde belirtilen seviye kazanımları dikkate alınarak bu yazınsal metinlerin seviyelere uygun olarak uyarlamasının yapılması öğrencinin bilinmeyenlerle karşılaşmasını en aza indirecektir. Okuyucu, seviyesinin üzerindeki metinde var olan anlamsal ve dilbilgisel yapıları kavramada zorlanabilir, bu durum da öğrenci ile dil arasına kaygının girmesine neden olabilir. Uyarlamada iki temel amaç güdülmektedir. Bunlar; 1. Özgün metnin anlaşılabilirlik düzeyini artırmak, 2. öğrencinin seviye kazanımlarına göre metni uyarlayarak dilbilgisel ve sözcüksel bilinmeyenleri en aza indirmek.

Sadeleştirilmiş metinler; hedef kitlenin yeterlilik düzeylerine göre metinlerde cümlelerin kısaltılması, özetlenmesi, bölünmesi, bazı unsurlarının atılması, bilinmeyeceği varsayılan unsurların bilineceği varsayılan unsurlarla değiştirilmesi gibi sözdizimsel; öğrencinin düzeyine göre bilinmeyeceği varsayılan sözcüklerin bilinebileceği varsayılanlarla değiştirilmesi, kullanım sıklığı düşük olan sözcüklerin kullanım sıklığı yüksek olanlarla değiştirilmesi gibi sözcüksel yapı değişikliklerini ortaya çıkarır. Özellikle başlangıç ve orta düzey dil öğrencileri için yararlı bulunduklarını gösteren çok sayıda uygulamalı çalışma, dil öğretim sürecinde en yaygın metin oluşturma yönteminin sadeleştirmeye dayandığını da göstermektedir (Durmuş, 2013).

Bu değiştirim yapılırken dilbilimsel olarak metni inceleyip seviye kazanımlarına uygun dilbilgisi ve sözcük çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Kaynak metinde seviye üzerinde görülen dilbilgisel ve sözcüksel yapılar varsa bunlar çıkartılmalı veya eşdeğerinde

kelimeler ve dilbilgisi yapıları ile değiştirmeyi yapılmalıdır. Böylelikle hedeflenen seviyeye uygun yapıda kazanımlar öğrenciye sunularak ve öğrencinin bilgi geçmişi sürece dâhil edilerek az bilinmeyenli yapıların ğretimi kolaylaştırılabilir.

Tüm bu dilbilimsel ekleme ve çıkarmalar yapılırken üzerinde durulması gereken temel nokta ise yazarın vermek istediği mesajın anlamını yitirmemesi ve kişi, yer, zaman birlikteliğinin oluşturduğu bağlamı bozmamaktır. Öğrencinin okuduğunu anlamaya yönelik karşılaştığı zorlukları en aza indirebilmek ve ders dışı zamanlar ve ders araç gereçleri dışında dil pratiği yapabilecek yardımcı okuma kitaplarının hazırlanması ile hedef kitlenin dili öğrenmesi için ihtiyaç duyduğu dilsel girdi sağlanmış olacaktır.

Yardımcı okuma kitapları uyarlama sürecinde odak noktamız olan Ortak Başvuru Metninin gösterdiği seviye kazanımları, hedef kitleye uygun uyarlama yapabilme açısından son derece önemlidir. Ortak Başvuru Metni dil ğretiminde “Eylem Odaklı Yaklaşımı” benimsemektedir. Öğrenci kendisinde var olan ve sonradan kazandığı bilgi ve tecrübeyi dil ğretiminde de kullanması gerekir. Başlangıç seviyesi ğrencisi açısından edebi haz alma veya gerçek hayat hakkında bilimsel yazılar ile haberleri takip etmeleri g olacağından orta seviyeden başlanarak özgün metinler aracılığı ile dilde yetkinlik kazanmaları sağlanmalıdır. A1-A2 seviyesi ğrencisi için hedef; dilde başarma olgusunu oluşturmak, kelimelerin bütünselliği ile karşı karşıya bırakmak ve anlaşılabilir mesaj içeren konu bütünselliği sağlamaktır. Okuma kazanımları, temel seviye olan A1-A2 seviyesi esas alınarak aşağıda tablolar halinde gösterilmiştir.

Tablo 1: Ortak Yetenek Düzeyleri- Bütüncül Basamak (Avrupa Birliği, 2001, s. 22-23)

İleri Düzey	C2	Okuduğu ve duyduğu her şeyi neredeyse bir çaba göstermeksizin anlayabilir. Farklı kaynaklardan yazılı ve sözlü olgu ve kanıtları tutarlı bir biçimde özetleyerek yeniden oluşturabilir. Doğal bir biçimde, son derece akıcı ve kesin olarak kendini ifade edebilir ve karmaşık konularla bağlantılı ince anlam farklılıklarını ayırt edebilir.
Kullanıcı	C1	Uzun ve zorlu metinlerden oluşan geniş bir basamağı anlayabilir ve örtük anlamları kavrayabilir. Sözcüklerini uzun uzadıya aramak zorunda olmaksızın doğal ve akıcı bir biçimde kendini ifade edebilir. Toplumsal, mesleki ya da akademik yaşamı içinde dilini esnek ve etkin bir biçimde kullanabilir. Karmaşık konularda açık ve dizgeli bir biçimde kendini anlatabilir ve düzenleme, eklemleme ve söylem bağdaşıklığı gereçleri üzerindeki denetim gücünü gösterebilir.

Ara Düzey Kullanıcı	B2	Uzmanlık alanına ilişkin teknik bir tartışma da dâhil olmak üzere karmaşık bir metin içindeki somut ya da soyut konuların özünü anlayabilir. Doğal bir konuşucuyla ne kendisi ne de karşısındaki için bir
	B1	Gerilim içermeyen bir konuşma türünden durumlarda belli bir doğallık ve rahatlık derecesiyle iletişim kurabilir. Geniş bir konu dizisi içinde kendini açık ve ayrıntılı bir biçimde dile getirebilir, güncel bir konuya ilişkin görüş bildirebilir ve farklı olasılıkların avantaj ve sakıncalarını sergileyebilir.
Temel Düzey Kullanıcı	A2	Açık ve standart bir dil kullanıldığında ve iş, okul, eğlence, vd. bildik şeyler sözü konusu ana konulan anlayabilir. Erek dilin konuşulduğu bir bölgeye yapılan yolculuk sırasında karşılaşılan durumların çoğunda sorunların altından kalkabilir. Bildik ve ilgi alanına giren konular üzerine yalın ve tutarlı bir söylem üretebilir. Bir olayı, bir deneyimi ya da bir düşü anlatabilir, bir beklentiyi betimleyebilir ve bir projeye veya bir düşünceye ilişkin gerekçeler ya da açıklamaları kısaca dile getirebilir.
	A1	Tek cümleleri ve doğrudan öncelik alanlarıyla (söz gelimi yalın ve kişisel bilgiler ve aile bilgileri, alışverişler, yakın çevre, iş) ilişkili olarak sıklıkla kullanılan deyimleri anlayabilir. Bildik ve alışlagelen konular üzerinde yalnızca yalın ve dolaysız bilgi alışverişini gerektiren basit ve bildik etkinlikler çerçevesinde iletişim kurabilir. Eğitimini, dolaysız çevresini yalın yollardan betimleyebilir ve dolaysız gereksinimlerine denk düşen konuları anlatabilir.
	A1	Sıradan ve gündelik değişlerle somut gereksinimleri karşılamayı hedefleyen son derece yalın ifadeleri anlayabilir ve kullanabilir. Kendini veya bir başkasını tanıtabilir ve bir kişiye, kendisiyle ilgili sorular- Örneğin oturduğu yer, ilişkileri, sahip olduğu şeyler, vb. üzerine- aynı türden sorulara yanıt verebilir. Eğer kendisiyle konuşan kişi yavaş yavaş ve tane tane kendisine yardımcı olacak biçimde konuşuyorsa, basit bir biçimde iletişim kurabilir.

Tablo 2: Ortak Yetenek Düzeyleri- Öz değerlendirme Çizelgesi (Avrupa Birliği, 2001, s. 24)

Beceri	A1	A2	B1
Okuma	Bildik isimleri, sözcükleri ve çok basit, söz gelimi ilanlarda, afişlerde ya da kataloglarda yer alan cümleleri anlayabilirim.	Kısa ve çok yalın metinleri okuyabilirim. Reklam, prospektüs, menü ve tarife gibi gündelik belgelerde öngörülen özel bir bilgiyi bulabilir yalın kişisel mektupları anlayabilirim.	Temelde gündelik ya da mesleğime ilişkin bir dilde kaleme alınmış metinleri anlayabilirim. Olaylara ilişkin betimlemeleri, duyguların betimini ve kişisel mektuplarda yer alan dilekleri anlayabilirim.

Tablolarda da görüldüğü üzere temel seviye kullanıcılarından edebi haz almaları veya bağlamlandırılmış metinlerin çözümlenmesi istenmemektedir. Temel amaç anlama ve basit olarak günlük ihtiyaçları karşılayabilmektir.

Tablo 3: Genel Okuduğunu Anlama (Avrupa Birliği, 2001, s. 68)

A1	İfadeleri teker teker, bildik isimleri, sözcükleri ve temel ibareleri seçerek ve gerektiğinde tekrar okuyarak çok kısa, basit metinleri anlayabilir.
A2	Çok fazla tekerrür eden günlük veya iş ile ilgili dilden oluşan somut türdeki bildik hususlardaki kısa, basit metinleri anlayabilir. Bir kısım uluslararası paylaşılan ortak sözcükler dâhil, sıkça tekerrür eden sözcükleri içeren çok kısa, basit metinleri anlayabilir.

Okuma metninde yer alan aynı kavramsal çerçeveye ait kelimelerin varlığı ile basit yüklem zamanlarının kullanıldığı metinler, anlamayı kolaylaştıracağından öğrencinin dil yetisini artıracaktır.

Tablo 4: Yazışmaları Okuma (Avrupa Birliği, 2001, s. 68)

A1	Kartpostallardaki kısa, basit iletileri okuyabilir.
A2	Bildik konular hakkındaki basit türden rutin mektupları ve faksları (soruşturmaları, siparişleri, teyit mektupları vs.) anlayabilir. Kısa basit kişisel mektupları anlayabilir

Tablo 5: Yönlendirme için Okuma (Avrupa Birliği, 2001, s. 69)

A1	En genel güncel durumlar hakkındaki tanıdık isimleri, sözcükleri ve çok basit ifadeleri tanıyabilir.
A2	Reklamlar, prospektüsler, menüler, referans listeleri ve zaman çizelgeleri gibi basit günlük malzemelerdeki özel tahmin edilebilir bilgileri bulabilir. Listelerdeki belirli bilgilerin yerini bulabilir ve gerekli bilgiyi ayırt edebilir (örn. bir tamirci ya da pazarlamacı bulmak için ‘Sarı Sayfaları’ kullanmak). Her günkü işaretleri ve ilanları anlayabilir: sokaklarda, restoranlarda, tren istasyonlarında gibi kamuya açık alanlarda; işyerlerinde de yönler, talimatlar, tehlike uyarıları gibi.

Tablo 6: Bilgi ve Tartışma için Okuma (Avrupa Birliği, 2001, s. 70)

A1	Özellikle görsel destek var ise daha basit bilgi içerikli malzeme ve kısa basit tanımların içeriği hakkında bir fikir edinebilir.
A2	Mektuplar, broşürler ve olayları anlatan kısa gazete makaleleri gibi karşılaştığı daha basit yazılı malzemelerde verilen belirli bilgileri tanıyabilir.

Tablo 7: Talimatları Okuma (Avrupa Birliği, 2001, s. 70)

A1	Kısa, basit talimatları takip edebilir (Örneğin: x noktasından y noktasına gitmek)
A2	Basit bir dille ifade edildiğinde örneğin, güvenlik kurallarını anlayabilir. Günlük yaşamda karşılaşılan telefonlar gibi aletlerin kullanım kılavuzlarını anlayabilir.

Tablo 8: İpuçlarını Tanımak ve Çıkarımda Bulunmak (Avrupa Birliği, 2001, s. 72)

A1	Betimleyici yok
A2	Bağlamdaki bilinmeyen sözcüklerin olası anlamlarına varmak için somut biçimdeki günlük konular hakkındaki kısa metinlerin ve sözcüklerin genel anlamı hakkında fikir edinebilir.

Öğrencinin okuma becerisi geliştikçe söz varlığı, bilgi havuzu, yorumlama kabiliyeti, anlatım gücü ve çıkarım yapabilme yetisi gelişecektir. Bu yüzden temel seviyede esas olan öğrencinin anlamasını sağlamak için kazanımlara uygun metinlerle çokça karşılaştırmak gerekmektedir.

Tablo 9: Sözcük Düzeyleri (Avrupa Birliği, 2001, s. 106)

A1	Belirli somut durumlar için tek sözcük ve söz öbeklerinden oluşan temel sözcük bilgisine sahiptir.
A2	Bilinen durum ve konuları içeren günlük görüşmeleri yapabilecek yeterli sözcük dağarcığına sahiptir. Temel iletişimsel gereksinimleri ifade edecek yeterli sözcük dağarcığına sahiptir. Basit günlük gereksinimler için yeterli sözcük dağarcığına sahiptir.

Tablo 10: Dilbilgisel Doğruluk (Avrupa Birliği, 2001, s. 108)

A1	Sadece birkaç basit dilbilgisel yapıyı ve öğrenilmiş tümce kalıplarını sınırlı kontrol eder.
----	---

A2	Bazı basit yapıları doğru kullanır, ancak hala sistematik olarak temel hatalar yapar. Örneğin, zamanları karıştırır, yine de çoğunlukla söylemek istediği şey açıktır.
-----------	--

Tablo 11: Ortak Yetenek Düzeyleri- İpuçlarını tanımak ve çıkarımda bulunmak (Avrupa Birliği, 2001, s. 72)

A1	Betimleyici yok
A2	Bağlamdaki bilinmeyen sözcüklerin olası anlamlarına varmak için somut biçimdeki günlük konular hakkındaki kısa metinlerin ve sözcüklerin genel anlamı hakkında fikir edinebilir.

Uyarılama sürecinde özgün metnin hedef seviyeye göre değiştirimi yapılırken, sözcüklerin ve dilbilgisi kazanımlarının hedef seviyenin önceki bilgileri içerisinde yer alması gerekmektedir. Çünkü öğrenci karşılaştığı kelime ve dil yapılarını bilemiyorsa anlama süreci karmaşık hale gelir ve zorlaşır. Bu sebeple doğru dil yapılarının yanı sıra belirli bir planda öğretilmesi istenen seviyelere uygun kelimelerin de metinde var olması, anlama sürecini hızlandıracığından dil öğrenimini pekiştirme ve kolaylaştırma görevi üstlenebilir. Öğretilmek istenen yapı veya kelimeler varsa bu az bilinmeyenli yapı içerisinde öğrenciye sunularak, bu yapıların veya kelimelerin sezdirme, çıkarımda bulunma ve tahmin yürütme yolları ile anlama ulaşılması kolaylaştırılabilir.

Tablo 12: Okuma Öz Değerlendirme İfadeleri (Avrupa Birliği, 2001, s. 207)

AOBM OKUMA	
Düzeyi	
A1	*Basit bilgilendirici metinleri ve kısa basit betimlemelerin genel fikrini, özellikle de metni açıklayıcı resim içeriyorlarsa, anlayabilirim. *Kolay isimleri, sözcükleri ve temel kalıpları bir araya getirerek, örneğin tekrar tekrar metnin bölümlerini okuyarak, çok kısa ve basit metinleri anlayabilirim. *Kısa, basit yazılı talimatları, özellikle resim içeriyorlarsa, takip edebilirim. Günlük durumlarla ilgili basit duyurulardaki tanıdık isim, sözcükleri ve çok basit kalıpları fark edebilirim. Örneğin posta kartlarındaki gibi kısa, basit iletileri anlayabilirim.
A2	*Günlük hayatta geçen sıradan sözcükleri ve ortak uluslar arası sözcükleri içeren kısa, basit metinleri anlayabilirim.

-
- *Günlük dille yazılmış kısa ve basit yazılı metinleri anlayabilirim.
 - *İşimle ilgili kısa, basit metinleri anlayabilirim.
 - *Reklamlar, broşürler, menüler ve tarifeler gibi basit günlük yazılı materyallerdeki açık bilgiyi bulabilirim.
 - *Mektuplar, broşürler ve olayları betimleyen kısa gazete makaleleri gibi basit yazılı materyallerdeki açık bilgiyi bulabilirim.
 - *Kısa, basit kişisel mektupları anlayabilirim.
 - *Bildik konularda standart rutin mektup ve faksları anlayabilirim.
 - *Günlük hayatta karşılaşılan araç gereçlerin üzerindeki, örneğin ankesörlü telefonlardaki, basit talimatları anlayabilirim.
 - *Sokak, lokanta, tren istasyonları ve işyerleri gibi halka açık yerlerdeki günlük işaret ve duyuruları anlayabilirim.
-

Dil öğretiminde yardımcı okuma kitapları ve metin kullanımı gibi okumayı geliştirici gereçlerin oluşturulması/uyarlanması sırasında tabloda da belirtilen temel nokta öğrencinin bilgi havuzundan yararlanacak şekilde pekiştirmeler ve görevlerin verilmesidir. Bilindik dil yapıları, söz varlığı kullanarak az bilinmeyenli metinler içerisinde öğretilmesi istenen hususlar rahatlıkla verilebilir.

Tablo 13: Tavsiye Niteliğinde Dönüt Bölümünde Kullanılan Kapsamlı Betimsel Ölçekler (Avrupa Birliği, 2001, s. 213)

	A1	A2
Anladığım Türleri	Çok kısa, basit metinler, kısa basit betimlemeler, özellikle de resim içerenler. Kısa, ve basit yazılmış talimatlar, örneğin, kısa, basit posta kartları ve basit ilanlar.	Bilinen somut konularla ilgili metinler. Kısa, basit metinler, örneğin, rutin kişisel ve iş mektupları, belgegeçerler, günlük işaret ve ilanlar, Sarı Sayfalar ve reklamlar.
Anladıklarım	Kolay isimler, sözcükler, temel kalıplar.	Kısa basit metinleri anlarım. Basit günlük metinlerde ayrıntı bulurum.
Durum ve Sınırlılıklar	Her defasında tek bir kalıp, metnin bölümünü tekrar okuma	Çoğunlukla basit günlük dili ve mesleki dili ile sınırlı

Temel seviye kullanıcısı, dil yetilerini geliştirmek için hedef dile ait girdilere ihtiyaç duyacaktır. Bu girdiler, anlama becerilerinin başlangıçtan itibaren uygun bağlamalarda ve basit seviyelerde kullanılması ile anlam kazanacaktır. Söz konusu okuma becerisi de anlamayı artıran ve dil yetisini ilerletmede yardımcı olacak en temel girdi kazanımlarına sahip beceridir. Bu sebeple kullanıcı seviyesi dikkate alınarak, doğru dilsel yapı ve kelime varlığı kullanmak dil öğretiminin başarıya ulaşmasında büyük paya sahibidir.

ereve metninde yer alan okuma becerisi kazanımlarının, uyarlama çalışmalarında dikkate alınmasının yanı sıra öğrencinin dili öğrenmeye olan inancı ve isteği de bir o kadar önem taşımaktadır. Güdülenme dil öğretiminin en önemli hususları arasındadır. Öğrencinin dile olan ilgisi, isteği ve merakı gibi hususlar öğrenim sürecini ve sonucunu doğrudan etkilemektedir. Güdülenme bazen öğrencinin beklentileri sonucu ve çoğunlukla dış etkenler ile ortaya çıkarken bazen de herhangi bir zorlama ve beklenti olmadan tamamen kişisel gelişim ve nitelikli olma isteği ile ortaya çıkmaktadır. Bu iki hususun ğretmen tarafından bilinerek öğrencinin beklentilerine uygun bir stratejinin oluşturulması faydalı olacaktır.

Burada bizi ilgilendiren husus ise okuma ile güdülenme arasındaki ilişkidir. Öğrencinin okuyacağı hikâye hakkında bilgi sahibi olması, ilgi alanına girmesi ve o hikâyeden bir şeyler kazanabileceği düşüncesinin oluşması güdülenmeyi doğrudan etkilemektedir. Öğrencinin okuyacağı metnin seviyesine uygun olması, başarma-başaramama hislerini etkileyeceği için mutlaka seviyesine uygun metinlerle karşılaşması gerekmektedir. Ancak hikâye veya metnin ğrenci seviyesinin altında olması veya kolay olması da öğrenciyi olumsuz etkileyecektir. Bu nedenle temel seviyede bilinmeyenlerin az olduğu, hedef kazanımların metnin içinde yer aldığı ve okuyucunun önceki bilgilerini kullanarak anlamasını sağlayacağı metinler seçmek uygun olacaktır.

Öğrencinin dil eğitimine aktif olarak katılması için, sürecin başından itibaren metinle ilişki içinde olmalı, okuma öncesinde-sırasında ve sonrasında yapılacak etkinlikler ile öğrencinin dikkati sürekli hedeflenen beceri üzerinde tutulmalıdır. “Okuma ncesi etkinlikleri, yazar ya da metin türünü tartışma, beyin fırtınası, benzer hikâyeler okuma, resim ve başlıkları dikkate alma, gz ve tarama aktivitelerini içerir” (zkan, 2004).

Okumanın oluşması için öğrencinin sesbilgisel kuralları bilmesi ve söz varlığını arttırmaları gerekir. Çünkü okuyucunun metni anlamlandırması için sözcükleri tanınması, sözcüklerin

bütünlüğünün oluşturduğu düşünceyi de kavraması gerekir. Okuma öncesi sırası ve sonrası etkinliklerin yapılması ile öğrencinin metin hakkında daha fazla bilgi sahibi olarak anlamasına yardımcı olması sağlanabilir. Okuma etkinliğine başlamadan önce metnin ses dosyası öğrenciye dinlettirmelidir. Okunacak metni tanıtmak ve metin hakkında öğrenciye ön bilgi vermek öğrencinin metne karşı isteğini artıracaktır.

Özellikle okunacak metinde yer alan görseller ve metin başlığı hakkında basit soru kalıpları ile okuma öncesinde öğrenciye sorular sorularak ön bilgi edinmeleri sağlanmalıdır. Başlıktan yola çıkarak anlamı hakkında tahminde bulunma istenebilir. Özellikle okuma öncesi etkinlikleri ile ilgili metnin başlığı, metinde yer alan görseller, metindeki ana karakterlerin görseller üzerinden yorumlanması gibi sorular ile öğrencinin ön bilgi sahibi olması sağlanabilir böylece metne karşı ilginin uyandırılarak anlamsal kolaylık sağlanabilir. Aşağıdaki örnekte okuma öncesi çalışma etkinliği verilmiştir. Bu etkinlik ile okuyucu hikâyeyi okumadan önce hikâye hakkında ön bilgi sahibi olabilir. Böylece anlamlandırma ve anlaşılır girdi daha verimli hale gelebilir.

ACTIVITIES

BEFORE READING

This story is about a poor little girl. What do you think happens in it? Tick the boxes.

a The girl ... one cold December night.
1 ☐ stays at home
2 ☐ goes out

b She loses her ... in the street.
1 ☐ mother's shoes
2 ☐ father's watch

c She ... that evening.
1 ☐ sells lots of matches
2 ☐ doesn't sell any matches

d She eats ... that night.
1 ☐ a lot
2 ☐ nothing

e She sees ... things in her head.
1 ☐ wonderful
2 ☐ not very nice

f In the end, the girl ...
1 ☐ dies
2 ☐ lives in her grandmother's house

Şekil 1: Okuma öncesi etkinliği (Andersen, 2012)

Okuma esnasında ise, metne hızlıca göz atmaları istenir ve bilmedikleri kelimelerin altlarını çizerek anlamdan çıkarmaya çalışması istenebilir, metnin ana fikrini ve anlatının genel çerçevesini çözmeyi istenebilir. Ön bilgilendirme esnasında elde edilen veriler ile metin eşleştirilebilir, hikâyede yer alan ana unsurların görevi, hikâyenin konusu ve kahramanların özellikleri üzerinde durulabilir, en önemlisi ise metnin anlamının çıkarılması istenebilir.

Seviyelendirilmiş hikâye kitaplarında mevcut kazanımların incelenmesi, önceki bilgilerin aktif hale getirilerek sözcüksel ve dilbilgisel yapısının görülmesi metni anlamlandırmanın yanı sıra hedef kazanımların da öğrenci tarafından bulunması sağlanabilir. Özellikle metinde yer alan bazı kelimelerin eş anlamları veya kelime eşleştirme çalışmaları yapılabilir. Yükleme zamanı üzerinde durularak hikâyenin anlatım zamanı hakkında çıkarımlarda bulunup, hikâyenin akış şeması üzerinde durulabilir.

Okuma sonrası etkinlikleri, bu sürecin en önemli aşamasını oluşturmaktadır. Okuma sonrası etkinlikler metinde kullanılan ve hedef seviye kazanımlarını içeren dilbilgisi yapılarını pekiştirmeyi ve okuma kazanımlarını geliştirmeyi amaçlamaktadır. Okumada esas olan metnin anlamını kavraması ve anladığını ölçmek için sorulara cevap vermesi istenir. Metindeki olay akış şeması hakkında bilgi sahibi olması ve olay ile ilgili anlamsal sorulara cevap vermesi istenir.

Özellikle seviyeye göre soruların hazırlanması ve öğrenciye A1-A2 seviyesinde kendi düşünceleri ile kompozisyon yazdırma gibi ileri seviye kazanımları olan sorular yerine boşluk doldurma, doğru-yanlış, kelime eşleştirme, açık uçlu kısa sorular, tamamlama gibi etkinliklere yer verilebilir. Okumanın en temel amacı olan anlamamanın gerçekleşip gerçekleşmediğini bu bölümde denetlemek, öğrenilen ve önceki bilgiler ile eşleştirmek, bilinmeyen kelimeler için okuma sonrasında kelime defteri hazırlatarak kelimeler üzerine çalışma yapmak ve anlaşılmayan zaman kavramları ve dilbilgisel yapılar üzerine tartışmak gerekmektedir.

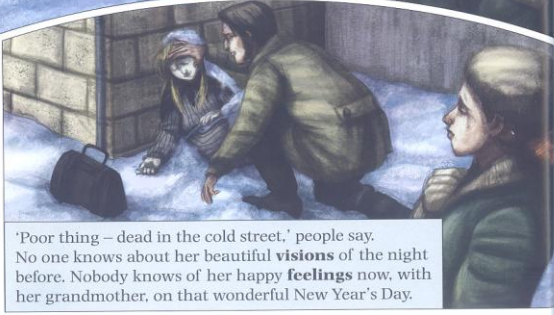
Aşağıdaki örnekte ise okuma sonrası anlamayı kontrol edecek etkinlik örneği verilmiştir. Okuma becerisinde önemli olan son husus anlamamanın gerçekleşip gerçekleşmediğini belirlemektir. Metnin ana mesajının anlaşıldığını denetlemek amacıyla okuma sonrası etkinliklere yer vermek faydalı olabilir.

In the corner, against the wall, the little girl sits. Her mouth is smiling. But she is cold and dead – **frozen** on the last night of the Old Year.

The New Year's sun looks down on her sad little body the next morning. In one hand, she's got lots of burnt matches.

'Poor thing – dead in the cold street,' people say. No one knows about her beautiful **visions** of the night before. Nobody knows of her happy **feelings** now, with her grandmother, on that wonderful New Year's Day.

frozen not moving because very cold (under 0°C)
feeling something that you feel in you
vision something that you see in your head

ACTIVITIES

READING CHECK

Are these sentences true or false? Tick the boxes.

	True	False
a The little girl strikes a match against the ground.	☐	☒
b She sees her grandmother in the light of the match.	☐	☐
c The girl doesn't want to lose the old woman again.	☐	☐
d The little girl lights lots of candles.	☐	☐
e The grandmother is taller and more beautiful than before.	☐	☐
f The grandmother takes the girl in her arms.	☐	☐
g They fly up sadly into the sky.	☐	☐
h The next day, people find the dead grandmother in the street.	☐	☐
i They are happy for her.	☐	☐

GUESS WHAT

What does the girl's soul do after the story finishes? Tick the boxes and add your own ideas.

a ☐ It stays with her grandmother up in the sky.	
b ☐ It plays all day and never works again.	
c ☐ It talks to God.	
d ☐ It visits her old home.	
e ☐ It tells her father, 'Never hit a child again!'	
f ☐ It tells her mother, 'Money isn't everything'.	
g ☐ It helps different street children.	
h ☐	
i ☐	

Şekil 2: Okuma sonrası etkinliği (Andersen, 2012)

İkinci dil eğitiminde ölçme ve değerlendirmenin yapılması, bilginin kullanım durumunu ve bilgiden yola çıkarak üretimin ne derece yapılabildiğini göstermektedir. Öğrencinin, dile ait tüm kazanımları ve becerileri zaman ve mekân sınırlaması olan eğitim kurumunda öğrenmesi mümkün değildir. Dil öğrenimi, süreklilik ve çaba isteyen bir iştir. Öğreten ve öğrenilen ortam ne kadar iyi olursa olsun, asıl etken öğrencinin kendini kontrol etmesi ve kendi öğrenme hedeflerini belirlemesidir. Bu nedenle ister hedef dile ait ortamdan uzak olsun, ister ders ortamından uzak olsun, okuma becerisi ile dil öğrenimini sürdürebilir, okuma metninin dinleme dosyasını kullanarak ve ölçme değerlendirmesinde yer alan etkinlikleri cevaplayarak tüm becerileri pekiştirebilir.

Okuma becerisinin geliştirilmesi için uyarlanan hikâye kitabının ölçme-değerlendirme bölümünde özellikle tüm becerilere ait soruların sorulması ile dil kazanımlarının tamamı pekiştirilmiş olacaktır. Hedef seviye kazanımlarına ait dilbilgisi yapılarının metindeki görünümelerini kavraması için dilbilgisi soruları, anlamın öğrenilip öğrenilmediğini kontrol edecek okuma soruları, kısa açık uçlu sorular ve özet ile yazma becerisini, tartışma bölümünde sınıf içi etkinliği için konuşma becerisini pekiştirecek soruların oluşturulması gerekir.

Bu kısa bilgilendirmenin ardından tezimizin temel çıkış noktası olan, alan yazındaki yardımcı okuma kitaplarının eksikliği hususu ile ilgili kapsamlı araştırmaların sayısının az olduğu tespit edilmiştir. Buna rağmen yabancılara Türkçe öğretimi alanında son yıllarda yapılan araştırmalar ve çalışmaların varlığını görmekteyiz. İngilizce başta olmak üzere diğer dillerin yabancılara öğretiminde kullandıkları yardımcı okuma kitapları ile ilgili çalışmalar ise çok eskilere dayanmaktadır.

Bu bağlamda Krashen (1985) *anlaşılabilir dilsel girdi* olarak açıkladığı doğal dil edinim sürecinde, özellikle ders dışı zamanlarda hikâye ve roman okumanın dil öğrenimi açısından büyük önemi olduğunu vurgulamıştır. Durmuş (2013), çalışmasında metin değiştirimin dilbilimsel süreçlerini incelemiştir. Çalışmada, metin değiştiriminin dilbilimsel süreçlerinde söz varlığı, söz dizimi düzeylerinde yapılabilecek dilbilimsel işlemler ile ilgili tespitler ana hatlarıyla ortaya konmaktadır. Metin değişiminde, hedef metnin kaynak metne uyarlanması sürecinde ekleme ve çıkarmalar yapılarak, hedef metni okuyucusunun niteliklerine uygun dilsel yapılarla oluşturulabileceği belirtilmiştir. Bu uyarlamalar ile hedef seviyeye uygun dilbilgisel ve sözcüksel yapıların var olduğu yardımcı okuma kitapları oluşturularak öğrencilerin okuma becerilerinin geliştirilmesi daha kolay hale gelecektir.

Bakan (2012), çalışmasında özgün metinlerin henüz öğretimin başında iken okutulmasının zor olacağı, bu durumda uyarlama ve sadeleştirmeye gitmenin anlaşılabilir girdiyi arttırma yolunda gerekli olduğunu vurgulamıştır. Türk yazınından bir eserin temel ve orta düzeydeki öğrenciler için uyarlanarak veya sadeleştirerek sunulmasının, belli bir dilsel yapıları öğretmek amaçlı, sınırlı söz varlığı olan yeni bir metin yazmaktan daha mantıklı bir girişim olarak görmektedir.

Edebi eserler özellikle ana dil okuyucuları hedef alınarak oluşturuldukları için örtük anlamların ve söz sanatlarının varlığı söz konusudur. Edebi haz alınması açısından bu anlatımlar ana dili okuyucusu için sorun oluşturmamaktadır. Ancak seçilecek edebi eserlerin başlangıç seviyesinden itibaren hedef kitle seviyesine uygun hale getirilerek dil öğretiminde kullanılması, öğrenciyi dile ait unsurları bütünü ile barındıran eserlerle karşı karşıya getirecektir. Böylece yardımcı okuma kitapları ile başlangıç seviyesinde anlaşılabilir mesajı öğrenciye sunarken, orta seviyeden başlanarak edebi haz ve okuma sevgisini öğrenciye kazandırmada yardımcı olacaktır.

Dilidüzgün (2008), kısa öykünün özelliklerini verdiği çalışmasında, kısa öykünün kendi içinde bir bütünselliğinin olduğunu, olay örgüsünün ve kişiler arasındaki hareket biçiminin

basit olduğunu ayrıca öykünün bazı olay ya da bilgilerinin sonuç bölümünde keşfedilmesini sağladığını belirtmiştir. Şimşek (2011), çalışmasında ders kitaplarındaki okuma metinlerinin yanı sıra, okuyucuyu serbest bırakan ve aynı zamanda bu serbestlikle birlikte kelime sayısı ve kelime zorluğunu seviyeye göre kontrol ederek engelleri azaltan bir yardımcı okuma kitabı, yabancı dil öğretimine isteği artıracak ve hedef dilde daha geniş bir düşünce akışının gerçekleşeceğini belirtmiştir.

Kara (2011) ise, Türkçenin yabancılara öğretimi konusunda birçok eksikliğin olduğunu, yabancılar için hazırlanmış seviyeli hikâye kitapları seti, işitsel görsel ders materyallerinin olmadığını belirtmiştir. Tüm bu çalışmalara bakıldığında ortak sorun alanının yabancılara Türkçe öğretiminde ders araç gereçleri dışında yardımcı okuma kitaplarının eksikliği ve dil öğretimi için ne kadar önemi olduğudur.

“Öğrencilerin yabancı dilde en çok zorlandıkları, okudukları metinlerde çok fazla bilmedikleri kelime çıkması sorunu için seviyelerine uygun derecelendirilmiş materyalleri okumalarının sağlanması çözüm olabilir” (Özkan, 2004). Bilinmeyenle karşılaşan öğrenci okumaya karşı ön yargıyla yaklaşacak ve bu beceriyi geliştirmede zorlanacaktır. Ancak metnin anlamsal ve kurgusal yapısına zarar vermeden seviye kazanımları gözetilerek değiştirim yapıldığında öğrenci önceki bilgilerini kullanarak metnin dilbilgisel ve sözcüksel yapısını çözümleyecek, anlama daha kolay gerçekleşecektir. “Okuma etkinliklerinin başlangıç düzeyinde alıştırma, tablolar, grafikler ve fotoğraflarla desteklenerek sunulurken, ileri düzeylerde bağlamlandırılmış metinlere ihtiyaç duyulacaktır” (Özkan, 2004).

Çünkü temel seviyede önemli olan dile ait metin ve hikâyelerin öğrenci tarafından anlaşılmasını sağlamak ve Avrupa Ortak Başvuru Metninde de belirtilen temel ihtiyaçları karşılamak ve kendini ifade edebilmesi istenmektedir. İleri düzeyde ise okumanın haz verici, öğretici ve bilgi verici özelliklerini kullanmak için bağlamlandırılmış metinleri anlaması ve bilgi sahibi olması istenmektedir. Öğrenci hikâyeyi okurken anlamını bilmediği sözcüklerle karşılaştığında hemen sözlüğe bakmak yerine metnin tamamını okuduktan sonra çıkarımlarda bulunabilir.

Bu nedenle hikâyenin anlamsal ve dilbilgisel yapısının seviyesine uygun olması gerekmektedir. Az bilinmeyenli bir hikâyede, öğrenci bilemediği kelimeler için hikâyenin anlamsal bütünlüğünden yola çıkarak tahminde bulunabilir. “Metin değiştirimi gerekçelerinden bir diğeri, öğrencinin düzeyi ile metnin okunabilirlik düzeyi arasındaki

uyumun sağlanmasıdır. Bu uyumun sağlanması ile birlikte hedef kitle üzerindeki bilişsel yükün hafifletilmesi amaçlanmaktadır” (Crossley vd.’nden aktaran Durmuş, 2013).

BÖLÜM II

UYGULAMA VE YÖNTEM

Dünyadaki en yaygın dillerin uyguladığı yöntemlerden birisi, yardımcı okuma kitaplarının seviyelere uygun hazırlanıp sunulmasıdır. Yabancılar Türkçe öğretiminde ise hali hazırda okuma setleri veya kurlara uygun yardımcı okuma kitapları yok denecek kadar azdır. Bu hususa karar verirken olay hikâyeciliğinin öncülerinden olan Ömer Seyfettin’in hikâyeleri üzerinde durulmuştur. Türkçenin günümüz kullanımına yakın ve içerdği evrensel mesajlarla hazırlanmış bu metinlerin kullanılmasının daha verimli olacağı düşünülmüştür.

Bu kapsamda Ömer Seyfettin’in hikâyelerinin tamamı incelenmiş ve uygun görülen iki hikâyesi seviyelere uygun biçimde uyarlanmıştır. Uyarlanma sonrasında, metnin işlevsel hale getirilmesi amacıyla dil becerileri incelenerek, verilmek istenen dilbilgisi yapılarının ve anlaşılabilir mesajların kavratıldığını ölçmeye yönelik alıştırma soruları hazırlanmıştır.

Hikâyeler uyarlanırken hedef seviye kazanımları netleştirilmiş, bu kazanımlar A1-A2 seviyesini bitirmiş öğrencilerin bilmesi gereken dilbilgisi konuları, seviyeye uygun kelime kadrosunun korunması, özgün metinden hedef metne ulaşma esnasında yapılan değiştirim ve çıkarmalardan yararlanma hususları netleştirilmiştir.

Araştırma Modeli

Bu çalışma, “genel tarama modeli”nde, betimsel bir alan araştırmasıdır. Bu kapsamda seçilen hikâye türündeki yazınsal metinlerin A1-A2 seviyelerine uyarlanması amaçlanmaktadır.

Evren/Örneklem

Bu çalışmamızın evreni, Türkçe edebî eserler, örnekleme ise Ömer Seyfettin’in “Perili Köşk” ve “Kaşığı adlı hikâyeleridir.

Verilerin Toplanması

Yabancılar Türkçe öğretiminde ilgili alan yazın taranarak kitaplar, tezler, makaleler ile konferans bildirileri temin edilmiştir. Daha sonra, Ömer Seyfettin'in tüm hikâyeleri okuma-anlama becerisi dikkate alınarak incelenmiştir. Hazırlanan uygulamada Ankara Üniversitesi TÖMER ve Gazi Üniversitesi TÖMER'in Yabancılar İçin Türkçe kitaplarındaki A1-A2 seviyesini bitirmiş öğrencilerin dilbilgisi konuları ile söz varlıkları temel alınmış ve tablo halinde gösterilmiştir.

Çalışmada örnek hikâye metni hazırlanırken beceri ve metin temelli yaklaşım uygulanmış, bu kapsamda günlük yaşam ve özel ilişkilere dayalı metinler incelenerek hikâye metni oluşturulmuştur.

“Perili Köşk” Hikâyesinin A1- A2 Seviyesine Uyarlanması

Perili Köşk hikâyesi, sanatlı ve örtük anlatımların olmadığı, günlük ve sade dille oluşturulmuş diyalogların olduğu, genelinde temel ve anlaşılır betimlemelere sahip bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır. Hikâyede ev kiralamak isteyen bir ailenin, köşkü kiraladıktan sonra başından geçen peri olaylarının anlatıldığı görülmektedir. Olay örgüsünün içerisinde yer alan gizem ve merak unsurlarının, okuyucunun dikkatinin metinde olmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Hikâyede yerel ağız özellikleri bulunmamaktadır. Özellikle hikâyede yer alan gizem ve merak unsurları, hikâyenin sonuna kadar devam etmekte hikâyenin sonunda ise beklenmedik bir bitiş ile okuyucunun bilgi geçmişine ve okuma arzusunun artırılmasına olumlu etki edeceği düşünülmektedir.

Hikâyenin Başlığının İncelenmesi

Öğrencinin hikâyede karşılaştığı ilk anlamsal kavram başlıktır. Başlık, hikâyede geçen olay örgüsünü okumadan önce öğrenciye hissettirmelidir. Dil öğrencisi, hikâyenin başlığından yola çıkarak hikâye hakkında çıkarımlarda bulunabilir, ilgi ve merak duygusunu artırabilir. Bu nedenle başlığın hikâyede anlatılan genel olay örgüsünü iyi biçimde karşılaması gerekmektedir. “Perili Köşk” adlı başlık, hikâyede en çok tekrarlanan ilk on kelime arasında olup, doğrudan hikâyede geçen mekân ve olay kurgusunu üzerinde taşımaktadır.

Öğrenci bu başlıktan yola çıkarak hikâyedeki peri, hayalet, hayal kavramları ile ürperme duygusu ile merak temasının işlendiğini, mekân olarak mahallede köşkte yaşanan olayların anlatıldığı çıkarımında bulunabilir. Öğrenci, hikâyede çok sık tekrar eden kelimler arasındaki ilişkilerden yararlanarak köşkte yaşayan insanların peri ve hayalet gibi varlıklarla yaşadığı olayların anlatıldığı bir hikâye çıkarımını yapabilir.

Hikâyenin Konusunun İncelenmesi

“Perili Köşk” adlı hikâyenin konusu, bir ailenin erkek ferdinin ev bulmak için gezdiği sırada gözüne çarpan büyük ve güzel bir köşkü kiralaması ile başlayan olaylar zinciridir. Köşkün bulunduğu mahallede oturanların köşkü kötüleyerek peri olduğunu iddia etmesi, buna inanmayan aile reisinin evi beğenmesinden sonra peri ile yaşadığı sorunların anlatıldığı, hikâyenin sonunda ise beklenmeyen bir olayın gelişerek herkesi şaşırttığı bir olay örgüsü anlatılmaktadır. Başlıkta verilen çıkarımlar ile metinde sık tekrarlanan kelimeler aracılığı ile metnin genel anlamı ortaya çıkarılabilir. Hikâyenin her anında heyecan ve merak duygusunu tazeleyen olay örgüsü, hedef dile ait kültür unsurlarının yoğunlukta olmadığı, merak ve heyecan içeren bir yapıya sahip olduğu söylenebilir.

Hikâyenin Amacının İncelenmesi

Hikâyedeki olay örgüsünün merak ve heyecan oluşturma amacı taşıdığı söylenebilir. Ayrıca bilimselliğin öneminin vurgulandığı anlatımların olması (Sermet Bey, gözüyle gördüğüne, kulağıyla işittiğine inananlardan değildi. Eliyle sıkı sıkıya tutup hissetmeyince bir şeyin varlığına hükmetmezdi) evrensel bir mesaj olarak algılanabilir. Hikâyede eğlendirmek, merak ettirmek, düşündürmek ve şaşırtmak gibi etkilerin varlığı da görülmektedir. Özellikle hikâye sürecinde ev halkını rahatsız eden perinin hikâye sonunda hiç akla gelmedik bir şekilde çözüme kavuşması, okuyucuyu şaşırtma ve merak duygusuna sevk etmesi bakımından metnin amaçları arasında sayılmaktadır.

Hikâyedeki Anahtar Sözcüklerinin İncelenmesi

Hikâyenin anahtar sözcükleri genel anlamı üzerinde taşıyan ve metni anlamlı hale getiren köşe taşlarıdır. Hikâyedeki genel anlatı bu sözcüklerin varlığı ve ilişkileri ile örüldüğü için çok sık tekrarlanırlar. Hikâyenin anahtar sözcükleri: “Perili Köşk, Köşk, Peri, Kiracı, Ev, Gece, Kira, Görmek, Çıkmak, Oturmak” olarak belirlenmiştir.

Anlatıcının İncelenmesi

Hikâyenin anlatıcısı, anlatımı ile okuyucuyu etkileyen ve sürükleyen kişidir. Erdağı’nın (2008) söylediği gibi, hikâyede üç tür anlatıcı vardır. Birincisi gözlemci anlatıcıdır. Bu anlatımda üçüncü kişi olan anlatıcı görgü tanığı durumundadır ve gözlemlediği olayları dışarıdan aktarır. İkincisi özne anlatıcısıdır. Bu anlatımda birinci kişi anlatıcıdır. Anlatıcı olayın hem yapıcısı hem de aktarıcısı olan kişidir. Yaşadıklarını, düşüncelerini kendi ağzından aktarır. Üçüncüsü ise çoğul anlatıcıdır. Hikâye kişilerinin kendi kendilerini ayrı ayrı anlatması ve ifade etmesi olarak gösterilir.

Perili Köşk hikâyesi gözlemci anlatıcının olduğu “o” üçüncü şahıs anlatıcısı yoluyla aktarılmaktadır. Üçüncü şahıs yolu ile anlatım, hikâyede merak duygusunun oluşmasına yardımcı olmaktadır. Özellikle bu aktarımlarda çok sık tekrar edilen “dedi ve söyledi” fiillerinin kullanımı karşımıza çıkmaktadır. Yer yer bu anlatıcının aradan çıkarak özne anlatıcısının anlatımlarıyla da karşılaşmak mümkündür:

-Kirası ne kadar?

-Çok istemiyorum. Yüz seksen lira. Ama üç seneliği peşin isterim.

Hikâyenin Zamanının İncelenmesi

Perili Köşk hikâyesinin anlatı zamanına baktığımızda genel kurgunun geçmiş zaman üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Anlatıcının aktardığı yaşantılar geçmiş zamanda verilirken, yer yer özne anlatımlarının olduğu durumlarda şimdiki zamanın hikâyesi kullanılmıştır. Hikâyede peri sorununun ortaya çıktığı ve çözüme kavuştuğu zaman dilimi olarak “gece” kavramı yoğunluk kazanmaktadır. Anlatının geçmişte yaşanan olaylar ve durumlar üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir.

Hikâyenin Mekânının İncelenmesi

Hikâyedeki mekân kavramını ikiye ayıracak olursak, birincisi hikâyenin başlangıcında yer alan ve hikâyeye adını verdiği köşkün bulunduğu dış ortamdır. Bu ortam mahalle görünümünde olup, mahalle sokaklarında gezinen bekçi ve kiracının diyaloglarının geçtiği ortamdır. İkinci mekân ise asıl konunun işlendiği ve olaylar örgüsünün düğüm ve çözüme ulaştığı köşkün içidir. Köşk, büyük bir aileyi barındıracak kadar geniş olup, büyük balkon ve odalara sahiptir. Hikâyede mekânlar arası geçiş belirlidir. Kiracıların eve taşınmasına kadar geçen olaylar dış ortamda yer alırken, hikâyenin ana konusunun geçtiği yer ise köşkün içerisidir.

Hikâyenin Oluşumunun İncelenmesi

Hikâye serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşmaktadır. Bekçi ve kiracının bir sokaktaki köşkün önünde başlayan diyalogun anlatıldığı bölüm serim bölümü olarak belirlenmiştir. Bu bölümdeki diyalog ile okuyucuyu olaylara hazırlamak ve bilgi vermek amacı güdülmüştür. Öykü hiçbir açıklama yapılmadan köşkün önündeki diyalog ile başlar: “Sermet Bey döndü, arkasındaki bekçiye, “İşte bir boş köşk daha!” dedi.” Okuyucu kendisini olayın içerisinde buluverir. Bu bölümde hikâyede yer alan mekân ve kişiler hakkında okuyucu bilgi sahibi olur.

Düğüm bölümü, bekçi ve kiracının ev sahibi ile köşkü gezmek üzere bir araya gelip köşk hakkında bilgi almalarıyla başlamaktadır. Düğüm bölümü şu cümle ile başladığı belirlenmiştir: “Hacı Niyazi Efendi eski vakıflar memuruydu. Hürriyette tazminat alarak görevden çekilmiş, ev alıp satmakla geçinmeye başlamıştı.” Hikâyenin düğüm bölümü doğrudan köşkte başlamıyor, öncelikle ev sahibi hakkında okuyucuyu bilgilendirip köşke doğru yürüdüklerinde aralarında geçen diyalog ile okuyucunun dikkatini çekmeyi amaçlamaktadır.

Özellikle köşke gidişleri esnasında bekçinin kiracıya köşkteki periden bahsetmesi, okuyucunun merak duygusunu ve gerilimini artırmaktadır. Düğüm bölümündeki diyaloglar ve olaylar merak duygusunu artırırken, yaşanan peri olaylarının açığa çıkarılması ise gerçekleşmemektedir. Dolayısıyla hikâyenin nasıl sonuçlanacağı gittikçe daha da merak ettiriliyor, düğüm bölümü Sermet Bey’in periyi yakalamak için tuzak kurma düşüncesi ile sona ermektedir.

Hikâyenin çözüm bölümü ise, baştan itibaren hikâyedeki gerilimi ve merak duygusunu nihayete erdirecek kararın alınması ile başlamaktadır. Bu bölümde peri olayı açıklığa kavuşturulmakta, perinin kim veya ne olduğu sorusu cevap bulmaktadır. Hikâye boyunca okuyucuda oluşan merak, heyecan, ürperme ve gerilim hissiyatları bu bölümde daha da artmakta, hikâyenin olay örgüsünü oluşturan perinin kimliğinin ortaya çıkması, okuyucuyu beklenmedik bir son ile baş başa bırakmaktadır.

Hikâyedeki Üslubun İncelenmesi

Hikâyedeki üslup özellikleri, anlatıcının kullandığı aktarım şekli olan “doğrudan aktarım”, “dedi fiilinin kullanımı”, “kelime yinelemeleri”, “betimleme” ve “bağlaçların kullanımı” gibi başlıklar altında toplanabilir. Hikâyedeki cümlelerin görünümü, betimlemelerin olmadığı durumlarda sade ve kısa cümleler olarak karşımıza çıkmaktadır. Hikâyede çok sık yer alan diyalog ifadeleri, hikâyenin temel üslup özelliği olarak görülmektedir.

Özgün Hikâyenin Sözcüksel ve Dilbilgisel Olarak İncelenmesi

Sözcüksel İnceleme

Yabancı dil eğitiminde okuma becerisinin öğretimi oldukça önemlidir. Okuma becerisinde ana husus metni anlamlandırma ve iletinin doğru biçimde okuyucuya ulaşmasıdır. Öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmeye yönelik sistemli ve doğru bir uyarlama çalışmamızın hedefini oluşturmaktadır. Okuma sürecinde öğrenci metinle karşılaşmalı ve metni anlaması gerekmektedir. Bu nedenle metnin anlaşılabilir mesaj içermesi önemlidir.

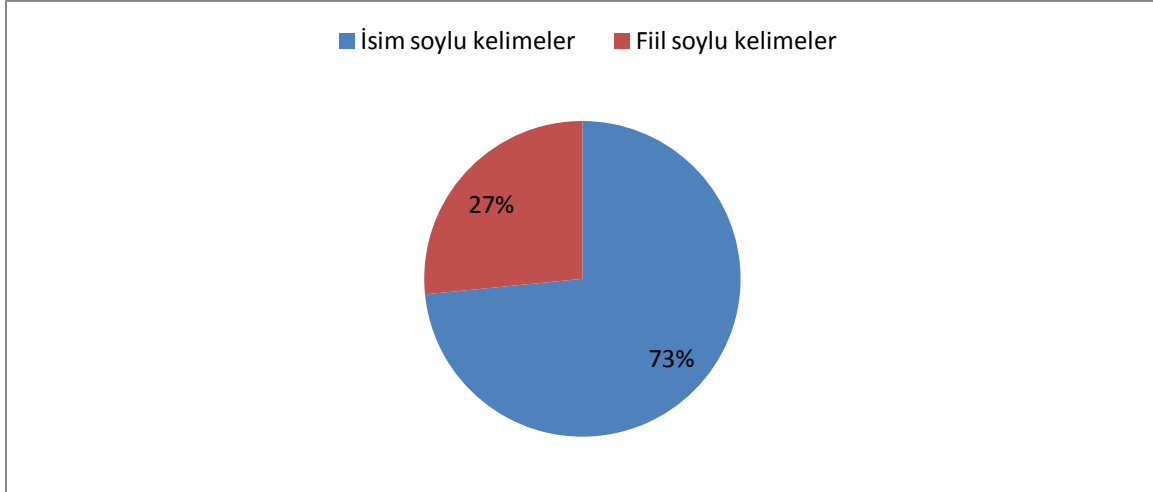
Bu husus da metinde yer alan kelimelerin ve metnin taşıdığı mesajın öğrenci seviyesine uygun olması ile ölçülür.

Uyarlama öncesinde anlamı etkileyecek değiştirim, ekleme ve hikâyeden çıkarma gibi çalışmalardan önce hikâyede var olan yapıyı A1-A2 kazanımlarına göre inceleme gereksinimi vardır. Hikâyenin kelime kadrosuna bakıldığında somut varlık adlarının çokluğu göze çarpmaktadır. Uyarlama süresince incelenen kelimeler, düzeye uygunsa aynen korunacak, değilse düzeye uygun eşdeğerde sözcüklerle değiştirilecektir. Bu değiştirim yapılırken Gazi, Ankara ve İstanbul TÖMER Yabancılar Türkçe kitaplarındaki A1-A2 seviyesi kelimelerinden yararlanılacaktır.

Özgün hikâye; biçimsel, sözcüksel, anlamsal açılardan dil seviyesi dikkate alınarak incelenmiştir. Hikâyedeki cümleler numaralandırılmış ve değişiklikler açıklanarak uyarlanmıştır. Çalışmanın amacı, hikâyeyi ayrıntılı olarak çözümlemek değil, Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan A1 ve A2 kazanımlarının gerektirdiği beceriler kapsamında hikâyeleri uyarlamaktır. Hikâyedeki aynı anlamsal ve sözlüksel alanda yer alan kelimelerin birlikte kullanımı, okumayı anlamlı hale getirmede yardımcı olacak, böylece anlaşılabilir mesaj okuyucuya daha sağlıklı iletebilecektir. Perili Köşk hikâyesindeki aynı anlamsal çerçeve içerisinde yer alan kelimelere şunlar örnek gösterilebilir: A. Köşk, ev, kira, balkon, bahçe, hizmetçi, kiracı, komşu, kapı, oturmak, B. Peri, hayal, hayalet, hayalet görmek, kovalamak, ürkmek, C. Sabah, gündüz, akşam, uyku, gece, bekçi.

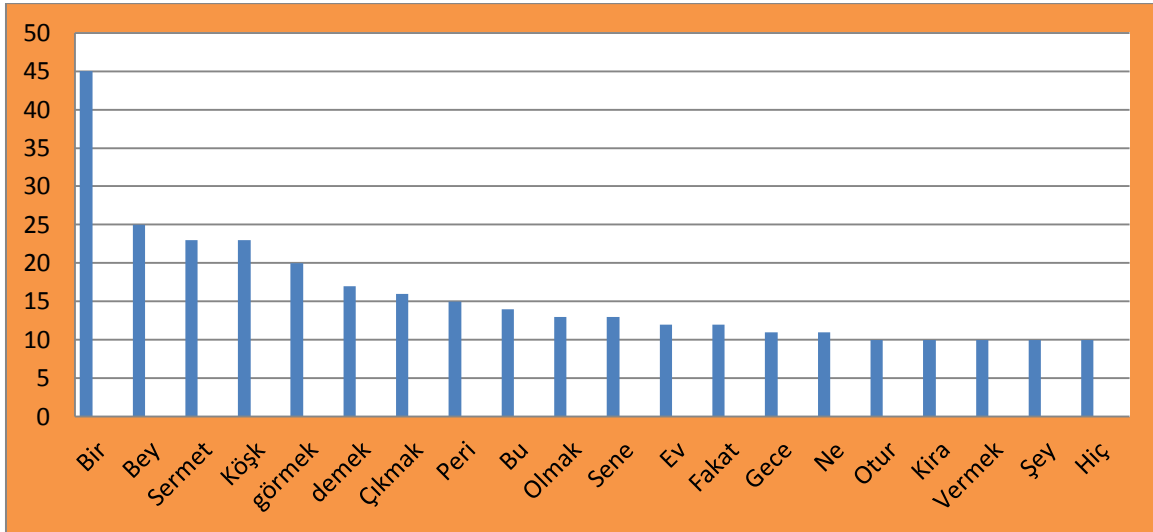
Bu kelimelerin birlikte kullanımı ile aynı anlamsal çerçeve içerisinde iletinin anlaşılması ve ne anlatıldığı hakkında çıkarımda bulunulması kolaylaşmaktadır. Hikâyenin köşkte geçtiği, kiracı olarak oturulan bu evde hayaletlerin görüldüğü ve zaman olarak da gece ve akşamın yoğunlukta olduğu çıkarımlarında bulunulabilir. Hikâyenin anlam kurgusuna bakıldığında bir mahalle içindeki köşkte yaşanan olayların gizemli bir biçimde okuyucuya aktarıldığı görülmektedir. İletinin okuyucu tarafından doğru anlamlandırılmasına katkı sağlayacak aynı sözlüksel alanda yer alan kelimelerin çokluğu ve yinelenmesi ile okuyucunun hikâye hakkında çıkarımlarda bulunabilmesi kolaylaşacaktır.

Perili Köşk hikâyesindeki tüm kelimeler anlamsal ve biçimsel olarak incelenmiştir. Hikâyede toplam 1453 kelime bulunmaktadır. Kelimelerin 1067 tanesi isim soylu, 386 tanesi ise fiil soyludur. Şekil 3'te bu kelimelerin oranları gösterilmektedir.

Şekil 3: Özgün hikâyedeki isim ve fiil soylu kelimelerin oranları

Hikâyede yinelenen kelimeler, sıklıklarına göre sıralanmış ve en çok yinelenen ilk 20 kelime şekil 4’te gösterilmiştir.

Şekil 4: Özgün hikâyede yinelenen ilk 20 kelimenin kullanımı

Hikâyede en çok yinelenen isim soylu kelimelerin ilk onu şu şekildedir: “Bir, Sermet, Bey, Köşk, Peri, Sene, Ev, Fakat, Gece, Kira”

Hikâyedeki yinelenen isim soylu ilk on kelimeye bakıldığında, hikâyede anlatının nerede geçtiği ve başkahramanının kim olduğu ve ne anlatıldığı gibi çıkarımlarda bulunmak mümkündür.

Dilbilgisel inceleme

Okuma becerisi içerisinde verilen dilbilgisi kazanımlarının öğrenci seviyesine uygun olması, iletinin anlamlandırılmasına katkı sağlayacaktır. Bu yüzden hikâyede yer alan dilbilgisel yapıların incelenerek değiştirim, çıkarım gibi düzeltmelerden sonra uyarlamasının A1-A2 dilbilgisi kazanımları dikkate alınarak gerçekleştirilmesinin uygun olacağı değerlendirilmiştir.

Hikâyenin kolay incelenebilmesi için cümleler numaralandırılmıştır. Hikâyedeki cümle sayısı 228'dir. En uzun cümlede 25 kelime vardır, en kısa cümlede ise 1 kelime bulunmaktadır. Yabancılar İngilizcenin öğretimi A1-A2 seviyesindeki hikâye kitaplarına bakıldığında ortalama bir cümlede en fazla dokuz ile on kelimenin bulunduğu görülmüştür. Perili Köşk hikâyesinde 10 ve üstü kelime sayısına sahip 42 cümle bulunurken, 9 ve altı kelime sayısına sahip 186 cümle bulunmaktadır. Uzun cümlelerde en çok aktarımlı anlatıma rastlanmaktadır. Örneğin, “Sermet Bey’e annesi, “Bizi bu köşkten çıkarmazsan sana hakkımı helal etmem!” demeye başladı.” Hikâyede “dedi” ve “söyledi” fiilleri kullanılarak söylemler doğrudan yolla aktarılmaktadır.

Hikâyede kullanılan kelimelerin temel anlam veya mecaz anlam olarak kullanılması da anlamayı etkileyen diğer unsurlardan birisidir. Hikâyede temel anlamı dışında kullanılan kelimelerin görünümü ise şu şekildedir: “Orası size **gelmez**, kiracılardan ikisinin yüreğine **inmiş**, önlerine **düştü**, verdikleri para **yanar**, Bir gece aşağıdan bir çığlık **koptu**, Fakat bir gece hepsi uyurken müthiş bir sarsıntı köşkü yerinden **oylattı**, hayal birdenbire fena halde **üşüttü**. Bütün hurafeler, batıl itikatlar dimağımıza hücum için gözle kulağa **koşardı**. Fakat el, fakat lamise, hiç **dolma yutmazdı**.”

Hikâyede yer alan cümlelerden sadece ikisi devrik cümle olup diğer cümlelerin tamamı kurallıdır. A1 ve A2 seviyesinde cümlelerin tamamının kurallı olması iletinin anlamlı hale gelmesinde yardımcı olabilir. Eksiltili cümleler, hikâye içerisinde duyguyu verme ve hareket tarzı hakkında fikir edindirmek için kullanılabilir ancak okuyucunun seviyesi itibari ile bunu anlamlandıramaması ihtimali göz önünde bulundurularak uyarlanmış hikâyede eksiltili cümlelerin tamamlanmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Aşağıda eksiltili cümleler gösterilmekte ve tamamlanmış halleri koyu renkle belirtilmektedir.

- (2)(**Sermet Bey**) İşte bir köşk daha! Dedi.
- (4) (**Köşkün**) tarhlarını yabani otlar bürümüş.
- (5) (**Evin**)Bahçesinin demir kapısında büyük bir "Kiralıktır" levhası asılıydı.
- (7) –Geç efendim, geç!...(**Dedi**)
- (11) (**O ev**) Küçük ama çok uğurludur.
- (12) (**Evde**) Kim oturursa erkek çocuğu dünyaya gelir.
- (13) (**Sermet Bey**) On iki kişi nasıl sığarız beş odaya! (**dedi**)
- (17) (**Köşkün**) Her tarafında geniş balkonları vardı.
- (18) (**Köşk**) Kuluçka yatan beyaz bir Nemse tavuğu gibi yayvandı.
- (20) (**Sermet Bey**),Yirmi senedir, çocuğa kavuşalıdan beri hep böyle bir yuva tahayyül ederlerdi.
- (21) (**Sermet Bey**)(**bekçiye**) Asabî bir istical ile: - Niye oturamayız? Diye sordu.
- (22) (**Bekçi**) Efendim, bu köşkte peri vardır.
- (32) (**Sermet Bey**) güldü: Perinin bize zararı dokunmaz! Dedi.(33)
- (38) (**Köşkün**)Anahtarı sahibindedir.
- (39) (**Köşkün**) Sahibi kim?
- (44) (**Sermet Bey ve bekçi**)Sık ağaçlar arasından yalnız üst katının çatısı görünen kırmızı aşıboyalı bir eski eve doğru yürüyorlardı.
- (53) (**Hacı Niyazi Efendi**) Fakat çok doğru bir adamdı.
- (54) (**Hacı Niyazi Efendi**)Senede belki yüz ev sattığı halde kendi perili köşkünü hariçten gelip Hanya'dan Konya'dan haberi olmayan enayi bir müşteriye sokmuyor: "Allah'tan korkarım neme lâzım!" diyordu.
- (55) (**Kendi**)Köşkünün perili olduğunu hiç saklamazdı.
- (57) Sermet Bey **Hacı Niyazi Efendi**'ye evi gezmek istediğini söyledi:
- (58) (**Hacı Niyazi Efendi**) Pekâlâ, buyurun! Dedi.
- (62) (**Hacı Niyazi Efendi**) Sermet Beye, - Bu anahtar köşkü de açar... dedi.
- (64)(**Köşkün bahçesi**)Bakımsızlıktan, ayak basmamış bir dere içine dönmüştü.
- (65) Sermet Bey, ev sahibiyle (**Köşkü**) gezdi.

- (69) **(Köşkün süslemesine)** Tezyinata hiç diyecek yoktu.
- (71) **(Köşkün -ı)** Sarnıç, banyo, kuyu, kümes, ahır... Hepsi tamamdı.
- (72) **(Köşkün)** Kirası ne kadar?
- (73) **(Hacı Niyazi Efendi)** “Çok istemiyorum.” **(dedi)**
- (74) **(Köşkün kirası)** Yüz seksen lira**(dır)**
- (75) Daha fenası, **(Köşkten)** çıkanlar propagandacılara katılıyor.
- (84) **(Sizin)** Köşkünüz ne kadar boş kaldı?
- (85) Vakıa şimdiye kadar hemen hiç... **(boş kalmadı)**
- (86) Fakat **(Köşke)** giren **(kişiler)**, komşuların lafına kapılır.
- (87) **(Köşkte)** Çok durmaz.
- (89) **Sermet Bey** Ben ürkmem. **(Dedi)**
- (96) Hem **(Köşkün)** kirası da ucuzdu.
- (105) **(Kiracıların)** Verdikleri para da yanar.
- (107) **(Sermet Bey)** Halis bir zevk ehliydi.
- (109) Daima **(Onun)** akrabalarından kadın, erkek, dört beş misafiri **(evde)** bulunurdu.
- (112) **(Sermet Bey’in)** Çocukları mektebe giderlerdi.
- (113) **(Sermet Bey)** Kızlarını büyük ticarethanelere kâtip diye yerleştirmişti.
- (114) **Onun** Karısı kız mekteplerinde piyano dersi verirdi.
- (117) **(Onlar)** Yemeğe gece yarısına yakın yerler, yemekten sonra hiç oturmazlar, hemen yatarlardı.
- (125) **(Hayalet)** Ağaçların altında duruyor, sanki köşke bakıyordu.
- (126) **(Onun)** Karısı, kızları, çocukları korkudan sapsarı kesildiler.
- (133) Her gelen **(kişi)** bir şey söyledi.
- (138) **(Sermet Bey)** Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür dedi, fakat elimizi bu gördüğümüz şeye sürmeyiz.
- (139) **(Hayalet)** Hemen kaybolur.
- (140) **(Sermet Bey)** Sonra kalktı.
- (141) **(Sermet Bey)** Karısının menetmesini filan dinlemedi.

- (162) Nihayet(**Köşkten**) çıkmağa karar verdiler.
- (173) (**Sermet Bey**)Ertesi akşam koruya gitti.
- (174) Büyük bir çamın(**Ağacının**) alt dallarından birine bindi.
- (178) (**Sermet Bey, ailesinin**)Zavallıların balkonlarda gezindiklerini görüyorlardı(**du**)
- (179) Birdenbire(**Sermet Beyin**) yüreği hop etti.
- (183) (**Sermet Bey**) Yavaşça aşağı atladı.
- (185) (**Vücut**)Şeklinin hatları pek sarih gözükiyordu.
- (186) (**Sermet Beyin**)Yaklaştığını hayalet hiç duymadı.
- (187) (**Sermet Bey**)Yavaşça elini (**hayalete**) uzattı.
- (188) (**Sermet Bey**)Beyaz cisme dokundu.
- (191) (**Hayalet arkasına**)Döndü, Sermet Beyi görünce alabildiğince kaçmağa başladı.
- (193) (**Hayaletin**)Peşini bırakmadı.
- (194) (**Hayaleti**)Kovaladı.
- (195) Çamlığın sonundaki alçak duvara dayalı bir tahtaya tırmanırken(**Hayaleti**) yakaladı.
- (196) (**Hayalet**) Gayet kuvvetliydi.
- (199) (**Hayaleti**)Köşke doğru sürükledi.
- (200) (**Sermet Bey**)Bağırdı.
- (208) (**Hacı Niyazi Efendi**) Biçare, yüzünü göstermemek için elleriyle örtüyordu.
- (214) Sonra(**Sermet Bey**) büyük kızına hokka kalemle, yazıhanedeki kontrat kâğıdını çabucak getirmesini söyledi.
- (216) Kontrat kâğıdıyla hokka kalem gelince, Sermet Bey,
- Haydi bakalım, al eline kalemi!...(Dedi)
- (223) (**Hacı Niyazi Efendi**)Beyaz örtüsüne bu sefer yarım bürünmüş olduğu halde, her gece sır olduğu tarafa gitti.
- (225) Komşuları Hacı Niyazi Efendiye,
- Galiba senin evin ecinnileri, başka eve göç ettiler.(Dedi)
- (226) (**Komşular**)Yeni kiracın hiç çıkacağa benzemiyor! dedikçe,(**Hacı Niyazi Efendi**) evvelâ sararıyor, sonra kızarıyor, şu cevabı homurdanıyordu:
- (227) - Ne abdest, ne oruç, ne namaz, ne niyaz... (Var)

Hikâyede yer alan fiillerin dilbilgisel zaman durumları ise şu şekildedir:

Görülen geçmiş zaman ekinin kullanımı:

Açtı, açtılar, aldım, oldu, oynattı, salladı, sırtladı, sordu, söyledi, sürükledi, şaşırdılar, taşındı, uzattı, ürkütü, vazgeçti, verdi, yakaladı, yandı, yaptılar, yazdı, yoktu, yürüdü, alıklaştılar, anlattı, atladı, attı, bağırdı, baktı, başladı, bekledi, bindi, çekti, çıktılar, dedi, dokundu, döndü, duymadı, düştü, düşündü, etti, fırladı, geçtiler, gezdi, girdi, gitti, güldü, kaçtı, kaldı, kalktı, kaptı, kayboldu, koptu, koştı, kovaladı, ovuşturdu

Duyulan geçmiş zaman ekinin kullanımı:

Donmuş, inmiş, işitmiş

Şimdiki zaman ekinin kullanımı:

Atıyor, benzemiyor, duruyor, gidiyor, görmüyor, görünüyor, görüyorum, kaçıyor, kızarıyor, korkuyor, sanıyorlar, sararıyor, sıkılıyor, sokmuyor, vermiyor

Duyulan geçmiş zamanın hikâyesinin kullanımı:

Anlamıştı, başlamıştı, dönmüştü, etmişti, inmişti, oturmamıştı, yerleştirmişti, yırtılmıştı, bürümüşü

Şimdiki zamanın hikâyesinin kullanımı:

Bakıyordu, bırakıyordu, çeviriyordu, diyordu, düşünüyordu, görüyorlardı, gözüküyordu, homurdanıyordu, istemiyordu, istiyorlardı, kaçıyordu, oluyordu, örtüyordu, parlıyordu, vermiyordu, yürüyorlardı

Ek eylemin görülen geçmiş zamanının kullanımı:

Asılıydı

Şimdiki zamanın rivayetinin kullanımı:

Yatıyormuş

Şart kipinin geniş zaman kullanımı:

Giderse, isterseniz

Yeterlilik kipinin gelecek zaman kullanımı:

Bulabileceğim

Yeterlilik kipinin geniş zaman kullanımı:

Kalamaz, oturamayız

Geniş zaman ekinin kullanımı:

Açar, alır, başlar, bilirim, gelir, görürüz, kapılır, kaybolur, oturmaz, söyler, ürker, vermez

Gelecek zamanın kullanımı: **diyecek**

Geniş zaman ekinin hikâyesinin kullanımı:

Bakardı, bulunurdu, çıkardı, ederlerdi, giderdi, girerdi, hükmetmezdi, koşardı, saklamazdı, verirdi, yatarlardı, yutmazdı

Gelecek zaman ekinin hikâyesinin kullanımı:

Verecekti, sanılacaktı

Emir kipinin kullanımı:

Al-

Dilek kipinin kullanımı:

Alahım

Hikâyenin genelinde cümleler ve ilişkili kelimeler “ , ” ile birbirine bağlanmıştır. Örneğin: (117) *(Yemeğe gece yarısına yakın yerler, yemekten sonra hiç oturmazlar, hemen yatarlardı),*(108)*(Her gece çalgı çağanak, yemek, içmek, keyif, sefa gırla giderdi).* Hikâyede kullanılan bağlaçlar çeşitlerine göre şu şekilde gösterilebilir.

Karşılaştırma Bağlacı

(82) İki sene daha böyle giderse malımı **ne** satabileceğim, **ne** de kiracı bulabileceğim.

Karşıtlık Bağlacı

(11) Küçük **ama** çok uğurludur.

(35) Her giren evvelâ böyle söyler, **ama** bir ay oturmaz.

(138) Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür dedi, **fakat** elimizi bu gördüğümüz şeye sürmeyiz.

(182) İçinden, "Ben korkmuyorum, **fakat** vücudumun korkuyor!" dedi.

(190) **Ama** kaybolmadı.

De Bağlacı

(105) Verdikleri para **da** yanar.

(116) O **da** mutfağa, hizmetçilere, filan bakardı.

(161) Yavaş yavaş kendi itikadı **da** bozulmağa başladı.

Pekiştirme Bağlacı

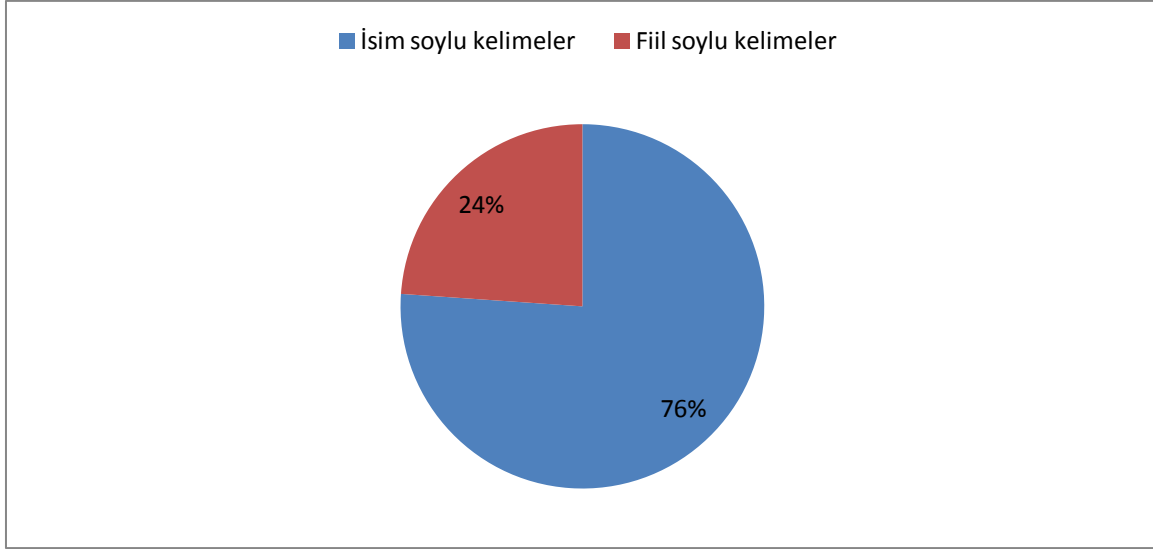
(229) Ayol onlara ecinni değil, şeytan **bile** görünemez!

Dilbilgisi kazanımları içerisinde yer alan isim ve sıfat tamlamalarının hikâyedeki görünümleri ise şöyledir: “**Boş köşk, çam ormanının önünde, şık bir bina, yabancı otlar, demir kapısında, gösterdiğim evi, On iki kişi, beş odaya, geniş balkonları, bu köşte, bir şeyin varlığına, Perinin bize zararı, Sermet beyin yüzüne, Sık ağaçlar, eski eve, İhtiyar bekçi, köşkün tarihini, birisinin karısı, badem ağaçlarının altından, köşkün kapısını, perili köşkün, cübbesinin cebinden, Bahçe kapısını, Köşkün arkasındaki, ev sahibiyle, Efendinin evinden, Avrupalıların "Gündüz cefa, gece sefa" düsturunu, kız mekteplerinde, çamların arasında, odanın balkonuna, Artemisya'nın parmağıyla, Ağaçların altında, Karısının menetmesini, yemek odasının dibinde, Sermet Beyin işine, ev halkına, çamlığın içine, perinin karşısına, Evdekilerin hiçbiri, çamın alt dallarından birine, Sermet Beyin dizleri, Şeklinin hatları, bahçe kapısına, Onun sebebini, Sermet Bey'in kelime kelime söylediklerini, senin evin**”

Uyarlanmış Hikâyenin Sözcüksel ve Dilbilgisel Olarak İncelenmesi

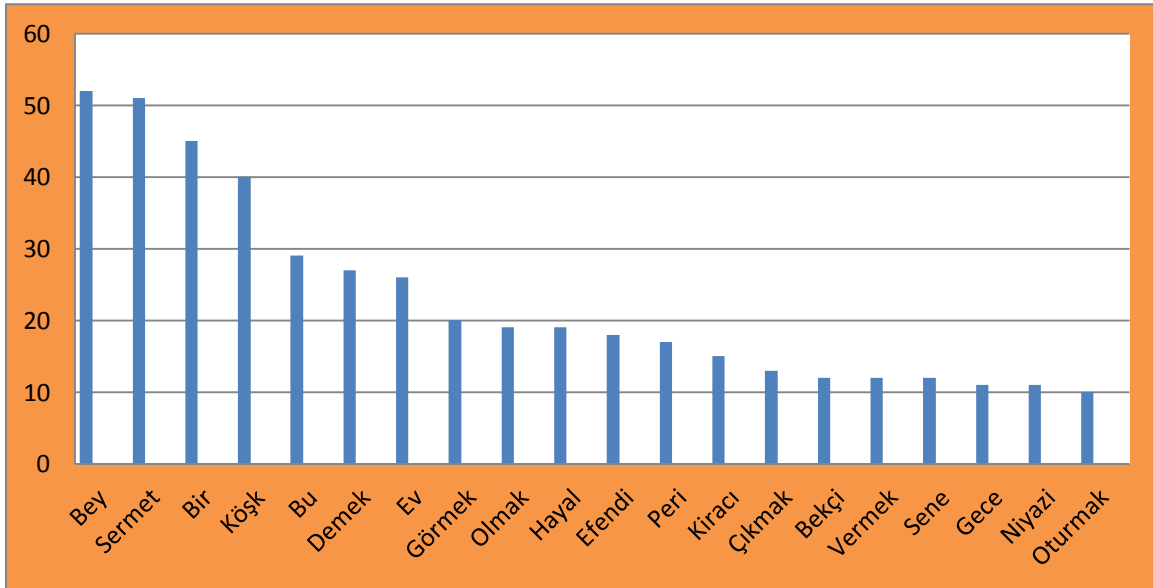
Sözcüksel İnceleme

Uyarlanmış hikâye; biçimsel, sözcüksel, anlamsal açılardan dil seviyesi dikkate alınarak incelenmiştir. Uyarlanmış hikâyede de aynı anlamsal çerçeve içerisinde yer alan kelimelere sadık kalınmıştır. Perili Köşk hikâyesi, uyarlanma aşaması sonrasında da anlamsal ve biçimsel olarak incelenmiştir. Uyarlanmış hikâyede toplam 1531 kelime bulunmaktadır. Kelimelerin 1165 tanesi isim soylu, 366 tanesi ise fiil soyludur. Şekil 5'te bu kelimelerin oranları gösterilmektedir.

Şekil 5: Uyarlanmış hikâyedeki isim ve fiil soylu kelimelerin oranları

Uyarlanmış hikâyede yinelenen kelimeler, sıklıklarına göre sıralanmış ve en çok yinelenen ilk 20 kelime şekil 6’da gösterilmiştir.

Şekil 6: Uyarlanmış hikâyede yinelenen ilk 20 kelimenin kullanımı

Hikâyede en çok yinelenen isim soylu kelimelerin ilk onu şu şekildedir: “Bey, Sermet, Bir, Köşk, Bu, Ev, Hayal, Efendi, Peri, Kıracı”

Uyarlanmış hikâyedeki yinelenen kelimelere bakıldığında özgün hikâyedeki sıklığın korunduğu görülmektedir. Özgün hikâyedeki anlamsal çerçeve dışına çıkılmamış, yinelemelerin artırılması yoluyla becerinin daha da kolay öğretilmesi istenmiştir.

Dilbilgisel inceleme

Uyarlanmış hikâyedeki cümle sayısı 223'tür. En uzun cümlede 21 kelime vardır, en kısa cümlede ise 1 kelime bulunmaktadır. 10 ve üstü kelime sayısına sahip 36 cümle bulunurken, 9 ve altı kelime sayısına sahip 187 cümle bulunmaktadır. Cümlelerdeki uzunluklar anlamayı zorlaştıracığından, genel anlama bağlı kalarak yapılabilecek kısaltmalar yapılmıştır. Hikâyede yer alan cümlelerin tamamı kurallı hale getirilmiştir. Anlamayı olumsuz etkileyebilecek eksilteli cümleler tamamlanmış, anlamı destekleyen ve anlaşılabilir eksilteler ise özgün hikâyeye göre paralellik göstermektedir.

- Düzeyin üzerinde yer alan +an sıfat fiili ve +sa,se şart kipi, öğretimi amaçlanan yapılar olarak belirlenmiş ve okuma etkinliklerinde öğrenciye sunulmuştur.
- Özgün hikâye ve uyarlanmış hikâye arasında isim ve fiil soylu kelime sayısında yakınlık oluşturulmaya çalışılmıştır.
- Hikâyede seviye üzeri görülen bazı fiilimsiler ve edilgen yapılar hikâye dışı bırakılmış, diğer seviye üzeri görülen yapılar ise eşdeğerleri veya düzeye uygun değiştirimleri ile hikâyede tutulmuştur.
- Uzun cümle yapılarında yer alan fiilimsiler, basit zamanlı fiillere dönüştürölmek suretiyle cümleler kısaltılarak anlaşılmayı artırmak hedeflenmiştir.
- Özellikle aktarım cümlelerinde yer alan “dedi” aktarım fiilleri korunmuştur.
- A1-A2 seviyesinde eksilteli cümleler anlaşılmayı etkileyebileceği için, tamamlanmıştır.
- Cümlelerde noktalama işaretleri ve bağlaçların uyumlu kullanılmasına dikkat edilmiş, seviye unsurları arasına giren bağlaçlar uygun cümlelere eklenmiştir.
- Hikâyenin konusuna başlığına ve ana fikrine bağlı kalınmıştır.
- Olay örgüsüne müdahale edilmemiş, anlamayı etkileyecek sözcüksel ve dilbilgisel yapılarda uyarlamalar gerçekleştirilmiştir.
- Hikâye kahramanlarının özellikleri ve diyaloglarına bağlı kalınmıştır.

Perili Köşk Hikâyesinin Uyarlanması

Hikâyedeki numaralandırılmış cümlelerin tamamı tek tek incelenerek uyarlanmıştır. Cümlelerdeki değiştirim ve çıkarımlar seviye gözetilerek ve anlama odaklanarak gerçekleştirilmiştir. Hikâyenin uyarlanmasında belirleyici etken olan A1- A2 seviyesi kazanımları ve öğrencinin hikâyeyi anlamlandırarak okuma becerisini değiştirmesi ile metinde var olan dilbilgisel yapıların ve söz varlığının kazandırılması da hedeflenmektedir.

Başlık: Perili Köşk

Hikâyenin başlığı hikâyede anlatılan olay hakkında önsezi sağladığı için korunmuştur.

1. Cümle: Sermet Bey döndü, arkasındaki bekçiye

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey arkasındaki bekçiye döndü.

(Devrik cümlelerin A1-A2 seviyesi öğrencisi açısından anlamlandırmada zorluk çekebileceği düşünülerek kurallı cümle haline getirilmiştir.)

2. Cümle: “İşte bir boş köşk daha!” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

3. Cümle: Küçük bir çam ormanının önünde beyaz, şık bir bina, mermerdenmiş gibi göz kamaştıracak derecede parlıyordu.

Uyarlanmış Cümle 1: Küçük bir çam ormanının önünde beyaz, şık bir bina vardı.

Uyarlanmış Cümle 2: Bu bina mermer gibi parlıyordu.

(Cümlelerin uzunluğu göz önünde bulundurularak iki cümle haline getirilmiş, “mermerdenmiş gibi göz kamaştıracak derecede parlamak” seviye açısından karmaşık bir anlatım içerdiğinden basit anlatıma dönüştürülmüştür.)

4. Cümle: Tarhlarını yabani otlar bürümüştü.

Uyarlanmış Cümle: Evin bahçesini yabani otlar bürümüştü.

(“Tarhlar” kelimesi seviyenin üzerinde görüldüğünden dolayı eşdeğerinde “bahçe” kelimesi ile değiştirilmiştir.(Evin bahçesi) Tamlayanı eksik isim tamlamasının tamamlanması ile anlamın daha açık hale gelmesi sağlanmıştır.)

5. Cümle: Bahçesinin demir kapısında büyük bir "Kiralıktır" levhası asılıydı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

6. Cümle: Bekçi başını salladı:

7. Cümle: “Geç efendim, geç!...

8. Cümle: Orası size gelmez.”

Uyarlanmış Cümle: Bekçi başını salladı: “Efendim, o ev size uygun değil.” dedi.

(6-7-8. Cümleler birleştirilmiştir. Çünkü anlatımın devamlılığının sağlandığı bu üç cümlede bekçinin sözleri devam etmektedir. Tekrara düşmemek için kahramanın

sözlerini birleştirilmiştir. Geç, geç kelimelerinin anlamda karışıklığa sebep olabileceği düşünülmüşdür. Orası işaret zamirinin karşıladığı o ev işaret sıfatı olarak değiştirilmiştir. “Size gelmez” ile anlatılan mecazlı yapı yerine eşdeğerindeki uygun değil kelimelerinin anlamı kolaylaştıracağı düşünülmüştür.)

9. Cümle: “Niçin canım?”

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey: “Niçin?”

(Cümlede soru zarfı ile birlikte kullanılan “canım” kelimesi, temel ve yan anlamı dışında kullanıldığı için anlamsal karmaşaya sebep olabileceği düşünülmüşdür hikâyeden çıkarılmış, anlatı sahibi cümleye eklenmiştir.)

10. Cümle: “Demin gösterdiğim evi tutunuz.

Uyarlanmış Cümle: Bekçi: Az önce gösterdiğim evi kiralayınız.

(Cümlede zarf görevi üstlenen “demin” kelimesi yerine daha yaygın kullanılan “az önce” kelimesinin zarf görevinde kullanılmasının seviye açısından uygun olacağı değerlendirilmiştir. Anlatı sahibi cümleye eklenmiş, “tutunuz” kelimesi, cümlede yan anlam olarak kiralamak fiili yerine kullanılmıştır ancak A1-A2 seviyesi kelime öğretimi açısından yan ve mecaz anlamlarının ileriki seviyelere bırakılmasının uygun olacağı değerlendirilmiştir.)

11. Cümle: Küçük ama çok uğurludur.

Uyarlanmış Cümle: Bu ev küçük ama çok uğurludur.

(Cümledeki küçük ve uğurlu sıfatlarının göstergesi örtük olduğu için kur öğrencisi tarafından önceki cümlelerin tekrar okunmasına sebep olabilir. “Bu ev” işaret sıfatı ve ev kelimesinin kullanılması ile önceki cümle arasında doğrudan ilişki kurulmuştur.)

12. Cümle: Kim oturursa erkek çocuğu dünyaya gelir.”

Uyarlanmış Cümle: O evde kim oturursa onun erkek çocuğu dünyaya gelir.

(Cümlede bulunma hal eki ile kullanılacak ev kelimesinin eksilteli kullanımı söz konusudur. İşaret sıfatlarının yerinde kullanılmasının dilbilgisi kazanımına fayda sağladığı düşünülmüştür. Seviye kazanımlarından biri olan “Hal ekleri” konusunu da içermesi açısından eksilteli cümle tamamlanmıştır. Tamlayanı eksik isim tamlaması olan “onun” zamirinin cümleye eklenerek seviyedeki kazanımlardan olan kişi zamirlerinin pekiştirilmesi düşünülmüştür.)

13. Cümle: “On iki kişi nasıl sığarız beş odaya!

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey: “On iki kişi beş odaya nasıl sığarız?” dedi.

(Devrik durumdaki cümle kurallı hale getirilmiştir. Önceki cümlelerin anlaticısı bekçi olduğu için bu cümlelerin başına anlamı açık hale getirmek için anlaticının adı eklenmiştir. Aktarım fiili olan dedi kelimesi de diyalogu tamamlamak maksadı ile eklenmiştir.)

14. Cümle: Buraya bakalım, buraya... Tam bize göre...”

Uyarlanmış Cümle: Bu eve bakalım, bu ev tam bize göredir.

(Buraya zamiri yerine daha somut anlam ifade eden bu ev işaret sıfatı ile ev ismi değiştirilmiştir. Yükleme yapan –dır bildirme eki cümleye eklenmesi cümle tamamlanmıştır.)

15. Cümle: Bekçi tekrar kat’î bir işaretle, “Burada oturamazsınız efendim...” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Bekçi tekrar kesin bir işaretle, “Burada oturamazsınız efendim” dedi.

(Kat’î kelimesinin seviyeye daha uygun olan kesin kelimesi ile değiştirimi yapılmıştır.)

16. Cümle: Sermet Bey, gözünü köşkten alamıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, bu köşkü çok beğenmişti.

(Gözünü alamamak, mecazlı bir anlatım sağladığı için ileriki seviyelerde kullanılması daha uygun olacaktır. Bu yüzden beğenmek fiili ile değiştirimi yapılmıştır. A1-A2 seviyesinde anlaşılabilir mesajı en net ve kısa yoldan iletmek, öğrencinin dili ve okuma becerisini sevmesine yarar sağlayacağı değerlendirildiği için hikâyenin mümkün olduğunca basit ve anlamdan kopmadan uyarlanmasına çalışılmıştır.

17. Cümle: Her tarafında geniş balkonları vardı.

Uyarlanmış Cümle: Köşkün her tarafında geniş balkonları vardı.

(Eksilteli cümle tamamlanmıştır.)

18. Cümle: Temellerinin üzerine yaslanmış sanılacaktı.

19. Cümle: Kuluçka yatan beyaz bir Nemse tavuğu gibi yayvandı.

Uyarlanmış Cümle: Bu köşk çok geniş ve gösterişliydi.

(18 ve 19. Cümleler birleştirilmiştir. İlk cümlede çıkarımsal bir anlam var olduğu için anlam tek başına açık değildir. İkinci cümlede ise benzetmeye dayalı anlatımın varlığı seviyenin üzerinde görülmüştür. İlk cümlede anlatılmak istenen köşkün gösterişli olduğu, ikincisinde ise geniş olduğudur. Bu nedenle iki cümlelerin de köşkü betimleyen yapısına uygun olarak basit uyarlaması yapılmıştır.)

20. Cümle: Yirmi senedir, çocuğa kavuşalıdan beri hep böyle bir yuva tahayyül ederdi.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, yirmi seneden beri hep böyle bir yuva hayal ederdi.

Eksiltili cümle tamamlanmış, “çocuğa kavuşmak” ifadesi seviye üstü anlam ve yan anlam barındırdığı için cümleden çıkarılmış, “den beri” edatı dilbilgisel kazanımlar gereğince korunmuştur. Tahayyül kelimesinin eşdeğeri olan hayal ile değiştirimi yapılmıştır.)

21. Cümle: Asabî bir istical ile: “Niye oturamayız?” diye sordu.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, bekçiye sinirli bir şekilde: “Niye bu evde oturamayız?” diye sordu.

(Cümledeki “Asabî” ve “İstical” kelimeleri, seviyenin üzerinde söz varlıkları olduğu için “Asabi” kelimesi eşdeğerindeki “Sinirli” kelimesi ile değiştirimi yapılmıştır. “İstical” kelimesi ise cümleden çıkartılmıştır. Eksiltili anlatım tamamlanmış, “Niye oturamayız” soru cümlesine nerede sorusunun karşılığı olan ev dolaylı tümleci örtülü anlatımdan çıkartılarak doğrudan cümlede verilmiştir.)

22. Cümle: “Efendim, bu köşkte peri vardır.”

Uyarlanmış Cümle: Bekçi: “Efendim, bu köşkte peri vardır.”

(Diyaloglarda anlatıcının adının yinelenmemesi, eserlerde edebi hazzın ve akıcılığın korunması amacıyla. Ancak A1-A2 seviyesi dil öğrencisi için edebi haz ve akıcılığın önemi daha azdır. Burada esas olan anlaşılabilir mesaj ve iletiyi anlamlandırma ile öğrenciye okuduğunu anlama motivasyonu sağlamaktır. Bu nedenle eksiltili anlatımlar gerekli görülen cümlelerde tamamlanmıştır.)

23. Cümle: “Ne perisi?”

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey: “Ne perisi?”

(Eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

24. Cümle: “Bayağı peri!

25. Cümle: Gece çıkar.

26. Cümle: Evdekilere rahat vermez.”

Uyarlanmış Cümle: Bekçi: “Gerçek peri! Gece görünür, evdeki insanlara rahat vermez.”

(24, 25, 26. Cümleler tek anlatı olduğu için birleştirilmiştir. Anlatıcı yine cümleye eklenmiş, “Bayağı” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiş, “çıkmaq” kelimesi ile anlatılan görünmek olduğu için temel anlamın kullanılması tercih edilmiş, -ler çokluk ekinin sağladığı topluluk adı evdeki insanlar olarak basitleştirilmiştir.)

27. Cümle: Sermet Bey, gözüyle gördüğüne, kulağıyla işittiğine inananlardan değildi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

28. Cümle: Eliyle sıkı sıkıya tutup hissetmeyince bir şeyin varlığına hükmetmezdi.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey’e göre, bir şeye inanmak için ona dokunmak ve hissetmek gerekirdi.

(Eksiltili cümledeki özne eklenmiş, -e göre yapısı gösterilmiştir. “Hükmetmek” yerine inanmak kelimesinin uygun olduğu düşünülmüş, “sıkı sıkıya tutmak” daha basit anlatım olan “dokunmak” fiili ile değiştirilmiştir.)

29. Cümle: Gözle kulak onca birer yalan kovuğuydu.

30. Cümle: Yalanlar hep bize bu dört kapıdan girerdi.

31. Cümle: Fakat el... Fakat lâmise, hiç dolma yutmazdı.

32. Cümle: Bütün hurafeler, batıl itikatlar dimağımıza hücum için gözle kulağa koşardı.

Uyarlanmış Cümle: Ona göre gerçek dışı şeyler, göz ve kulak yoluyla akla girer ve bu yalanlara inanırsan batıl inanca dönüşürdü.

(29, 30, 31 ve 32. Cümleler anlamsal birlikteliğin seviyeye uygun hale getirilmesi maksadıyla birleştirilmiştir. Çünkü cümlelerde yer alan “kovuk”, “lâmise”, “dolma yutmak”, “hurafe”, “itikat” “dimağı” anlatımları seviye üstü anlama yer verdiğiinden ötürü çıkarımları ve değıştirimleri yapılmıştır.)

33. Cümle: Güldü, “Perinin bize zararı dokunmaz!” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

34. Cümle: Bekçi bir küfür işitmiş gibi Sermet beyin yüzüne baktı.

Uyarlanmış Cümle: Bekçi sinirli bir şekilde Sermet Bey’in yüzüne baktı.

(Cümledeki “küfür işitmiş gibi” zarfı bekçinin duygu ve yüz ifadesinin görünümünü ifade etmektedir. Bu benzetim yerine doğrudan sinirli kelimesi ile değiştirimi yapılmıştır.)

35. Cümle: “Her giren evvelâ böyle söyler, ama bir ay oturmaz.”

Uyarlanmış Cümle: Her kiracı önce sizin gibi konuşur, ama bir ay oturmaz.

(“giren” sıfat fiili yerine doğrudan “kiracı”, “evvelâ” yerine “önce” zaman zarfı değişimi yapılmıştır.)

36. Cümle: “Senin nene lâzım.

37. Cümle: Haydi, burasını gezelim.”

Uyarlanmış Cümle: Seni ilgilendirmez, haydi burasını gezelim.

(36 ve 37. Cümleler birleştirilmiş, “nene lâzım” ifadesi yerel ağız özelliği taşıdığı için değiştirimi yapılmıştır.)

38. Cümle: “Anahtarı sahibindedir.”

Uyarlanmış Cümle: Köşkün anahtarı sahibindedir.

(Eksilteli cümle tamamlanmıştır.)

39. Cümle: “Sahibi kim?”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

40. Cümle: Sahibi Hacı Niyazi Efendi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

41. Cümle: İşte şu yandaki köşkte oturan...

Uyarlanmış Cümle: İşte şu yandaki köşkte oturuyor.

(Eksilteli cümle görünümündeki yapı olan sıfat fiil şimdiki zaman eki alan yüklem konumuna getirilmiştir.)

42. Cümle: Haydi, anahtarı alalım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

43. Cümle: Peki ama... Döndüler.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

44. Cümle: Sık ağaçlar arasından yalnız üst katının çatısı görünen kırmızı aşıboyalı bir eski eve doğru yürüyorlardı.

Uyarlanmış Cümle 1: Kırmızı aşı boyalı eski bir eve doğru yürüyorlardı.

Uyarlanmış Cümle 2:Sık ağaçlar arasından evin çatısı görünüyordu.

(Cümle, ikiye bölünerek dilbilgisel karmaşıklık giderilmeye çalışılmıştır.)

45. Cümle: İhtiyar bekçi yolda beyaz köşkün tarihini kısaca anlattı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

46. Cümle: On senedir buraya girenler bir aydan ziyade oturamamışlardı.

Uyarlanmış Cümle: Kiracılar bu köşkte on senedir bir aydan fazla oturamamışlardı.

(“Girenler” ile ifade edilen “kiracının” olduğu açık şekilde belirtilmiştir)

47. Cümle: Evvelâ peri görünüyor, sonra büyük büyük taşlar atıyor, nihayet gelip camları kırıyor, içeridekilere geceleri hiç rahat vermiyordu.

Uyarlanmış Cümle: Önce peri görünüyor, sonra büyük bir taş atıyor, nihayet gelip camları kırıyor, evdeki insanlara hiç rahat vermiyordu.

(“Evvelâ” yerine “önce” zaman zarfı getirilmiş, “içeridekiler” yerine evdeki insanlar kullanılarak anlamın basitleştirilmesi sağlanmıştır.)

48. Cümle: Kiracılardan ikisinin yüreğine inmiş, üçünün evlâtlıkları çarpılmış, birisinin karısı korkudan altı aylık çocuğunu düşürmüştü.

Uyarlanmış Cümle: Önceki kiracılardan ikisi bu durumdan çok korkmuş, üç kiracının çocukları hasta olmuş, bir kiracının karısı ise korkudan altı aylık çocuğunu düşürmüştü.

(Yüreğine inmek, çarpılmak, evlatlık kelimeleri seviye üzerinde görüldüğünden değiştirimi yapılmıştır.)

49. Cümle: Gölgelerinde koyunlar otlayan çiçekli badem ağaçlarının altından geçtiler.

Uyarlanmış Cümle: Gölgelerinde otlayan koyunların olduğu çiçekli badem ağaçlarının altından geçtiler.

(“Otlayan” sıfat fiili bilinçli olarak öğretilmesi amacıyla bırakılmış, isim ile yer değiştirilmiştir.)

50. Cümle: Kırmızı köşkün kapısını açtılar.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

51. Cümle: Hacı Niyazi Efendi eski bir evkaf memuruydu.

Uyarlanmış Cümle: Hacı Niyazi Efendi eski bir vakıf memuruydu.

(Evkaf kelimesi seviyeye üstü görülerek değiştirimi yapılmıştır.)

52. Cümle: Hürriyet'te tazminat alarak daireden çekilmiş, ev alıp satmakla geçinmeğe başlamıştı.

Uyarlanmış Cümle: O zamanlar tazminat alarak işinden ayrılmış, ev alıp satmakla geçinmeye başlamıştı.

(Hürriyet'te kelimesi ile verilen anlamın dönemi temsil ettiği düşünülürse öğrenci açısından izah gerektirebileceği için değiştirimi yapılmış, “daireden çekilmek” yerine “işten çıkmak” tabirinin kullanılması uygun görülmüştür.)

53. Cümle: Fakat çok doğru bir adamdı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

54. Cümle: Senede belki yüz ev sattığı halde kendi Perili Köşk'ünü hariçten gelip Hanya'dan Konya'dan haberi olmayan enayi bir müşteriye sokmuyor, "Allah'tan korkarım neme lâzım!" diyordu.

Uyarlanmış Cümle 1: Senede belki yüz ev alıp satıyordu.

Uyarlanmış Cümle 2: Ama kendi Perili Köşk'ünü tanımadığı kimselere kiralamıyor, “Allah’tan korkarım gerek yok!” diyordu.

(Cümle uzun bir anlatıma sahip olduğu için iki cümleye bölünmüştür. Cümle içerisinde seviye üstü görülen “hariç” ve “Hanya’dan Konya’dan haberi olmamak”, “neme lazım” ifadelerinin değiştirimi yapılmıştır.)

55. Cümle: Köşkünün perili olduğunu hiç saklamazdı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

56. Cümle: Kapıyı kendi açtı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

57. Cümle: Bekçi, Sermet Bey’in evi gezmek istediğini söyledi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

58. Cümle: “Pekâlâ buyurun!” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Niyazi Efendi, “pekâlâ buyurun!” dedi.

(Eksiltili cümle tamamlanmıştır)

59. Cümle: Önlerine düştü.

Uyarlanmış Cümle: Önlerinde yürümeye başladı.

(“Düştü” yan anlamı değiştirilmiştir.)

60. Cümle: Bahçeden geçtiler.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

61. Cümle: Hacı Niyazi Efendi sokakta sarı aba cübbesinin cebinden pirinç bir anahtar çıkardı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

62. Cümle: Bahçe kapısını açtı, Sermet Bey’e “Bu anahtar köşkü de açar...” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

63. Cümle: Yürüdüler, bahçe hakikaten biraz vahşiydi.

Uyarlanmış Cümle: Yürüdüler, bahçe hakikaten biraz bakımsızdı.

(Vahşi kelimesi bahçe için tımar edilmemiş anlamı sağlamaktadır. Bunun yerine bakımsız kelimesi ile değiştirimi yapılmıştır.)

64. Cümle: Bakımsızlıktan, ayak basmamış bir dere içine dönmüştü.

Uyarlanmış Cümle: Bahçeye uzun süre kimsenin girmediği belliydi.

(“ayak basmamak” cümlede uzun süre anlamına geldiği ve seviye üzerinde görüldüğü için değiştirimi yapılmıştır.)

65. Cümle: Köşkün arkasındaki küçük çam ormanında da vahşi bir sükûn vardı.

Uyarlanmış Cümle: Köşkün arkasındaki küçük çam ormanında da ürkütücü bir sessizlik vardı.

(“Vahşi” mecazlı anlatımı ile seviye üstü görülen “sükûn” kelimesinin değiştirimi yapılmıştır.)

66. Cümle: Bekçi köşke girmedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

67. Cümle: Kapıda kaldı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

68. Cümle: Sermet Bey, ev sahibiyle gezdi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

69. Cümle: Tezyinata hiç diyecek yoktu.

Uyarlanmış Cümle: Köşkün süslemesine hiç diyecek yoktu.

(“Tezyinat” kelimesi seviye üstü görüldüğünden eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır.)

70. Cümle: Alt kat bütün mermerdi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

71. Cümle: Sarnıç, banyo, kuyu, kümes, ahır... Hepsi tamamdı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

72. Cümle: Kirası ne kadar?

Uyarlanmış Cümle: Köşkün kirası ne kadar?

(Eksilteli cümle tamamlanmıştır.)

73. Cümle: Çok istemiyorum.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

74. Cümle: Yüz seksen lira.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur

75. Cümle: Ama üç seneliğini peşin isterim.

Uyarlanmış Cümle: Ama üç senelik kirayı peşin isterim.

(Eksilteli cümleler çoğunlukla özgün halde bırakılmış, öğrencinin keşfetmesi istenmiştir, ancak anlamsal karmaşanın olabileceğini düşündüğümüz cümlelerde bu eksilteler tamamlanarak anlaşılmanın kolaylaşması amaçlanmıştır.)

76. Cümle: Niçin?

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

77. Cümle: Bakınız beyim, niçin: Düşmanlarım, köşk kiracısız kalsın diye peri filan lafı çıkarmışlar.

Uyarlanmış Cümle: Çünkü düşmanlarım köşk kiracısız kalsın diye peri lafı çıkarmışlar.

(Önceki cümlelerin izahat istediği bu cümleye, niçin sorusu tekrarı ile başlamak yerine seviye kazanımlarından biri olan “çünkü” bağlacı getirilmiştir.)

78. Cümle: Birisi girdi mi, herkes fisebilillâh peri propagandasına başlar.

Uyarlanmış Cümle: Köşke bir kiracı girdiği zaman, herkes yeniden peri propagandasına başlar.

(Girilen yerin ve girenin açık olarak yazılması anlam karmaşasını engelleyebilir. Cümlede yer alan “mi” eki, soru anlamının dışında zaman anlamında kullanıldığı için değiştirimi yapılmıştır. Ayrıca seviye üstü görülen “fisebilillâh” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

79. Cümle: Nihayet kiracılar işittikleri yalanı, gördük sanıyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Nihayet kiracılar bu yalana inanıyor, periyi gördüklerini sanıyorlar.

(Edebi anlatımlarda kısa cümleler ile anlatım zevki ortaya konabilir ancak dil öğretiminin temel seviyesindeki öğrenciler için mesajın anlaşılır olması gerekir, bu yüzden izahat isteyen noktalara eklemeler yaparak anlamın netleştirilmesi amaçlanmıştır.)

80. Cümle: Meselâ kış ortası köşkü başıma bırakıp savuşuyorlar.

Uyarlanmış Cümle: Meselâ kış ortası köşkü bana bırakıp terk ediyorlar.

(Seviye üstü görülen “Başıma bırakmak” mecazlı anlatımı ve savuşmak kelimeleri değiştirilmiştir.)

81. Cümle: Daha fenası, çıkanlar da propagandacılara katılıyor.

Uyarlanmış Cümle: Daha fenası, köşkten çıkan kiracılar da propagandacılara katılıyor.

(“Çıkanlar” sıfat fiili ile ifade edilen anlamın açık olması için eklemeye yapılmıştır.)

82. Cümle: İki sene daha böyle giderse malımı ne satabileceğim, ne de kiracı bulacağım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

83. Cümle: Sermet Bey sordu:

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

84. Cümle: Köşkünüz ne kadar boş kaldı?

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

85. Cümle: Vakıa şimdiye kadar hemen hiç...

Uyarlanmış Cümle: Şimdiye kadar neredeyse hiç boş kalmadı.

(Eksilteli cümle tamamlanmış, seviye üstü görülen “vakıa” kelimesi çıkartılmıştır.)

86. Cümle: Fakat giren, komşuların lafına kapılır.

Uyarlanmış Cümle: Fakat giren kiracılar, komşuların lafına inanır.

(Özne tamamlanmış, kapılmak yan anlamı eş değeri ile değiştirilmiştir.)

87. Cümle: Çok durmaz.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

88. Cümle: Ürker, kaçır.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

89. Cümle: Ben ürkmem.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey: Ben ürkmem.

(Diyaloga ara verildiği için diyalog başında kişi belirtilmiştir.)

90. Cümle: İnşallah.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

91. Cümle: Fakat üç senelik peşin, bu biraz ağır...

Uyarlanmış Cümle: Fakat peşin istediğin üç senelik kira biraz fazladır.

(Cümle, anlamın daha iyi aktarılması için kurallı hale getirilmiştir.)

92. Cümle: Ne yapayım beyim.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

93. Cümle: Canım yandı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

94. Cümle: İsterseniz...

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

95. Cümle: Sermet Bey köşkü çok beğenmişti.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

96. Cümle: Hem kirası da ucuzdu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

97. Cümle: Şimdi üç odalı kulübelerin seneliğine yüz elli lira istiyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: Günümüzde üç odalı küçük evlerin bir yılı için yüz elli lira istiyorlardı.

(“Şimdi” zaman zarfı yerine anlama daha çok uyan günümüzde kelimesi ile değiştirimi yapılmış, “kulübe” ile kast edilenin küçük ev olduğu, cümlede gösterilmiştir.)

98. Cümle: Hemen o gün kontratı yaptılar.

Uyarlanmış Cümle: Hemen o gün sözleşmeyi yaptılar.

(kontrat yerine daha uygun görülen sözleşme kelimesi ile değiştirim yapılmıştır.)

99. Cümle: Üç senelik kira olan beş yüz kırk lira peşin verilecekti.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, üç senelik kira olan beş yüz kırk lirayı peşin verdi

(Cümlede yüklemnin edilgen olması, seviye üstü bir yapıya büründüğü için özne eklenerek etken duruma getirilmiş, birleşik zamanlı yüklem basit zamana çevrilmiştir.)

100. Cümle: Hacı Niyazi Efendi’nin evinden çıktıktan sonra Sermet Bey bekçiye çıkardı, bahşiş diye bir yirmi beşlik kâğıt verdi.

Uyarlanmış Cümle: Hacı Niyazi Efendi’nin evinden çıktıktan sonra, Sermet Bey bekçiye yirmi beş lira bahşiş verdi.

(İletinin doğru anlaşılması için bağlam daha basit seviyeye indirilmiştir.)

101. Cümle: Bekçi, “Paranıza yazık oldu efendi” dedi, “üç sene değil, üç ay oturamazsınız.”

Uyarlanmış Cümle: Bekçi, “Paranıza yazık oldu efendi, bu köşkte üç sene değil, üç ay oturamazsınız.” dedi.

(İlk olarak cümle kurallı hale getirilmiş, dolaylı tümlecin cümleye eklenmesi ile anlatımın daha açık hale geldiği düşünülmüştür.)

102. Cümle: Görürsün.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

103. Cümle: Görürüz.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

104. Cümle: Hacı Efendi her girenden böyle üç seneliğini peşin alır, ama hiç birisi bir yaz kalamaz.

Uyarlanmış Cümle: Hacı Efendi her giren kiracıdan üç senelik kirayı peşin alır, ama hiç birisi bir yaz kalamaz.

(Sıfat fiillerin eksiltili anlatımları giderilmiştir.)

105. Cümle: Verdikleri para da yanar.

Uyarlanmış Cümle: Verdikleri parayı da geri alamazlar.

(“yanar” kelimesi mecaz halde kullanıldığı için değiştirimi yapılmıştır.)

106. Cümle: Sermet Bey bir hafta sonra kalabalık ailesiyle köşke taşındı.

Uyarlanmış Cümle: cümle korunmuştur.

107. Cümle: Halis bir zevk ehliydi.

Uyarlanmış Cümle: Gerçek bir zevk sahibiydi.

(seviye üstü görülen kelimeler eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

108. Cümle: Her gece çalgı çağanak, yemek, içmek, keyif, sefa gırla giderdi.

Uyarlanmış Cümle: Köşkte her gece müzik, yemek, içmek, keyif, sefa yaparlardı.

(“çağanak” kelimesi cümlede anlam kaybı vermediği ve seviye üstü görüldüğü için çıkarılmış, “gırla” kelimesinin sağladığı anlam yerine her gece keyif yapmak yapısı getirilmiştir.)

109. Cümle: Daima akrabalarından kadın, erkek, dört beş misafiri bulunurdu.

Uyarlanmış Cümle: Köşkte her zaman akrabalarından kadın, erkek dört beş misafiri bulunurdu.

(cümlede mekânın açıkça belirtilmesi anlamı basitleştireceği düşünülmüş, “daima” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

110. Cümle: Sermet Bey Türkiyeliydi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

111. Cümle: Fakat Avrupalıların "Gündüz cefa, gece sefa" düsturunu kabul etmişti.

Uyarlanmış Cümle: Modern insanlar gibi gündüz çalışır, gece eğlenirdi.

(Bu cümlede, eserin yazıldığı tarihte Türkiye ve Avrupa arasında bir dünya görüşü ayrımı hâkim olduğundan fakat bağlacı ayırım yapmaktadır. Dil öğrencisi Avrupalılar olarak söylenen cümlelerin bir ayırım ifade ettiğini düşünmemeleri açısından cümle anlamını verdiği bu uyarlama biçimine dönüştürülmüştür.)

112. Cümle: Çocukları mektebe giderlerdi.

Uyarlanmış Cümle: Çocukları okula giderlerdi.

(Mektep kelimesinin eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır.)

113. Cümle: Kızlarını büyük ticarethanelere kâtip diye yerleştirmişti.

Uyarlanmış Cümle: Kızlarını büyük ticarethanelere sekreter diye yerleştirmişti.

(kâtip kelimesinin eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır.)

114. Cümle: Karısı kız mekteplerinde piyano dersi verirdi.

Uyarlanmış Cümle: Karısı kız okullarında piyano dersi verirdi.

(Mektep kelimesinin eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır.)

115. Cümle: Evde çalışmayan yalnız yetmiş beşlik annesiydi.

Uyarlanmış Cümle: Evde sadece yetmiş beş yaşındaki annesi çalışmıyordu.

(Yalnız edatı, bağlaç olarak da kullanıldığı için bu cümlede kullanılan anlamı olan "sadece" ile değiştirilmiştir.)

116. Cümle: O da mutfağa, hizmetçilere, filan bakardı.

Uyarlanmış Cümle: O da mutfakla ve hizmetçilerle ilgilenirdi.

(“bakmak” yan anlamda kullanıldığı için cümledeki anlamı olan ilgilenmek fiili ile değiştirimi yapılmıştır.)

117. Cümle: Yemeği gece yarısına yakın yerler, yemekten sonra hiç oturmazlar, hemen yatarlardı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

118. Cümle: Aradan on beş gün geçmedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

119. Cümle: Bir gece aşağı kattan bir çığlık koptu.

Uyarlanmış Cümle: Bir gece aşağı kattan bir çığlık sesi geldi.

(“kopmak” kelimesi mecazlı anlatımda kullanıldığı için ve çığlığın ne olduğunu göstermesi bakımından “ses gelmek” kelimesi ile değiştirimi yapılmıştır.)

120. Cümle: Hizmetçi Artemisya; avazı çıktığı kadar haykırarak yukarı koştu.

Uyarlanmış Cümle: Hizmetçi Artemisya sesi çıktığı kadar bağırdı ve yukarı koştu.

(“avaz”, “haykırmak” kelimeleri eşdeğerleri ile değiştirilmiş, “arak” zarf fiili basit zamanlı fiile dönüştürülmüştür.)

121. Cümle: Arkada, çamların arasında beyaz bir şeyin gezindiğini haber verdi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

122. Cümle: Sermet Bey, “Gözünüze öyle görünmüştür!” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

123. Cümle: Gören diğer hizmetçilere de kanmadılar.

Uyarlanmış Cümle: Hayaleti gören diğer hizmetçilere de inanmadılar.

(Eksilteli cümle tamamlanmış, “kanmak” filli yerine eşdeğerinde kelime ile değiştirimi yapılmıştır.)

124. Cümle: Çoluk, çocuk, hepsi arka odanın balkonuna çıktılar.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

125. Cümle: Artemisya'nın parmağıyla gösterdiği beyaz hayaleti gördüler.

Uyarlanmış Cümle: cümle korunmuştur.

126. Cümle: Ağaçların altında duruyor, sanki köşke bakıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Hayalet ağaçların altında duruyor, sanki köşke bakıyordu.

(gizli özne açık duruma getirilmiştir.)

127. Cümle: Sermet Bey gözlerini ovuşturdu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

128. Cümle: “Vay anasını! dedi, “Telkinin kuvvetine bak!”

Uyarlanmış Cümle: “Vay be, “Telkinin kuvvetine bak!” dedi.

(“vay anasını” şaşkınlık ifade eden bir ünlem olmasına rağmen, dil öğretiminde argoya girebileceği düşünülerek değiştirilmiştir. Cümle kurallı hale getirilmiştir. “Telkin” kelimesi ruhi ve fizyolojik etkilerle kendini inandırma olarak tanımlanır. Ancak eşdeğerindeki kelimelerin hikâyeye uygun olmamasından ötürü değişimini yapılmamış, okuma esnasında öğretmenin izahatına bırakılmıştır.)

129. Cümle: Karısı, kızları, çocukları korkudan sapsarı kesildiler.

Uyarlanmış Cümle: Karısı, kızları ve çocukları çok korktu.

(“sapsarı kesilmek” betimlemesi mecaz barındırdığı için basit zamanlı fiil ile değiştirimi yapılmıştır.)

130. Cümle: Büyük kızı, “Ne telkini beybaba! İşte karşımızda, görmüyor musun? dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

131. Cümle: Görüyorum.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

132. Cümle: Ee, o halde telkin ne demek?

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

133. Cümle: Buraya girdik gireli peri masalından başka bir şey işittik mi?

Uyarlanmış Cümle: Bu köşke taşındığımızdan beri peri masalından başka bir şey işittik mi?

(“Buraya” tümleci ile ifade edilen bu köşk olduğu için cümlede açık olarak verilmiş, “girdik-gireli” zarfının, taşınmak fiili ile değiştirimi yapılmıştır.)

134. Cümle: Her gelen bir şey söyledi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

135. Cümle: Şimdi biz bu tesirle böyle hepimiz birden, olmayan bir şeyi görüyoruz.

Uyarlanmış Cümle: Hepimiz bu telkin sebebiyle olmayan bir şeyi görüyoruz.

(Özellikle cümle dizilişleri özne nesine yüklem şeklinde olursa öğrencinin okuduğunu anlamasına yardımcı olabileceği düşünülmüştür.)

136. Cümle: Bu mümkün değil.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

137. Cümle: Nasıl değil?

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

138. Cümle: Sermet Bey, hokkabaz Kazanov'un nasıl bütün bir tiyatro halkına ceplerindeki saati yanlış gösterdiğini filan anlattı.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, hokkabaz Kazanov'un tiyatro seyircisine ceplerindeki saati nasıl yanlış gösterdiğini anlattı.

(“Halk” kelimesi yerine izleyen anlamını daha iyi temsil eden “tiyatro seyircisi” getirilmiş, bütün kelimesi anlamı etkilemediği için çıkarımı yapılmış, nasıl sorusunun eylemin başına getirilmesi ile metindeki vurgunun dikkati eyleme çekilmiştir.)

139. Cümle: Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür dedi, fakat elimizi bu gördüğümüz şeye sürmeyiz.

140. Cümle: Sürdük mü hemen kaybolur".

Uyarlanmış Cümle: “Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür, “fakat elimizi bu gördüğümüz şeye süremeyiz, sürdük mü hemen kaybolur” dedi.

(139 ve 140. Cümleler aynı anlamsal birlikteliği verdiği için birleştirilmiş, cümle kurallı hale getirilmiştir.)

141. Cümle: Sonra kalktı.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey kalktı.

(Eksilteli kelime tamamlanmış. Sonra zarfı anlamı etkilemediğinden ötürü çıkartılmıştır.)

142. Cümle: Karısının menetmesini filan dinlemedi.

Uyarlanmış Cümle: Karısının engellemesini dinlemedi.

(“Menetmek” seviye üstü görüldüğünden ötürü değişimini yapılmıştır.)

143. Cümle: Elini görünen hayale sürmek için bahçeye fırladı.

Uyarlanmış Cümle: Elini görünen hayale sürmek için bahçeye koştu.

(Fırlamak fiili cümlede yan anlamda kullanıldığı için eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

144. Cümle: Çamlara doğru gitti.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

145. Cümle: Fakat hayal kaçtı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

146. Cümle: Kayboldu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

147. Cümle: O gece evin içinde Sermet Bey'den başka kimse uyuyamadı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

148. Cümle: Artık her gece bu hayali görüyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

149. Cümle: Sermet Bey, elini sürmeğe çıkınca hayal kaçıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, elini sürmek için çıkınca hayal kaçıyordu.

(-mek için yapısı sebep sonuç bildirdiği için kullanılmıştır.)

150. Cümle: Biraz alışır gibi oldular.

Uyarlanmış Cümle: Bu duruma biraz alıştılar.

(alışır gibi olmak yerine daha basit biçimde alışmak fiili kullanılmıştır.)

151. Cümle: Fakat bir gece hepsi uyurken müthiş bir sarsıntı köşkü yerinden oynattı.

Uyarlanmış Cümle: Gece oldu, herkes uyuyordu, köşkte büyük bir sarsıntı oldu.

(Cümledeki eylemler basit hale getirilmiş, “Hepsi” yerine “Herkes” belgesiz zamiri getirilmiş, “yerinden oynatmak” mecazlı anlatımı yerine basit anlamı ortaya çıkaran eylem kullanılmıştır.)

152. Cümle: Balkonlara koştular.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

153. Cümle: Bir şey göremediler.

Uyarlanmış Cümle: Ama bir şey görmediler.

(Seviye kazanımlarından olan “ama” bağlacının kullanılması sağlanmıştır.)

154. Cümle: Sabahleyin yemek odasının dibinde kocaman bir taş buldular.

Uyarlanmış Cümle: Sabah oldu, yemek odasının önünde büyük bir taş buldular.

(Seviye üstü görülen –leyin zarf fiilinin basit zamanla değiştirimi yapılmış, “dibi” kelimesi eşdeğeri olan “önü kelimesi ile değiştirilmiştir.)

155. Cümle: Sermet Bey’e annesi, "Bizi bu köşkten çıkarmazsan sana hakkımı helâl etmem" demeğe başladı.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey’e annesi, "Bizi bu köşkten çıkarmazsan sana hakkımı helâl etmem" dedi.

(Aktarım cümlesi olan demek fiilinin basit zamanda değiştirimi yapılmıştır.)

156. Cümle: Beş yüz kırk liraya iki ay oturmak...

157. Cümle: Bu Sermet Beyin işine gelecek şey değildi.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, iki ay oturmak için beş yüz kırk lira vermek istemiyordu.

(157 ve 158. cümleler anlamsal bütünlük açısından birleştirilmiş, eksilteli cümle görünümü giderilmiştir.)

158. Cümle: Ama gece aşırı büyük büyük büyük taşlar ev halkına uyku uyutmuyor, hepsini heyecan içinde bırakıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Ama gece eve atılan aşırı büyük taşlar ev halkını uyutmuyor, herkes bu durumdan korkuyordu.

(taşların nereye atıldığını açıkça göstermek maksadı ile mekân eklenmiş, “uyku uyutmak” yerine “uyutmak” fiili ile değiştirim yapılmış, heyecan içinde bırakmak yerine anlatının odağını oluşturan korku eylemi metne eklenmiştir.)

159. Cümle: Sermet Bey, her defasında hayalin üzerine gidiyordu, bir türlü elini süremiyordu.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, her defasında hayalin üzerine gidiyordu fakat bir türlü elini süremiyordu.

(fakat bağlacı seviye kazanımları açısından eklenmiştir.)

160. Cümle: Taşların başladığını duyan komşular, "daha çıkmazsanız camlarınızı da kırar" diyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey’in komşuları, "eğer evden çıkmazsanız hayalet camlarınızı da kırar" diyorlardı.

(“daha” yerine “eğer” şart bildirimi kullanılmış, eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

161. Cümle: Sermet Bey kontratın, "Çıkarken bütün tamirat müstecire aittir" maddesini hatırlayarak daha ziyade canı sıkılıyor, bu cam kırma devresinin hululünden evvel bir şey yapmayı düşünüyordu.

Uyarlanmış Cümle1: Kira kontratında “köşkten çıkarken bütün tamirat kiracıya aittir” yazıyordu.

Uyarlanmış Cümle2: Bu yüzden Sermet Bey’in çok canı sıkılıyordu.

Uyarlanmış Cümle3: Bu cam kırma işinin başlamasından önce bir şeyler yapmayı düşünüyordu.

(Özgün cümlelerin seviye açısından uzun olduğu düşünülmüş, bu yüzden anlamlı ve bağlamdan kopartılmadan üç cümleye ayrılmıştır.)

162. Cümle: Yavaş yavaş kendi itikadı da bozulmağa başladı.

Uyarlanmış Cümle: Yavaş yavaş kendi inancı da bozulmaya başladı.

(“itikat” yerine seviyeye uygun görülen inanç kelimesi ile değiştirimi yapılmıştır.)

163. Cümle: Nihayet çıkmağa karar verdiler.

Uyarlanmış Cümle: Sonunda köşkten çıkmaya karar verdiler.

(“Nihayet” zarfının eşdeğeri ile değiştirimi yapılmış, eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

164. Cümle: Fakat başka bir ev bulamıyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: cümle korunmuştur.

165. Cümle: Köşke dair daha bin türlü hikâyeler işitmeğe başladılar.

Uyarlanmış Cümle: Köşk hakkında bin türlü hikâyeler işitmeye başladılar.

(“dair” edatının eşdeğeri ile değiştirim yapılmıştır.)

166. Cümle: Sözde burası eskiden kabristanmış.

Uyarlanmış Cümle: Köşkün eskiden mezarlık olduğu söyleniyordu.

(cümlelerin dil öğrencisi açısından anlamlı hale gelmesi için “sözde” ihtimal bildirimi yerine “olduğu söyleniyordu” zamansal eyleminin kullanımı sağlanmıştır.)

167. Cümle: Mutfağın olduğu yerde beş yüz senelik bir evliya yatıyormuş...

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

168. Cümle: Sermet Bey, atılan taşlara, kırılan camlara rağmen hâlâ periye inanmıyordu.

Uyarlanmış Cümle: cümle korunmuştur.

169. Cümle: Bu peri daima çamlığın içine kaçıyor, orada sır oluyordu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

170. Cümle: El sürmek için kendisine yetişmek mümkün değildi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

171. Cümle: Sermet Bey, bir gün çamlığın içine saklanıp birdenbire perinin karşısına çıkmayı yahut arkasından yavaşça gidip elini sürüvermeyi düşündü.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, bir gün çamlığın içine saklanıp bir anda perinin karşısına çıkmayı veya arkasından yavaşça gidip elini sürmeyi düşündü.

(Seviye üstü görülen kelimeler eşdeğerleri ile değiştirimi yapılmıştır.)

172. Cümle: Evdekilerin hiçbiri buna razı olmadı.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey'in ailesi buna razı olmadı.

(-ler eki Sermet Bey'in ailesini gösterdiği için doğrudan cümlede yer verilmiştir.)

173. Cümle: "Seni hemen oracıkta çarpar!" diyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: "Peri seni orada çarpar" diyorlardı.

(Aktarım cümlesinin öznesi cümleye eklenmiş, -cık küçültme eki cümleden çıkartılmıştır.)

174. Cümle: Fakat Sermet Bey, bulanık gönlüne rağmen, periye, ecinniye filan bir türlü inanmıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Fakat Sermet Bey, cin ve periye bir türlü inanmıyordu.

(Ara sözün cümleden çıkarılması ile anlamın etkilenmeyeceği düşünülmüş, sade bir anlatıma dönüştürülmeye çalışılmıştır.)

175. Cümle: Ertesi akşam koruya gitti.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey ertesi akşam koruya gitti.

(Öznenin cümle içerisinde yer alması anlamı basitleştireceği düşünülmüştür.)

176. Cümle: Büyük bir çamın alt dallarından birine bindi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

177. Cümle: Bekledi, bekledi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

178. Cümle: Gece yarısı oldu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

179. Cümle: Köşktekiler de meraktan uyuyamıyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

180. Cümle: Zavallıların balkonlarda gezindiklerini görüyordu.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, ailesinin balkonlarda gezindiklerini görüyordu.

(Eksiltili cümle tamamlanmış, “Zavallılar” ile ifade edilen “aile” olduğu için değiştirimi yapılmıştır.)

181. Cümle: Birdenbire yüreği hop etti.

Uyarlanmış Cümle: Bir anda korktu.

(Yüreği hop etmek deyimi yerine doğrudan basit zaman kullanılmıştır.)

182. Cümle: Hayal sükün etmişti.

Uyarlanmış Cümle: Hayal gelmişti.

(“Sükün etmek” deyimi çıkagelmek anlamında kullanıldığı ve seviye üstü görüldüğü için değiştirimi yapılmıştır.)

183. Cümle: Eliyle dokununca gölge gibi uçup silineceğini katiyen bildiği halde yine Sermet Bey’in dizleri titremeğe başladı.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, eliyle dokunduğunda hayaletin kaybolacağını düşünüyordu ama yine de dizleri titremeye başladı.

(“gölge gibi uçup silineceğini katiyen bilmek” cümle içerisinde “kaybolmak” anlamı taşıdığından basitleştirmek maksadı ile değiştirilmiş, “de” bağlacı eklenerek cümlede anlam kuvvetlendirilmeye çalışılmıştır.)

184. Cümle: İçinden, "Ben korkmuyorum, fakat vücudumun korkuyor!" dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

185. Cümle: Yavaşça aşağı atladı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

186. Cümle: Hayalin arkasından yürüdü.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

187. Cümle: Şeklinin hatları pek sarıh gözücüyordu.

Uyarlanmış Cümle: Hayalin vücut şekli çok net gözücüyordu.

(eksiltili cümle tamamlanmış, “hat” yerine “vücut şekli” kullanılmış, “sarıh” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

188. Cümle: Yaklaştığını hayal hiç duymadı.

Uyarlanmış Cümle: Hayal Sermet Bey’in yaklaştığını hiç duymadı.

(Eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

189. Cümle: Yavaşça elini uzattı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

190. Cümle: Beyaz cisme dokundu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

191. Cümle: Hayal birdenbire fena halde ürktü.

Uyarlanmış Cümle: Hayal bir anda çok ürktü.

(seviye üstü görülen kelimeler eşdeğerleri ile değiştirilmiştir.)

192. Cümle: Ama kaybolmadı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

193. Cümle: Döndü, Sermet Beyi görünce alabildiğince kaçmağa başladı.

Uyarlanmış Cümle: Döndü, Sermet Beyi görünce hızlıca kaçmaya başladı.

(Alabildiğince zarfının yerine seviye unsurları gözetilerek eşdeğeriyle değiştirimi yapılmıştır.)

194. Cümle: Sermet Bey, dokununca kaybolmadığı için bu hayalin peri filan olmadığını hemen anlamıştı.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, dokununca kaybolmadığı için bu hayalin peri olmadığını hemen anlamıştı.

(“filan” kelimesi gereksiz görüldüğünden cümleden çıkartılmıştır.)

195. Cümle: Peşini bırakmadı.

Uyarlanmış Cümle: Hayalin peşini bırakmadı.

(eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

196. Cümle: Kovaladı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

197. Cümle: Çamlığın sonundaki alçak duvara dayalı bir tahtaya tırmanırken yakaladı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

198. Cümle: Gayet kuvvetliydi.

Uyarlanmış Cümle: Hayal gayet kuvvetliydi.

(Eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

199. Cümle: Hayal, mukabele imkânı olmadığını anlayınca çırpınmaktan vazgeçti.

Uyarlanmış Cümle: Hayal, karşı koyma imkânı olmadığını anlayınca çırpınmaktan vazgeçti.

(“Mukabele” yerine eşdeğeri olan “karşı koyma” ile değiştirim yapılmıştır.)

200. Cümle: Sermet Bey, “Ben sana elâlemle alay etmesini gösteririm!” diye zavallı hayali sırtladı.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, “Ben sana insanlarla alay etmesini gösteririm!” dedi ve zavallı hayali sırtladı.

(el âlem kelimesinin eşdeğeri ile değiştirimi yapılmış, aktarım cümlesi eylemi olan “dedi” kullanılarak aktarım tamamlanmış “ve” bağlacı ile aktarım cümlesi cümleye eklenmiştir.)

201. Cümle: Köşke doğru sürükledi.

Uyarlanmış Cümle: Hayali köşke doğru sürükledi.

(Eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

202. Cümle: Bağırды: “Lamba getirin, suratını görelim.”

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey: “Lamba getirin, suratını görelim.” Dedi.

(Eksiltili cümle tamamlanmış, dedi aktarım fiili eklenmiştir.)

203. Cümle: Köşk halkı bahçe kapısına inmişti.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

204. Cümle: İnsanmış kerata! Ben dünyada ecinni filan yoktur, demez miyim?

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey, “Bu hayal değil insanmış. Ben dünyada cin yoktur demez miyim?” dedi.

(“Kerata” kelimesi seviyeye uygun olmadığı için anlamsal akışı bozmadan değiştirimi yapılmış, “filan” kelimesi gereksiz görüldüğünden çıkartılmış, aktarım cümlesi için “dedi” fiili kullanılmıştır.)

205. Cümle: Hayal bir türlü beyaz çarşafı başından bırakmak istemiyordu.

Uyarlanmış Cümle: Hayal beyaz çarşafı başından bırakmak istemiyordu.

(Bir türlü kelimesi gereksiz görüldüğünden cümleden çıkartılmıştır.)

206. Cümle: Sermet Bey zorla çekti.

Uyarlanmış Cümle: Sermet Bey zorla çarşafı çekti.

(cümlede eksiltili nesne tamamlanmıştır.)

207. Cümle: Sakalı bıyığına karışmış Hacı Niyazi Efendiyi görünce şaşırdılar.

Uyarlanmış Cümle: Dağınık halde Hacı Niyazi Efendiyi görünce şaşırdılar.

(“Sakalı bıyığına karışmak” durum betimleyicisidir fakat seviye üzerinde görüldüğü için anlamsal eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır.)

208. Cümle: Biçare, yüzünü göstermemek için elleriyle örtüyordu.

Uyarlanmış Cümle: Niyazi Efendi çaresiz, yüzünü göstermemek için elleriyle örtüyordu.

(Cümlelerin öznesi belirtik hale getirilmiş, “Biçare” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

209. Cümle: Arkasındaki Şam kumaşından gecelik entarisi yırtılmıştı.

Uyarlanmış Cümle: Şam kumaşından gecelik elbisesi yırtılmıştı.

(“entari” kelimesinin eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır.)

210. Cümle: Sermet Bey bir kahkaha attı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

211. Cümle: Kızlar, çocuklar, hizmetçiler alıklaştılar.

Uyarlanmış Cümle: Kızlar, çocuklar, hizmetçiler şaşırdılar.

(*“alıklaşmak” fiili seviye üzeri görüldüğünden eşdeğeri ile değiştirimi yapılmıştır.*)

212. Cümle: Büyük Hanım, “Niçin ümmet-i Muhammet'i korkutup deli ediyorsun a efendi?..” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

213. Cümle: Sermet Bey, “Onun sebebini ben bilirim!” cevabını verdi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

214. Cümle: Sonra büyük kızına hokka kalemle, yazıhanedeki kontrat kâğıdını çabucak getirmesini söyledi.

Uyarlanmış Cümle: Sonra büyük kızına mürekkepli kalemle, yazıhanedeki sözleşme kâğıdını çabucak getirmesini söyledi.

(*Seviye üzeri görülen kelimeler eşdeğerleri ile değiştirimi yapılmıştır.*)

215. Cümle: Hacı Niyazi Efendi donmuş gibi, sorulan şeylere hiç cevap vermiyor, hep yüzünü karanlıklara çeviriyordu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

216. Cümle: Kontrat kağıdıyla hokka kalem gelince, Sermet Bey, “Haydi bakalım, al eline kalemi!..

Uyarlanmış Cümle: Sözleşme kâğıdıyla mürekkepli kalem gelince, Sermet Bey, “Haydi bakalım, al eline kalemi!” dedi.

(*anlatımın uzunluğu sebebi ile aktarım cümlesi dedi eylemi eklenmiştir.*)

217. Cümle: Yüreğine indirdiklerinin, düşürttüğünün çocukların cezasını görmek istemiyorsan söylediğimi yaz. İmzayı bas!” dedi.

Uyarlanmış Cümle: “Korkuttuğun insanların, düşürttüğünün çocukların cezasını görmek istemiyorsan söylediğimi yaz, imzayı bas!” dedi.

(*“Yüreğine indirmek” deyimini yerine korkutmak fiili kullanılmıştır.*)

218. Cümle: Hacı Niyazi Efendi mihaniki bir hareketle kalemi kapdı.

Uyarlanmış Cümle: Hacı Niyazi Efendi otomatik bir hareketle kalemi kaptı.

(“mihaniki” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

219. Cümle: Sermet Bey'in kelime kelime söylediklerini tereddüt etmeden yazdı:

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

220. Cümle: "Kiracım Sermet Bey'den köşkün altı senelik kirası olan bin seksen lirayı peşinen aldım."

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

221. Cümle: Hah şöyle!

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

222. Cümle: İmzasını attı.

Uyarlanmış Cümle: Hacı Efendi imzasını attı.

(Eksilteli cümle tamamlanmıştır.)

223. Cümle: Beyaz örtüsüne bu sefer yarım bürünmüş olduğu halde, her gece sır olduğu tarafa gitti.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

224. Cümle: Sermet Bey'in iki senedir köşkte oturabildiğine herkes hayrette kaldı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

225. Cümle: Komşuları Hacı Niyazi Efendiye, “Galiba senin evin ecinnileri, başka eve göç ettiler. Yeni kiracın hiç çıkacağı benzemiyor!” dedikçe, evvelâ sararıyor, sonra kızarıyor, şu cevabı homurdanıyordu:

Uyarlanmış Cümle1: Komşuları Hacı Niyazi Efendiye, “Galiba senin evin cinleri, başka eve göç ettiler. Yeni kiracın hiç çıkacağı benzemiyor!” dediler.

Uyarlanmış Cümle2: Hacı Niyazi Efendi kızdı ve şu cevabı verdi:

(Cümle uzunluğu sebebi ile ikiye bölünmüş, fiiller basit zamana çevrilerek cümleye eklenmiştir.)

226. Cümle: Ne abdest, ne oruç, ne namaz, ne niyaz...

Uyarlanmış Cümle: Bu ailede abdest, oruç ve namaz yok.

(ne ne bağlacının kullanımı seviye üzerinde görüldüğü için değiştirilmiş, eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

227. Cümle: Karılı, erkekli, çoluklu çocuklu hepsi akşamdan sabaha kadar sarhoş!

Uyarlanmış Cümle: Kadınli, erkekli, çoluklu çocuklu hepsi akşamdan sabaha kadar sarhoş yaşıyor!

(Karı kelimesi argo olduğu için değiştirimi yapılmış, cümle yüklemi belirtik hale getirilmiştir.)

228. Cümle: Ayol onlara ecinni değil, şeytan bile görünemez!

Uyarlanmış Cümle: Onlara cin değil şeytan bile görünemez!

(Ayol kelimesi argo olduğundan dolayı cümleden çıkarılmıştır.)

Okuma Öncesi, Sırası ve Sonrası Etkinlikleri

Okuma etkinliklerinde başarıyı arttırmak için dikkat edilmesi gereken bazı noktalar vardır. Özellikle gerçekliğin sağlanabilmesi açısından öğrencilerin yaşantısı ile metinler arasında bağlantılar kurulabilir. Okuma sonrasında metinden elde edilen anlama bağlı kavramlar ve fikirler ile öğrencinin hayatı hakkında bilgi verilmesi istenebilir, karşılaştırma yapmak sureti ile öğrenmenin daha kalıcı hale getirilmesi sağlanabilir.

Okuma sırasında sorular sormak, ana fikir hakkında yorum yapmak, tahminde bulunmak gibi artalan bilgisini aktif hale getiren çalışmalar yapmak anlamalarını geliştirmek için kullanılabilir. Hazırlanan etkinliklerde seviye kazanımları, kelime ve dilsel bilgi birikimi dikkate alınmalı, görselliklerden yararlanılarak sorular hazırlanmalıdır. Okuma etkinliklerinde metinde yer alan bilginin ölçülmesi adına sorular hazırlanarak anlamının ne derece gerçekleştiği hakkında bilgi sahibi olunabilir, dolaylı anlam soruları ile çıkarım ve değiştirim becerilerini edinmeleri sağlanabilir.

Okuma etkinliği öncesinde dinleme etkinliğinin yapılması ve bu etkinliğin ölçülmesi adına soruların hazırlanması da metnin anlamlandırılmasına yardımcı olabilir. Dil öğreniminde girdi unsurlarını (Okuma-Dinleme) etkin biçimde kullanmak, öğrencinin söz varlığını ve dilsel bilgisini doğrudan artırmaktadır. Anlamanın daha açık verilmesi,

resim ve kavram bütünlüğünün verilmesi ile doğrudan ilişkilidir. Bilinmesi zor kelimeler var ise metnin alt bölümüne görsel içeren bir sözlükçe eklemek, okuma sırasında öğrencinin sözlüğe olan ihtiyacını en aza indirerek dikkatinin dağılmasını engelleyecektir. A1-A2 seviye kazanımları dikkate alındığında öğrencinin dille tanıştığı ve dile ait temel becerilerin inşa edildiği kur olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bu sebeple anlamın doğrudan girdi olarak sunulabilmesi için basit ve anlaşılır metin ile kavrama etkinliklerinin oluşturulmasında fayda vardır. Bu hususlar göz önünde bulundurularak seviyeye uygun kazanımları içeren okuma etkinlikleri hazırlanmıştır.

Uyarlanmış Hikâye

Perili Köşk

Sermet Bey arkasındaki bekçiye döndü.

- İşte bir boş köşk daha! dedi.

Küçük bir çam ormanının önünde beyaz, güzel bir bina vardı. Bu bina mermer gibi parlıyordu. Evin bahçesini yabani otlar bürümüştü. Bahçesinin demir kapısında büyük bir "Kiralıktır" levhası asılıydı. Bekçi başını salladı:

- Efendim, o ev size uygun değil, dedi.

Sermet Bey:

- Niçin?

Bekçi:

- Az önce gösterdiğim evi kiralayınız. Bu ev küçük ama çok uğurludur. O evde kim oturursa onun erkek çocuğu dünyaya gelir.

Sermet Bey:

- On iki kişi beş odaya nasıl sığarız?" dedi.
- Bu eve bakalım, bu ev tam bize göredir.

Bekçi tekrar kesin bir işaretle:

- Burada oturamazsınız efendim, dedi.

Sermet Bey, bu köşkü çok beğenmişti. Köşkün her tarafında geniş balkonları vardı. Bu köşk çok geniş ve gösterişliydi. Sermet Bey, yirmi seneden beri hep böyle bir yuva hayal ederdi.

Sermet Bey, bekçiye sinirli bir şekilde:

- Niye bu evde oturamayız? Diye sordu.

Bekçi:

- Efendim, bu köşkte peri vardır.

Sermet Bey:

- “Ne perisi?

Bekçi:

- Gerçek peri! Gece görünür, evdeki insanlara rahat vermez.

Sermet Bey, gözüyle gördüğüne, kulağıyla işittiğine inananlardan değildi. Sermet Bey’e göre, bir şeye inanmak için ona dokunmak ve hissetmek gerekirdi. Ona göre gerçek dışı şeyler, göz ve kulak yoluyla akla girer ve bu yalanlara inanırsan batıl inanca dönüşürdü. Güldü;

- Perinin bize zararı dokunmaz, dedi.

Bekçi sinirli bir şekilde Sermet Bey’in yüzüne baktı.

- Her kiracı önce sizin gibi konuşur, ama bir ay oturmaz.
- Seni ilgilendirmez, haydi burasını gezelim.
- Köşkün anahtarı sahibindedir.
- Sahibi kim?
- Sahibi Hacı Niyazi Efendi. İşte şu yandaki köşkte oturuyor.
- Haydi, anahtarı alalım.
- Peki ama... Döndüler.

Kırmızı aşı boyalı eski bir eve doğru yürüyorlardı. Sık ağaçlar arasından evin çatısı görünüyordu. İhtiyar bekçi yolda beyaz köşkün tarihini kısaca anlattı. Kiracılar bu köşkte on senedir bir aydan fazla oturamamışlardı. Önce peri görünüyör, sonra büyük bir taş atıyor, nihayet gelip camları kırıyor, evdeki insanlara hiç rahat vermiyordu. Önceki kiracılardan ikisi bu durumdan çok korkmuş, üç kiracının çocukları hasta olmuş, bir kiracının karısı ise korkudan altı aylık çocuğunu düşürmüştü. Gölgelerinde

otlayan koyunların olduğu çiçekli badem ağaçlarının altından geçtiler. Kırmızı köşkün kapısını açtılar.

Hacı Niyazi Efendi eski bir vakıf memuruydu. O zamanlar tazminat alarak işinden ayrılmış, ev alıp satmakla geçinmeye başlamıştı. Fakat çok doğru bir adamdı. Senede belki yüz ev alıp satıyordu. Ama kendi Perili Köşk’ünü tanımadığı kimselere kiralamıyor, “Allah’tan korkarım gerek yok!” diyordu. Köşkünün perili olduğunu hiç saklamazdı. Kapıyı kendi açtı. Bekçi, Sermet Bey’in evi gezmek istediğini söyledi.

Niyazi Efendi,

- Pekâlâ buyurun! dedi.

Önlerinde yürümeye başladı. Bahçeden geçtiler. Hacı Niyazi Efendi sokakta sarı aba cübbesinin cebinden pirinç bir anahtar çıkardı.

Bahçe kapısını açtı, Sermet Bey’e:

- Bu anahtar köşkü de açar, dedi.

Yürüdüler, bahçe hakikaten biraz bakımsızdı. Bahçeye uzun süre kimsenin girmedığı belliydi. Köşkün arkasındaki küçük çam ormanında da ürkütücü bir sessizlik vardı. Bekçi köşke girmede. Kapıda kaldı. Sermet Bey, ev sahibiyle gezdi. Köşkün süslemesine hiç diyecek yoktu. Alt kat bütün mermerdi. Sarnıç, banyo, kuyu, kümes, ahır... Hepsi tamamıdı.

- Köşkün kirası ne kadar?

- Çok istemiyorum. Yüz seksen lira. Ama üç senelik kirayı peşin isterim.

- Niçin?

- Çünkü düşmanlarım köşk kiracısız kalsın diye peri lafı çıkarmışlar. Köşke bir kiracı girdiği zaman, herkes yeniden peri propagandasına başlar. Nihayet kiracılar bu yalana inanıyor, periyi gördüklerini sanıyorlar. Meselâ kış ortası köşkü bana bırakıp terk ediyorlar. Daha fenası, köşkten çıkan kiracılar da propagandacılara katılıyor. İki sene daha böyle giderse malımı ne satabileceğim, ne de kiracı bulacağım.

Sermet Bey sordu:

- Köşkünüz ne kadar boş kaldı?

- Şimdiye kadar neredeyse hiç boş kalmadı. Fakat giren kiracılar, komşuların lafına inanır. Çok durmaz. Ürker, kaçır.

Sermet Bey:

- Ben ürkmem.
- İnşallah.
- Fakat peşin istediğin üç senelik kira biraz fazladır.
- Ne yapayım beyim. Canım yandı. İsterseniz...

Sermet Bey köşkü çok beğenmişti. Hem kirası da ucuzdu. Günümüzde üç odalı küçük evlerin bir yılı için yüz elli lira istiyorlardı. Hemen o gün sözleşmeyi yaptılar. Sermet Bey, üç senelik kira olan beş yüz kırk lirayı peşin verdi. Hacı Niyazi Efendi'nin evinden çıktıktan sonra, Sermet Bey bekçiye yirmi beş lira bahşış verdi.

- Paranıza yazık oldu efendi, bu köşkte üç sene değil, üç ay oturamazsınız, dedi.
- Görürsün.
- Görürüz.

Hacı Efendi her giren kiracıdan üç senelik kirayı peşin alır, ama hiç birisi bir yaz kalamaz. Verdikleri parayı da geri alamazlar. Sermet Bey bir hafta sonra kalabalık ailesiyle köşke taşındı. Gerçek bir zevk sahibiydi. Köşkte her gece müzik, yemek, içmek, keyif, sefa yaparlardı. Köşkte her zaman akrabalarından kadın, erkek dört beş misafiri bulunurdu. Sermet Bey Türkiyeliydi. Modern insanlar gibi gündüz çalışır, gece eğlenirdi. Çocukları okula giderlerdi. Kızlarını büyük ticarethanelere sekreter diye yerleştirmişti. Karısı kız okullarında piyano dersi verirdi. Evde sadece yetmiş beş yaşındaki annesi çalışmıyordu. O da mutfakla ve hizmetçilerle ilgilenirdi. Yemeği gece yarısına yakın yerler, yemekten sonra hiç oturmazlar, hemen yatarlardı.

Aradan on beş gün geçmedi. Bir gece aşağı kattan bir çığlık sesi geldi. Hizmetçi Artemisya sesi çıktığı kadar bağırdı ve yukarı koştu. Arkada, çamların arasında beyaz bir şeyin gezindiğini haber verdi.

Sermet Bey:

- Gözünüze öyle görünmüştür! dedi.

Hayaleti gören diğer hizmetçilere de inanmadılar. Çoluk, çocuk, hepsi arka odanın balkonuna çıktılar. Artemisya'nın parmağıyla gösterdiği beyaz hayaleti gördüler.

Hayalet ağaçların altında duruyor, sanki köşke bakıyordu. Sermet Bey gözlerini ovuşturdu:

- Vay be, “Telkinin kuvvetine bak! dedi.

Karısı, kızları ve çocukları çok korktu. Büyük kızı,

- Ne telkini beybaba! İşte karşımızda, görmüyor musun? dedi.

- Görüyorum.

- Ee, o halde telkin ne demek?

- Bu köşke taşındığımızdan beri peri masalından başka bir şey işittik mi? Her gelen bir şey söyledi. Hepimiz bu telkin sebebiyle olmayan bir şeyi görüyoruz. Bu mümkün değil.

- Nasıl değil?

Sermet Bey, hokkabaz Kazanov'un tiyatro seyircisine ceplerindeki saati nasıl yanlış gösterdiğini anlattı.

- Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür, “fakat elimizi bu gördüğümüz şeye süremeyiz, sürdürük mü hemen kaybolur, dedi.

Sermet Bey kalktı. Karısının engellemesini dinlemedi. Elini görünen hayale sürmek için bahçeye koştu. Çamlara doğru gitti. Fakat hayal kaçtı. Kayboldu. O gece evin içinde Sermet Bey’den başka kimse uyuyamadı. Artık her gece bu hayali görüyorlardı. Sermet Bey, elini sürmek için çıkınca hayal kaçırıyordu. Bu duruma biraz alıştılar. Gece oldu, herkes uyuyordu, köşkte büyük bir sarsıntı oldu. Balkonlara koştular. Ama bir şey görmediler. Sabah oldu, yemek odasının önünde büyük bir taş buldular. Sermet Bey’e annesi:

- Bizi bu köşkten çıkarmazsan sana hakkımı helâl etmem, dedi.

Sermet Bey, iki ay oturmak için beş yüz kırk lira vermek istemiyordu. Ama gece eve atılan aşırı büyük taşlar ev halkını uyutmuyor, herkes bu durumdan korkuyordu. Sermet Bey, her defasında hayalin üzerine gidiyordu fakat bir türlü elini süremiyordu. Sermet Bey’in komşuları:

- Eğer evden çıkmazsanız hayalet camlarınızı da kırar, diyorlardı.

Kira kontratında “köşkten çıkarken bütün tamirat kiracıya aittir” yazıyordu. Bu yüzden Sermet Bey’in çok canı sıkılıyordu. Bu cam kırma işinin başlamasından önce bir şeyler

yapmayı düşünüyordu. Yavaş yavaş kendi inancı da bozulmaya başladı. Sonunda köşkten çıkmaya karar verdiler. Fakat başka bir ev bulamıyorlardı. Köşk hakkında bin türlü hikâyeler işitmeye başladılar. Köşkün eskiden mezarlık olduğu söyleniyordu. Mutfağın olduğu yerde beş yüz senelik bir evliya yatıyormuş... Sermet Bey, atılan taşlara, kırılan camlara rağmen hâlâ periye inanmıyordu. Bu peri daima çamlığın içine kaçıyor, orada sır oluyordu. El sürmek için kendisine yetişmek mümkün değildi. Sermet Bey, bir gün çamlığın içine saklanıp bir anda perinin karşısına çıkmayı veya arkasından yavaşça gidip elini sürmeyi düşündü. Sermet Bey'in ailesi buna razı olmadı.

- Peri seni orada çarpar, diyorlardı.

Fakat Sermet Bey, cin ve periye bir türlü inanmıyordu. Sermet Bey ertesi akşam koruya gitti. Büyük bir çamın alt dallarından birine bindi. Bekledi, bekledi. Gece yarısı oldu. Köşktekiler de meraktan uyuyamıyorlardı. Sermet Bey, ailesinin balkonlarda gezindiklerini görüyordu. Bir anda korktu. Hayal gelmişti. Sermet Bey, eliyle dokunduğunda hayaletin kaybolacağını düşünüyordu ama yine de dizleri titremeye başladı.

- Ben korkmuyorum, fakat vücudumun korkuyor! dedi.

Yavaşça aşağı atladı. Hayalin arkasından yürüdü. Hayalin vücut şekli çok net gözüküyordu. Hayal Sermet Bey'in yaklaştığını hiç duymadı. Yavaşça elini uzattı. Beyaz cisme dokundu. Hayal bir anda çok ürktü. Ama kaybolmadı. Döndü, Sermet Beyi görünce hızlıca kaçmaya başladı. Sermet Bey, dokununca kaybolmadığı için bu hayalin peri olmadığını hemen anlamıştı. Hayalin peşini bırakmadı. Kovaladı. Çamlığın sonundaki alçak duvara dayalı bir tahtaya tırmanırken yakaladı. Hayal gayet kuvvetliydi. Hayal, karşı koyma imkânı olmadığını anlayınca çırpınmaktan vazgeçti.

Sermet Bey:

- Ben sana insanlarla alay etmesini gösteririm! dedi ve zavallı hayali sırtladı.

Hayali köşke doğru sürükledi.

Sermet Bey:

- Lamba getirin, suratını görelim, dedi.

Köşk halkı bahçe kapısına inmişti.

Sermet Bey:

- Bu hayal değil insanmış. Ben dünyada cin yoktur demez miyim? dedi.

Hayal beyaz çarşafı başından bırakmak istemiyordu. Sermet Bey zorla çarşafı çekti. Dağınık halde Hacı Niyazi Efendiye görünce şaşırdılar. Niyazi Efendi çaresiz, yüzünü göstermemek için elleriyle örtüyordu. şam kumaşından gecelik elbisesi yırtılmıştı. Sermet Bey bir kakhaha attı. Kızlar,  ocuklar, hizmetçiler şaşırdılar.

Büyük Hanım:

- Niçin  mmet-i Muhammet'i korkutup deli ediyorsun a efendi? dedi.

Sermet Bey:

- Onun sebebini ben bilirim! cevabını verdi.

Sonra büyük kızına mürekkepli kalemle, yazıhanedeki sözleşme k ğidini çabucak getirmesini söyledi. Hacı Niyazi Efendi donmuş gibi, sorulan şeylere hiç cevap vermiyor, hep yüzünü karanlıklara çeviriyordu. Sözleşme kâğıdıyla mürekkepli kalem gelince Sermet Bey:

- Haydi, bakalım al eline kalemi! dedi.
- Korkuttuğun insanların, düşürttüğünün çocukların cezasını görmek istemiyorsan söylediğimi yaz, imzayı bas! dedi.

Hacı Niyazi Efendi otomatik bir hareketle kalemi kaptı. Sermet Bey'in kelime kelime söylediklerini tereddüt etmeden yazdı:

- Kiracım Sermet Bey'den köşkün altı senelik kirası olan bin seksen lirayı peşinen aldım.
- Hah şöyle!

Hacı Efendi imzasını attı. Beyaz örtüsüne bu sefer yarım bürünmüş olduğu halde, her gece sır olduğu tarafa gitti. Sermet Bey'in iki senedir köşkte oturabildiğine herkes hayrette kaldı. Komşuları Hacı Niyazi Efendiye,

- Galiba senin evin cinleri, başka eve g   ettiler. Yeni kiracım hiç çıkacağa benzemiyor! dediler.

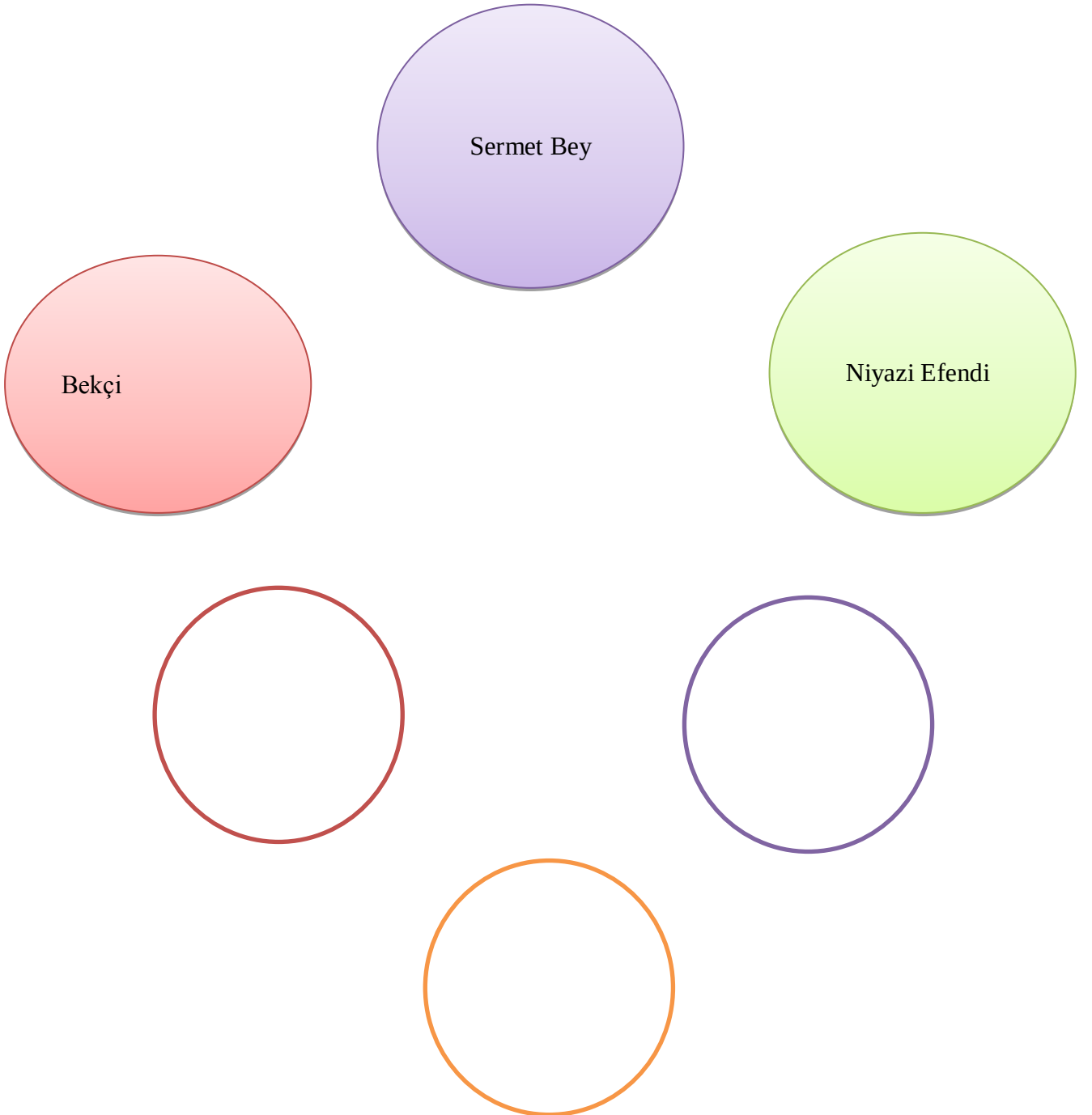
Hacı Niyazi Efendi kızdı ve şu cevabı verdi:

Bu ailede abdest, oruç ve namaz yok. Kadınlı, erkekli, çoluklu çocuklu hepsi akşamdan sabaha kadar sarhoş yaşıyor! Onlara cin değil şeytan bile görünemez!

Okuma Öncesi Etkinlikleri

Aşağıdaki şekiller, hikâye kahramanlarına ait görselleri simgelemektedir. Hikâyedeki kahramanların okuma etkinliği öncesi verilmesi, etkinlik hakkında ön bilgi sahibi olmaya yardımcı olacaktır.

Hikâye Karakterleri

Aşağıdaki kutucuklarda, sorulara ait yanıt şıklarının görsel halleri simgelenmiştir. Öğrencinin hikâyeden yola çıkarak doğru resmi ve doğru cevabı işaretlemesi istenmektedir.

Bu hikâye Perili Köşk hakkındadır. Hikâyede neler olabilir?

Kutuları işaretleyin.

1.Hikâyenin başında Sermet Bey, kiralık bir köşk bulduğu için

- a. mutlu
- b. üzgün.
- c. sinirli

--	--	--

2. Sonra Sermet Bey, köşkü

- a. kiralar
- b. kiralamaz
- c. düşünür

--	--	--

3.Daha sonra her gece köşktekiler

- a. korkar
- b. sevinir
- c. üzülür

--	--	--

4. Hikâyenin sonunda Sermet Bey, bahçedekiyakalar.

- a. çocuklar
- b. peri

--	--	--

c. kedi

Aşağıdaki şekiller, verilen kelimelerin karşılığında olup, hikayenin anlaşılıp anlaşılmadığını ölçmek maksadı ile hazırlanmıştır.

1. Her bir resim ile kelimeleri eşleştir.

Köşk	Bahçe	Peri	Gece	Bekçi
------	-------	------	------	-------

Resim	Resim	Resim	Resim	Resim

2. Sen bu hikâye hakkında neler düşünüyorsun?

Kutuları işaretleyin.

	Resimler	
a. Sermet Bey köşkü	☐	☐
1. ☐ çok beğenir.	1	2
2. ☐ hiç beğenmez.		
b. Sermet Bey	☐	☐
1. ☐ periden korkar.	1	2
2. ☐ periye inanmaz.		

c. Bekçi Sermet Bey'e

1. ☐ yardım eder.
2. ☐ yardım etmez.

1

2

ç. Sermet Beyyaşar.

1. ☐ ailesi ile birlikte
2. ☐ yalnız

1

2

3. Hikâyeyi dinle. Doğru cevabı kutulara işaretle.

1. Sermet Bey'in ailesi

- a. ☐ kalabalıktır.
- b. ☐ kalabalık değildir.

2. Köşk

- a. ☐ büyük ve gösterişlidir.
- b. ☐ küçük ve bakımsızdır.

3. Köşkün sahibi

- a. ☐ bekçidir.
- b. ☐ Niyazi Efendidir.

4. Sermet Bey'in ailesi köşkün bahçesinde gördü.

- a. ☐ köpek
- b. ☐ peri

Okuma Sırası Etkinlikleri

1. Cümleleri okuyun. Doğru(D) ya da yanlış(Y) olarak kutuları işaretleyin.

D.Y.

1. Sermet Bey, peri yüzünden köşkten çıktı.
2. Sermet Bey'in ailesi fakirdi.
3. Bekçi Sermet Bey'i perili köşk hakkında uyardı.
4. Köşkte her akşam eğlence olurdu.
5. Sermet Bey'in ailesi periden korkmadı.
6. Sermet Bey en sonunda periyi yakaladı.

2. Cümleleri tamamlayın. Doğru kelimeleri seçin.

- a. Sermet Bey köşkü *satın aldı* / *kiraladı*.
- b. Sermet Bey, gözüyle gördüğüne, kulağıyla işittiğine *inanırdı* / *inananlardan değildi*.
- c. Her kiracı önce sizin gibi konuşur *ama* / *çünkü* bir ay oturmaz.
- ç. Niyazi Efendi, *ev alıp satmakla* / *emekli maaşıyla* geçinmeye başlamıştı.

3. Hikâyenin sonraki bölümlerinde ne olur? Kutuları işaretleyin.

- a. Sermet Bey, köşkü kiralar.
- b. Niyazi Efendi kira için çok para ister.
- c. Bekçi, Sermet Bey'i köşkü kiraladığı için tebrik eder.
- ç. Köşte hiçbir sorun olmaz.
- d. Sermet Bey'in ailesi periyi götür.
- e. Sermet Bey'in her gün misafiri gelir.

Doğru	Yanlış

4. Aşağıdaki paragrafta 7 hata vardır. Doğruları ile değiştirin.

Sermet Bey geldi(kalktı). Karısının engellemesini dinlemedi. Elini görünen hayale sürmek için kapıya* koştu. Çamlara doğru gitti. Fakat hayal kaçtı. Kayboldu. O gece evin içinde Sermet Bey'den başka herkes* uyuyamadı. Artık her sabah* bu hayali görüyorlardı. Sermet Bey, elini sürmek için çıkınca hayal kaçıyordu. Bu duruma çok* alıştılar. Gece oldu, herkes uyuyordu, köşte büyük bir patlama* oldu. Balkonlara koştular. Ama bir şey görmediler. Sabah

Okuma Sonrası Etkinlikleri

1. Bu cümleler “Doğru”(A) veya “Yanlış”(B)? Eğer cümlede yeterli bilgi yok ise “Bilgi yok”(C) cevabını seç.

a. Sermet Beyi peri çarptı.

A. Doğru B. Yanlış C. Bilgi yok

b. Köşk ıssız ve boş bir arazide bulunuyordu.

A. Doğru B. Yanlış C. Bilgi yok

c. Sermet Bey, periyi kovalamak için bahçeye çıktı.

A. Doğru B. Yanlış C. Bilgi yok

ç. Sermet Bey’in annesi köşkten çıkmak istemiyordu.

A. Doğru B. Yanlış C. Bilgi yok

d. Kira kontratında tüm masraflar kiracıya aittir yazıyordu.

A. Doğru B. Yanlış C. Bilgi yok

2. Hikâyedeki kelimeleri kullan ve cümleleri tamamla.

Eğer ihtiyacın varsa gerekli ekleri kullan.

Çıkmak

Görmek

Hayalet

Balkon

Oturmak

Tırmanmak

Uyumak

Gündüz

a. Sermet Bey'in iki senedir köşkte ..**oturabildiğine**.. herkes hayrette kaldı.

b. Köşk halkı periyi için balkonlara koştu.

c. Sermet Bey ve ailesi sonunda köşktenistedi.

ç. Köşkünçok büyüktü.

d.gören diğer hizmetçilere de inanmadılar.

e. Gece oldu, herkes , köşkte büyük bir sarsıntı oldu.

f. Sermet Bey çalışır, gece eğlenirdi.

g. Sermet Bey, hayaleti duvara dayalı bir tahtaya yakaladı.

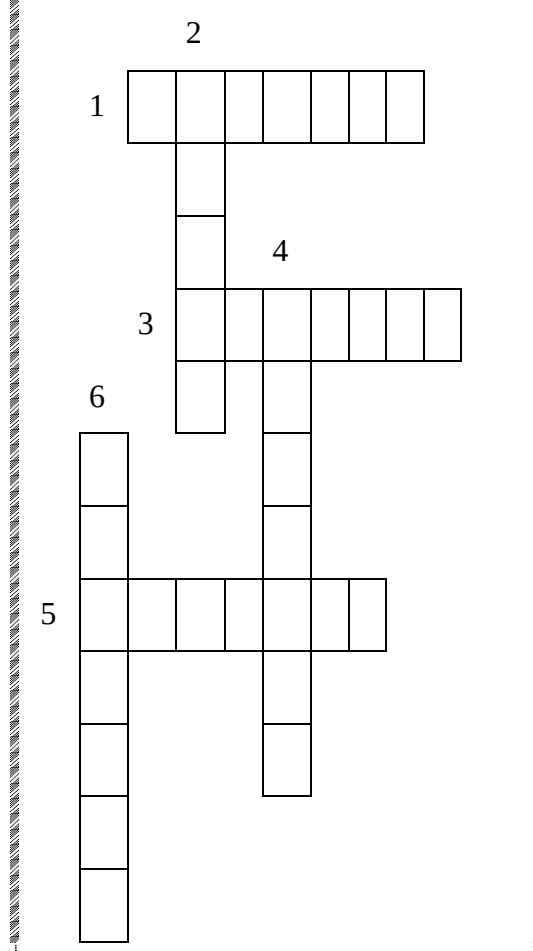
3. Resimlere bakın. Hikâyedeki kelimeler ile bulmacayı tamamlayın.

Yatay

2 orman

4 atlamak

6 hayalet

Aşağı

1 korkmak

3 anahtar

5 yürümek

Dilbilgisi hatırlama

(-an) Sıfat Fiil Eki

*Sıfat, isimden önce gelir. İsmi niteler ve belirtir.

Küçük çocuk

*Bir fiile +an eki eklenir.

Koş +an çocuk

*Fiilden sonra –an eki kullanılır ve fiil, sıfat fiil(fiilimsi) olur.

Uçmak Uçan kuş.

4. Hikâye hakkındaki cümleleri tamamlayın. Fiilden fiilimsi yapmak için +an ekini kullanın.

- a. Sermet Efendi ağaçların altında otlayan koyunların yanından geçti.(otlamak)
- b. Köşkten kiracılar da propagandacılara katılıyor.(çıkmaq)
- c. Gece eve taşlar, Sermet Bey'in ailesini korkuttu. (atmak)
- ç. Sermet Bey, camlara rağmen periye inanmıyordu.(kırmak)
- d. Hayaletten çocuk eve girdi.(korkmak)
- e. Ali ve Ayşe hızlı uçağı gördü. (uçmak)

Dilbilgisi hatırlama

(-sa) Şart eki

*Cümledeki fiillere (–sa,se) eki eklenir. Cümledeki yargının gerçekleşmesi şarta bağlıdır.

“Eğer” kelimesi şart anlamını güçlendirir.

Eğer ders çalışırsa, sınavda başarılı olur.

* Dilek rica anlamı vardır.

Ders çalışacağım notları bana versen iyi olur.

4. Hikâye hakkındaki cümleleri tamamlayın. Fiil kelimelerine +sa şart ekini getirin.

- a. O evde kimonun erkek çocuğu dünyaya gelir.(oturmak)
- b. Bu yalanlarabatıl inanca dönüşür. (inanmak)
- c. Arabayı hızlı kaza yaparsın.(kullanmak)
- ç. Sen kitap Çok satar. (yaz)
- d. Sen çiçekleri biraz büyür. (sulamak)

5. Paragrafı okuyun. Boş bırakılan yerlere en uygun kelimeleri veya ekleri yerleştirin.

Hacı Efendi (1) ..her.. giren kiracıdan üç senelik kirayı peşin alır, (2)..... hiç birisi bir yaz kalamaz. Verdikleri parayı da geri alamazlar. Sermet Bey bir hafta (3)kalabalık ailesiyle köşke taşındı. Gerçek bir zevk sahibiydi. Köşkte her gece müzik, yemek, içmek, keyif, sefa yaparlardı. Köşkte (4).....akrabalarından kadın, erkek dört

beş misafiri bulunurdu. Sermet Bey Türkiyeliydi. Modern insanlar gibi gündüz çalışır, gece eğlenirdi. Çocukları okul.....(5) giderlerdi. Kızlarını büyük ticarethanelere sekreter diye yerleştirmişti. Karısı kız okullarında piyano dersi verirdi. Evde sadece yetmiş beş yaşındaki annesi çalışmıyordu. O da mutfakla ve hizmetçilerle ilgilenirdi. Yemeği gece yarısına yakın yerler, yemek.....(6) sonra hiç oturmazlar, hemen yatarlardı.

1.	A. hiç	<u>B. her</u>	C. bu
2.	A. ama	B. gibi	C. kadar
3.	A. yukarı	B. sonra	C. geri
4.	A. hiçbir zaman	B. hiçbirisi	C. her zaman
5.	A. a	B. da	C. dan
6.	A. i	B. te	C. ten

Yazma

1. Sermet Bey'in günlüğünü okuyun. Boşlukları tamamlayın.

Bugün yeni bir köşk kiralayacağım...Benim.. ailem çok kalabalıktır. Karım öğretmen, kızım öğrencidir. Annem ise ev hanımıdır. Dün bir eve baktım Beğenmedim..... ev çok küçüktü.

Ben büyük ve geniş bir evde istiyordum. Ağaçların arasında büyük bir köşkKöşk.... bahçe.... çok büyüktü. Komşular bu köşkte peri olduğunu Ama İnanmadım. Ailem bu köşkte istemiyordu.

Köşkün çok ucuzdu. Köşke ailem ile taşındık.

Konuşma

Yaşadığınız ev ve hayalet hakkında konuş. Yardım için aşağıdaki soruları kullan.

1. Senin yaşadığınız ev nasıldır?
2. Ailen oturduğı evde kiracı mı ev sahibi mi?
3. Evinin bulunduğı yerde neler var?
4. Hayaletle veya periye inanır mısınız?
5. Hiç korkutucu olay yaşadınız mı?

Dinleme

Hikâyeyi dinle. Soruların doğıru cevabını işaretle(✓).

1. Peri ve hayalet nedir?
A. ☐ Onlar gece ortaya çıkar ve korkunçtur.
B. ☐ Onlar bir hayvandır.
C. ☐ Onlar gündüz ortaya çıkar ve uçar.
2. Sermet Bey'in ailesi kaç kişidir?
A. ☐ Beş kişidir.
B. ☐ On üç kişidir.
C. ☐ On iki kişidir.
3. Sermet Bey' in günü genellikle nasıldır?
A. ☐ Tüm gün iş yerinde çalışır.
B. ☐ Gündüz çalışır, gece eğlenir.
C. ☐ Eve erken gelir ve hemen uyur.

“Kaşığı” Hikâyesinin A1- A2 Seviyesine Uyarlanması

Kaşığı hikâyesi, sanatlı anlatımların olmadığı, günlük ve sade dille oluşturulmuş diyaloglar ile, anlaşılır betimlemelere sahip bir metin olarak karşımıza çıkmaktadır. Hikâyede bir aile içerisinde yaşanan yalan söyleme olayının nasıl sonlandığı anlatılmaktadır. Olay örgüsünün içerisinde yer alan merak, ibret ve düşündürme unsurlarının, okuyucunun dikkatinin metinde olmasını sağlayacağı düşünülmektedir. Hikâyede yerel ağız özellikleri bulunmamaktadır. Özellikle hikâyede çocuğun yalanı sonucu ortaya çıkan olay örgüsü, hikâyenin sonuna kadar devam etmekte hikâyenin sonunda ise beklenmedik bir bitiş ile okuyucunun şaşırması, ibret alması ve düşünmesinin artırılmasına olumlu etki edeceği düşünülmektedir.

Hikâyenin Başlığının İncelenmesi

“Kaşığı” adlı başlık, hikâyede en çok tekrarlanan ilk on kelime arasında olup, doğrudan hikâyedeki olay kurgusunu üzerinde taşımaktadır. Öğrenci bu başlıktan yola çıkarak hikâyede bu kelimenin karşılığı olan cisim ve onun çağrıştırdığı anlamsal çerçevede yer alan kelimeler hakkında çıkarımda bulunabileceği düşünülmüştür. Öğrenci, hikâyede çok sık tekrar eden kelimeler arasındaki ilişkilerden yararlanarak bir ev ve evin avlusunda yaşanan olayların anlatıldığı bir hikâye çıkarımını yapabilir.

Hikâyenin Konusunun İncelenmesi

“Kaşığı” adlı hikâyenin konusu, bir ailenin çocuğunun ahırdaki atları severken kullandığı kaşığı ve bu kaşığının kırılması sonrası kardeşi hasan’a attığı iftira ile başlayan olaylar zinciridir. Çocuğun evde bulduğu kaşığı ahırdaki atları tımar etmek için kullanmak istemesi bunun üzerine elindeki kaşığı kırıp, suçu da kardeşinin üzerine atması ile başlayan sorunların anlatıldığı, hikâyenin sonunda ise beklenmeyen bir olayın gelişerek herkesi şaşırttığı bir olay örgüsü anlatılmaktadır. Hikâyede heyecan ve merak duygusunu tazeleyen olay örgüsü ile hikayenin sonunda yaşanan beklenmedik olay, okuyucuya evrensel mesajları veren bir çizgide yer almaktadır.

Hikâyenin Amacının İncelenmesi

Hikâyedeki olay örgüsünün merak ve heyecan oluşturma amacı taşıdığı söylenebilir. Ayrıca bilimselliğin öneminin vurgulandığı anlatımların olması (Sermet Bey, gözüyle gördüğüne, kulağıyla işittiğine inananlardan değildi. Eliyle sıkı sıkıya tutup hissetmeyince bir şeyin varlığına hükmetmezdi) evrensel bir mesaj olarak algılanabilir. Hikâyede eğlendirmek, merak ettirmek, düşündürmek ve şaşırtmak gibi etkilerin varlığı da

görülmektedir. Özellikle hikâye sürecinde ev halkını rahatsız eden perinin hikâye sonunda hiç akla gelmedik bir şekilde çözüme kavuşması, okuyucuyu şaşırtma ve merak duygusuna sevk etmesi bakımından metnin amaçları arasında sayılmaktadır.

Hikâyedeki Anahtar Sözcüklerinin İncelenmesi

Hikâyenin anahtar sözcükleri genel anlamı üzerinde taşıyan ve metni anlamlı hale getiren köşe taşlarıdır. Hikâyedeki genel anlatı bu sözcüklerin varlığı ve ilişkileri ile örüldüğü için çok sık tekrarlanırlar. Hikâyenin anahtar sözcükleri: “Kaşığı, Ahır, At, Çiftlik,” olarak belirlenmiştir.

Anlatıcının İncelenmesi

Hikâyenin anlatıcısı, anlatımı ile okuyucuyu etkileyen ve sürükleyen kişidir. Erdağı'nın (2008) söylediği gibi, hikâyede üç tür anlatıcı vardır. Kaşığı hikâyesi iç anlatıcı da denilen özne anlatıcısı yolu ile aktarılmaktadır. Bu aktarımda kişinin başından geçenleri ve yaşadıklarını, duygularını tamamen kendisi anlatır.

Hikâyenin Zamanının İncelenmesi

Kaşığı hikâyesinin anlatı zamanına baktığımızda tıpkı Perili Köşkte olduğu gibi genel kurgunun geçmiş zaman üzerinde yoğunlaştığı görülmektedir. Anlatıcının aktardığı yaşantılar geçmiş zamanda verilmiştir. Hikâyede daha çok gündüz ve sabah zaman dilimlerinin kullanıldığı görülmüştür.

Hikâyenin Mekânının İncelenmesi

Hikâyedeki mekân kavramını ikiye biçimde ele alabiliriz. Birincisi hikâyenin başlangıcında yer alan evin avlusu ve ahırıdır. İkinci mekân ise evin içidir. Büyük bir çiftlik evi görünümünde olan mekanda geçen olaylar daha çok avlu, ahır ve ev üçgeninde yaşanmıştır.

Hikâyenin Oluşumunun İncelenmesi

Hikâye serim, düğüm ve çözüm bölümlerinden oluşmaktadır. Hikâyenin baş kahramanı ve anlatıcısının hikaye kahramanlarını, evini, avluyu ve ahırını tanıttığı ve hikâyeye adını veren kaşığının ne olduğunun anlatıldığı bölüm serim bölümü olarak belirlenmiştir. Bu bölümde okuyucuyu olaylara hazırlamak ve bilgi vermek amacı güdülmüştür. Hikaye, ahırın avlusundan çevreye dair yapılan betimlemeler ile başlar. “Ahırın avlusunda oynarken aşağıda, gümüş söğütler altında görünmeyen derenin hazine şırıltısını işitirdik. Evimiz iç çitin büyük kestane ağaçları arkasında kaybolmuş gibiydi.”

Düğüm bölümü, evin çocuğunun ahırda yalnız kalması ve atları tımar etmek istemesi ile başlamaktadır. Düğüm bölümü şu cümle ile başladığı belirlenmiştir: “Ben bir gün ahırda yalnız başıma kaldım. Hasan’la Dadaruh dere kenarına inmişlerdi. İçimde bir tımar etmek hırsı uyandı.” Serim bölümünde tanıtılan hikaye, düğüm bölümünde yaşanan olayları anlamaya yardımcı oluyor, özellikle çocuğun kaşağıyı kırması ile suçu başkası üzerine atması sonrası hikayenin nasıl sonlanacağı hususu gittikçe daha da merak ettiriliyor. Düğüm bölümü Hasan’ın hastalanması ile sona ermektedir.

Hikâyenin çözüm bölümü ise, özellikle düğüm bölümünde hikâyede yaşanan küçük bir yalan söyleme olayının nasıl büyük bir soruna sebep olduğunu göstermekte ve hikayenin diyalogların dışında gelişen bir olay ile sonuçlanması ile şaşırma, ibret alma ve düşündürme gibi duygu yoğunlukları ile hikaye sonlanmaktadır.

Hikâyedeki Üslup ’un İncelenmesi

Hikâyedeki üslup özellikleri, anlatıcının kullandığı aktarım şekli olan “özne aktarıcısı, kahraman anlatıcı”, “kelime yinelemeleri”, “betimleme” ve “bağlaçların kullanımı” gibi başlıklar altında toplanabilir. Hikâyedeki cümlelerin görünümü, sade ve kısa cümleler olarak karşımıza çıkmaktadır. Hikâyede çok az yer alan diyalog ifadeleri, hikâyeye anlatı gücü olarak eklendiği görülmektedir.

Hikâyenin Sözcüksel ve Dilbilgisel Olarak İncelenmesi

Sözcüksel İnceleme

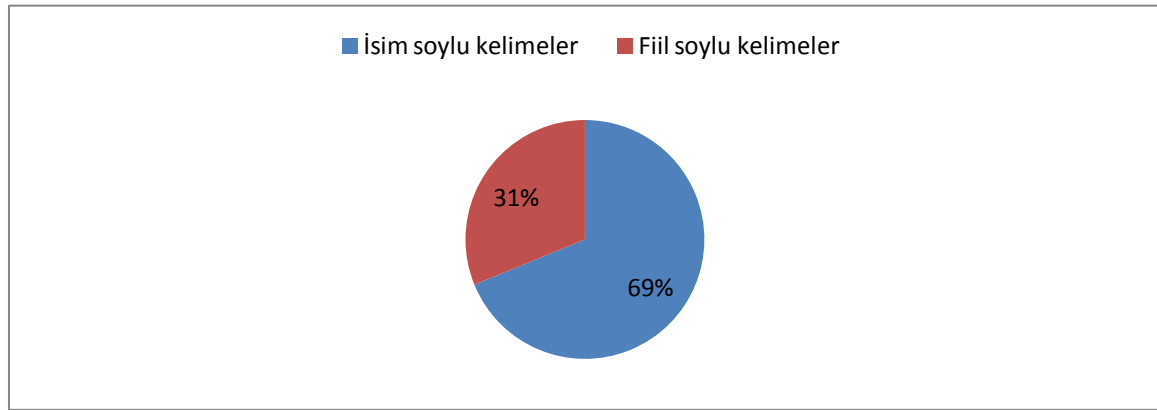
Uyarlanmış hikâye; biçimsel, sözcüksel, anlamsal açılardan dil seviyesi dikkate alınarak incelenmiştir. Hikâyedeki cümleler numaralandırılmış ve değişiklikler açıklanarak uyarlanmış. Çalışmanın amacı, hikâyeyi ayrıntılı olarak çözümlemek değil, Avrupa Ortak Başvuru Metninde yer alan A1 ve A2 kazanımlarının gerektirdiği beceriler kapsamında hikâyeleri uyarlamaktır.

Kaşağı hikâyesindeki aynı anlamsal çerçeve içerisinde yer alan kelimelere şunlar örnek gösterilebilir: A. Ahır, At, Çiftlik, Çit, Kaşağı, Tımar, Arpa, Binmek, Gübre, Hayvan, Ot, Avlu, Yemlik, Seyis. B. Dün, Ertesi gün, Gece, Sabah, Sene

Bu kelimelerin birlikte kullanımı ile aynı anlamsal çerçeve içerisinde iletinin anlaşılması ve ne anlatıldığı hakkında çıkarımda bulunulması kolaylaşmaktadır. Hikâyenin evde ve evin avlusundaki ahırda geçtiği, ahırdaki atları çok seven evin çocuklarının bu mekanda yaşadığı ibret verici ve düşündürücü olayları anlattığı çıkarımlarında bulunulabilir.

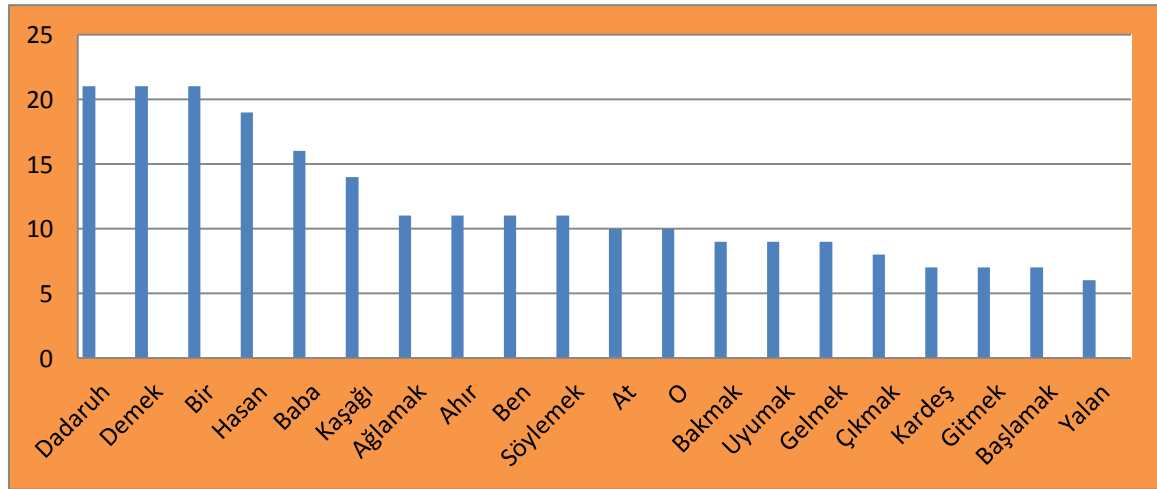
Hikâyeye, bir evin içerisinde ve ahırında geçen ilginç olaylar dizisine sahip, ibret verici ve düşündürücü bir son ile bitmektedir. Perili Köşk hikayesinde olduğu gibi iletinin okuyucu tarafından doğru anlamlandırılmasına katkı sağlayacak aynı sözlüksel alanda yer alan kelimelerin çokluğu ve yinelenmesi ile okuyucunun hikâye hakkında çıkarımlarda bulunabilmesi kolaylaşacaktır.

Kaşığı hikâyesindeki tüm kelimeler, anlamsal ve biçimsel olarak incelenmiştir. Hikâyede toplam 869 kelime bulunmaktadır. Kelimelerin 598 tanesi isim soylu, 271 tanesi ise fiil soyludur. Şekil 7’de bu kelimelerin oranları gösterilmektedir.

Şekil 7: Özgün hikâyedeki isim ve fiil soylu kelimelerin oranları

Hikâyede yinelenen kelimeler, sıklıklarına göre sıralanmış ve en çok yinelenen ilk 20 kelime Şekil 8’de gösterilmiştir.

Şekil 8: Özgün hikâyede yinelenen ilk 20 kelimenin kullanımı

Hikâyede en çok yinelenen isim soylu kelimelerin ilk onu şu şekildedir: “Dadaruh, bir, Hasan, baba, kaşığı, ahır, ben, at, kardeş, yalnız.”

Hikâyedeki yinelenen isim soylu ilk on kelimeye bakıldığında, hikayenin mekanı, kişileri ve ne anlatıldığına dair çıkarımlarda bulunmak mümkündür.

Dilbilgisel inceleme

Hikâyenin kolay incelenebilmesi için cümleler numaralandırılmıştır. Hikâyedeki cümle sayısı 169'dur. En uzun cümlede 21 kelime vardır, en kısa cümlede ise 1 kelime bulunmaktadır. Yabancı dil öğretimi okuma kitaplarındaki bir cümlede en fazla dokuz ile on kelimenin bulunduğunu ifade etmiştik. Kaşığı hikâyesinde 10 ve üstü kelime sayısına sahip 18 cümle bulunurken, 9 ve altı kelime sayısına sahip 151 cümle bulunmaktadır. Hikâyede "dedi" fiili kullanılarak söylemler doğrudan yolla aktarılmaktadır. Hikâyede kullanılan kelimelerin temel anlam veya mecaz anlam olarak kullanılması da anlamayı etkileyen diğer unsurlardan birisidir. Hikâyede temel anlamı dışında kullanılan kelimelerin görünümü ise şu şekildedir: "Bu güzel kaşığının **dişlerine** baktım, Derin hıçkırıklar içinde **boğuluyordum.**"

Hikâyedeki cümlelerin biri devrik diğerlerinin tamamı kurallıdır. Hikayedeki devrik cümle görünümü şu şekildedir. "Götür bunu eve." A1 ve A2 seviyesinde cümlelerin tamamının kurallı olması iletinin anlamlı hale gelmesinde yardımcı olabilir. Eksilteli cümleler, hikâye içerisinde duyguyu verme ve hareket tarzı hakkında fikir edindirmek için kullanılabilir ancak okuyucunun seviyesi itibari ile bunu anlamlandıramaması ihtimali göz önünde bulundurularak uyarlanmış hikâyede eksilteli cümlelerin tamamlanmasının yararlı olacağı düşünülmüştür. Aşağıda eksilteli cümleler gösterilmekte ve tamamlanmış halleri koyu renkle belirtilmektedir.

(2)(**Bizim**). Evimiz iç çitin büyük kestane ağaçları arkasında kaybolmuş gibiydi.

(7) Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek, (**Onların**) çıplak sırtlarına binmek, ne doyulmaz bir zevkti!

(8) Hasan korkar, (**Ata**) yalnız binemezdi.

(16) (**At**)Kuyruğunu sallıyor mu?

(27) (**Senin**)Boyun at kadar olduğu vakit

(29) (**Benim**)Boyum(**atın**) karnına bile varmıyordu.

(32) Tam tımar biteceğine yakın huysuzlanır, oynar, o zaman Dadaruh, "Höyt, kerata..." diye(**atın**) sağrısına bir tokat indirir, sonra öteki atları tımara başlardı.

(47) (**Sandığı**)Hemen kaptım.

(49) **(Atın)**,Karnına(**kaşığı**) sürtmek istedim.

(50) **(At)** Rahat durmadı.

(57) **(Kaşığının)** Dişleri bozulunca tekrar tecrübe ettim.

(104) Babam hiddetlendi, **(Hasan'ın)** üzerine yürüdü,

(141) **(Uykuya)**Dalar dalmaz Hasan'ın hayali gözümün önüne geliyor

(151)Geçen seneki. **(kırdığım)**

Hikâyede yer alan fiillerin dilbilgisel zaman durumları ise şu şekildedir:

Görülen geçmiş zaman ekinin kullanımı:

Açtım, affetmedi, aldı, aradım, attım, baktı, başladı, çağırdım, dedi, döndü, etti, geçtim, geldi, girdi, gitti, gördü, hastalandı, şaşırdı, uyandı, yürüdü,

Duyulan geçmiş zaman ekinin kullanımı:

Ezdirmiş,

Şimdiki zaman ekinin kullanımı:

Acıtıyor, ağlıyor, bilmiyorum, diyorum, geliyor, gidiyor, uyuyor,

Duyulan geçmiş zamanın hikâyesinin kullanımı:

Dolmuştu, inmişlerdi, kalmıştı, kırmıştım, ölmüştü,

Şimdiki zamanın hikâyesinin kullanımı:

Ağlıyordu, ayrılmıyordu, bakmıyordu, bekliyorlardı, boğuluyordum, durmuyordu, ediyordum, gidiyordu, koşuyorduk, oynuyordum, parlıyordu, sarıyorlardı, uyuyordu, varmıyordu, yatıyordum,

Şart kipinin geniş zaman kullanımı: **Söylersem,**

Yeterlilik kipinin gelecek zaman kullanımı:

Atabileceğime,

Geniş zaman ekinin kullanımı:

Ağlarsın, başlar, bilir, çıkar, eder, gelmez, oynar, öpersin, utanmaz,

Gelecek zamanın kullanımı: **Biteceğine, duyacak, gideceğim, olacak, ölecek, yapacağım,**

Geniş zaman ekinin hikâyesinin kullanımı:

Alırdı, bakardı, eğilirdim, görünmezdi, haykıracaktım, işitirdik, kopardı, sorardı, uzanırdım,

Gelecek zaman ekinin hikâyesinin kullanımı:

Affedecekti, çıkaracaktı, kesilecekti, yıkanacaklardı,

Emir kipinin kullanımı:

Götür, Gel,

Hikâyenin genelinde cümleler ve ilişkili kelimeler “ , ” ile birbirine bağlanmıştır. Örneğin:
(7) “*Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek, çıplak sırtlarına binmek, ne doyulmaz bir zevkti!*” Hikâyede kullanılan bağlaçlar çeşitlerine göre şu şekilde gösterilebilir.

Karşıtlık Bağlacı

(11) Küçük **ama** çok uğurludur.

(35) Her giren evvelâ böyle söyler, **ama** bir ay oturmaz.

(138) Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür dedi, **fakat** elimizi bu gördüğümüz şeye sürmeyiz.

(182) İçinden, "Ben korkmuyorum, **fakat** vücudumun korkuyor!" dedi.

(190) **Ama** kaybolmadı.

De Bağlacı

(105) Verdikleri para **da** yanar.

(116) O **da** mutfağa, hizmetçilere, filan bakardı.

(161) Yavaş yavaş kendi itikadı **da** bozulmağa başladı.

Pekiştirme Bağlacı

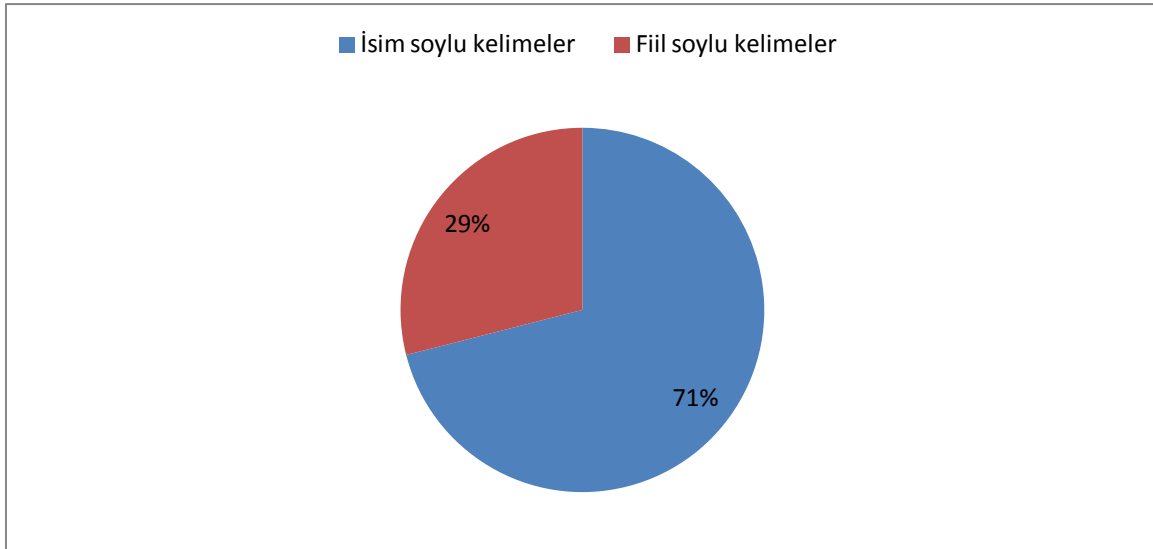
(229) Ayol onlara ecinni değil, şeytan **bile** görünemez!

Dilbilgisi kazanımları içerisinde yer alan isim ve sıfat tamlamalarının hikâyedeki görünüşleri ise şöyledir: “**Ahırın avlusunda, görünmeyen derenin hazin şırıltısını, babamın seyisi, Tosun'un sırtına, demir aleti, hayvanın çıdağusuna, atın sağrısından, kaşağının muntazam tıkırtısı, Ahırın köşesinde, Dadaruh'un penceresiz, küçük bir**

odası küçük bir odası, Yatağın altında, kaşağının dişlerine, duvarın taşlarına, Çitin kapısından, kardeşimin boynuna, yatağının dibinden, gözümün önüne, terbiyenin dehşetleriyle.”

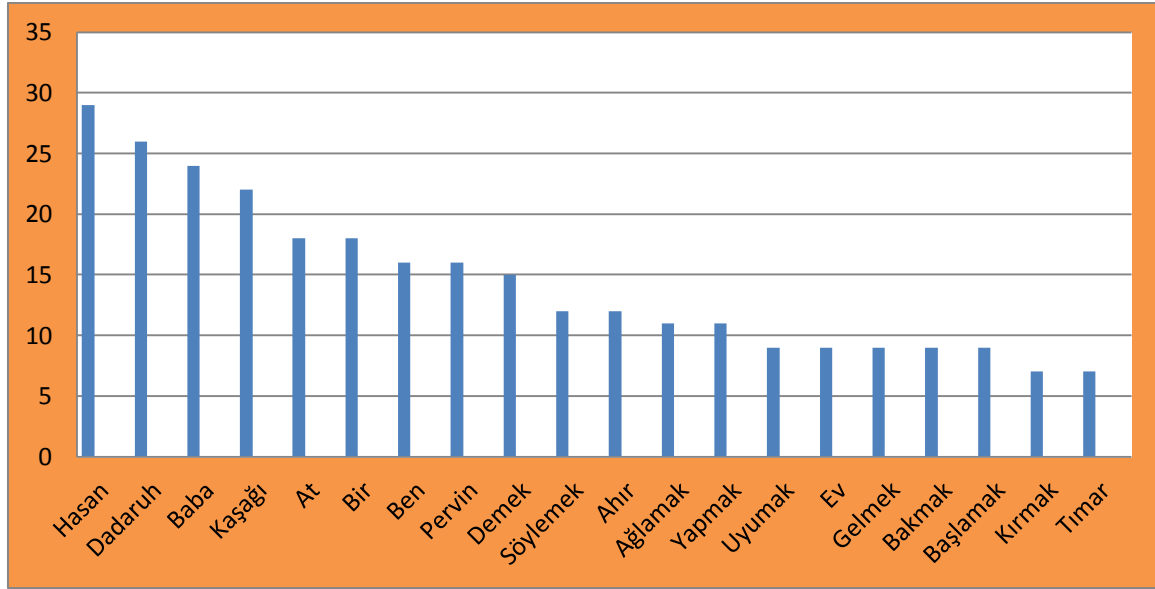
Uyarlanmış Hikâyenin Sözcüksel ve Dilbilgisel Olarak İncelenmesi

Uyarlanmış hikâyede, aynı anlamsal çerçeve içerisinde yer alan kelimeler özgün metinle paralellik göstermektedir. Hikâyedeki tüm kelimeler, özgün metindeki gibi anlamsal ve biçimsel olarak incelenmiştir. Hikâyede toplam 917 kelime bulunmaktadır. Kelimelerin 664 tanesi isim soylu, 253 tanesi ise fiil soyludur. Şekil 9’da bu kelimelerin oranları gösterilmektedir.

Şekil 9: Uyarlanmış hikâyedeki isim ve fiil soylu kelimelerin oranları

Uyarlanmış hikâyede yinelenen kelimeler, sıklıklarına göre sıralanmış ve en çok yinelenen ilk 20 kelime şekil 10’da gösterilmiştir.

Şekil 10: Uyarlanmış hikâyede yinelenen ilk 20 kelimenin kullanımı

Hikâyede en çok yinelenen isim soylu kelimelerin ilk onu şu şekildedir: “Hasan, Dadaruh, Baba, Kaşığı, At, Bir, Ben, Pervin, Ahır, Ev” Hikâyedeki yinelenen isim soylu ilk on kelimeye bakıldığında, hikâyenin kahramanlarının kim olduğunu, mekânı ve ne anlatıldığını dair çıkarımlarda bulunmak mümkündür.

Dilbilgisel inceleme

Uyarlanmış hikâyedeki cümle sayısı 181’dir. En uzun cümlede 18 kelime vardır, en kısa cümlede ise 1 kelime bulunmaktadır. Yabancı dil öğretimi okuma kitaplarındaki bir cümlede en fazla dokuz ile on kelimenin bulunduğunu ifade etmiştik. Kaşığı hikâyesinde 10 ve üstü kelime sayısına sahip 9 cümle bulunurken, 9 ve altı kelime sayısına sahip 172 cümle bulunmaktadır. Hikâyede “dedi” fiili kullanılarak söylemler doğrudan yolla aktarılmaktadır. Uyarlanmış hikâyedeki cümlelerin tamamı kurallıdır. Eksilteli cümleler ise tıpkı Perili Köşkteki gibi tamamlanmış ve belirli hale getirilmiştir.

- Düzey kazanımları arasında yer alan yeterlilik fiili (-e bilmek) yapısı okuma etkinliklerinde öğrenciye sunulmuştur.
- Özgün hikâye ve uyarlanmış hikâye arasında isim ve fiil soylu kelime sayısında yakınlık oluşturulmaya çalışılmıştır.
- Hikâyede seviye üzeri görülen bazı fiilimsiler ve edilgen yapılar hikâye dışı bırakılmış, diğer seviye üzeri görülen yapılar ise eşdeğerleri veya düzeye uygun değişimleri ile hikâyede tutulmuştur.

- Uzun cümle yapılarında yer alan fiilimsiler, basit zamanlı fiillere dönüştürülmek suretiyle cümleler kısaltılarak anlaşılmayı artırmak hedeflenmiştir.
- Özellikle aktarım cümlelerinde yer alan “dedi” aktarım fiilleri korunmuştur. A1-A2 seviyesinde eksilteli cümleler anlaşılmayı etkileyebileceği için tamamlanmıştır.
- Cümlelerde noktalama işaretleri ve bağlaçların uyumlu kullanılmasına dikkat edilmiş, seviye unsurları arasına giren bağlaçlar uygun cümlelere eklenmiştir.
- Hikâyenin konusuna başlığına ve ana fikrine bağlı kalınmıştır.
- Olay örgüsüne müdahale edilmemiş, anlamayı etkileyecek sözcüksel ve dilbilgisel yapılarda uyarlamalar gerçekleştirilmiştir.

Hikâye kahramanlarının özellikleri ve diyaloglarına bağlı kalınmıştır.

Kaşığı Hikâyesinin Uyarlanması

Hikâyedeki numaralandırılmış cümlelerin tamamı tek tek incelenerek uyarlanmıştır. Cümlelerdeki değiştirim ve çıkarımlar seviye gözetilerek ve anlama odaklanarak gerçekleştirilmiştir. Hikâyenin uyarlanmasında belirleyici etken olan A1- A2 seviyesi kazanımları ve öğrencinin hikâyeyi anlamlandırarak okuma becerisini geliştirmesi ile metinde var olan dilbilgisel yapıların ve söz varlığının kazandırılması da hedeflenmektedir.

Başlık: Kaşığı

Hikâyenin başlığı hikâyede anlatılan olayı doğrudan içinde barındırdığı için korunmuştur.

1. Cümle: Ahırın avlusunda oynarken aşağıda, gümüş söğütler altında görünmeyen derenin hazin şırıltısını işitirdik.

Uyarlanmış Cümle 1: Ahırın avlusunda oynuyorduk.

Uyarlanmış Cümle 2: Evimizin uzağında bir dere vardı.

Uyarlanmış Cümle 3: Gümüş söğüt ağaçlarının altından akan bu derenin şırıltısını işitirdik.

(Cümlelerin uzunluğu ve betimsel öğeleri içermesi bakımından üç cümleye ayrılmış ve olabildiğince basit zamanlı görünüm verilmeye çalışılmıştır. Görünmeyen dere ile ifade edilen uzakta olması olduğu için doğrudan kullanımı sağlanmış, söğüt kavramının ağaç olduğu açıklanarak basitleştirilmiş, hazin kelimesi ile mecazlı bir anlatıma başvurulduğu için seviye üzeri görülmüş ve çıkarılmıştır.)

2. Cümle: Evimiz iç çitin büyük kestane ağaçları arkasında kaybolmuş gibiydi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

3. Cümle: Annem, İstanbul'a gittiği için benden bir yaş küçük olan kardeşim Hasan'la artık Dadaruh'un yanından hiç ayrılmıyorduk.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

4. Cümle: Bu, babamın seyisi, yaşlı bir Çerkez'di.

Uyarlanmış Cümle: Bu, babamın seyisi yaşlı bir adamdı.

(Çerkez kelimesinin değiştirimi yapılmıştır.)

5. Cümle: Sabahleyin erkenden ahıra koşuyorduk.

Uyarlanmış Cümle: Her sabah erkenden ahıra koşuyorduk.

(-leyin zarf fiili eki seviye üzeri görüldüğü için değiştirimi yapılmıştır.)

6. Cümle: En sevdiğimiz şey atlardı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

7. Cümle: Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek, çıplak sırtlarına binmek, ne doyulmaz bir zevkti!

Uyarlanmış Cümle: Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek ve atların çıplak sırtlarına binmek bizi çok eğlendirirdi.

(eksilteli nesne tamamlanmış, “ne doyulmaz bir zevk” tasviri, basit hale getirilmiştir.)

8. Cümle: Hasan korkar, yalnız binemezdi.

Uyarlanmış Cümle: Hasan attan korkar, yalnız binemezdi.

(Eksilteli cümle olan dolaylı tümleç tamamlanmıştır.)

9. Cümle: Dadaruh onu kendi önüne alırdı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

10. Cümle: Torbalara arpa koymak, yemliklere ot doldurmak, ahırını süpürmek, gübreleri kaldırmak... en eğlenceli bir oyundan ziyade hoşumuza gidiyordu.

Uyarlanmış Cümle: Torbalara arpa koymak, yemliklere ot doldurmak, ahırını süpürmek, gübreleri kaldırmak... en eğlenceli bir oyundan daha çok hoşumuza gidiyordu.

(ziyade kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

11. Cümle: Hele tımar... Bu en zevkli şeydi.

Uyarlanmış Cümle: En zevkli iş ise tımarı.

(eksilteli anlatım ile cümle birleştirilmiştir.)

12. Cümle: Dadaruh eline kaşığı alıp işe başladı mı, tiki... tık... tiki... tık... Tıpkı bir saat gibi...

Uyarlanmış Cümle 1: Dadaruh eline kaşığı alırdı.

Uyarlanmış Cümle 2: İşe başladı mı tıpkı bir saat gibi tiki.. tık.. tiki.. tık.. ses çıkardı.

(cümle eksilteli olduğu için anlamın sağlanması adına ikiye bölünmüş, fiilimsiler fiil haline getirilerek yüklem yapılmış, yansıma kelimelerinin ses olduğu gösterilmiş ve yüklemler cümle haline getirilmiştir.)

13. Cümle: Yerimde duramaz, “Ben de yapacağım, ben de yapacağım!” diye tuttururdum.

Uyarlanmış Cümle: Sabırsızlanır, “Ben de yapacağım, ben de yapacağım!” diye ısrar ederdim.

(Yerinde duramamak deyiminin yerine eşdeğeri ile değiştirimi yapılmış, tutturmak fiili yerine ise anlamı basitleştirecek ısrar etmek fiili kullanılmıştır.)

14. Cümle: O vakit Dadaruh beni Tosun'un sırtına kor, elime kaşığı verir, ”Hadi yap!” derdi.

Uyarlanmış Cümle: O zaman Dadaruh beni Tosun'un sırtına koyar, elime kaşığı verir, ”Hadi yap!” derdi.

(“Kor” yerel ağız kullanımı yerine koymak fiili kullanılmış, “vakit” yerine seviyeye uygun “zaman” zarfı ile değiştirilmiştir.)

15. Cümle: Bu demir aleti hayvanın çıdağusuna sürter, fakat o uyumlu tıkırtıyı çıkaramazdım.

Uyarlanmış Cümle: Bu demir aleti hayvanın üzerine sürter, fakat o uyumlu tıkırtıyı çıkaramazdım.

(Seviye üzerinde görülen “çıdağusu” kelimesi yerine eşdeğer olan üzeri kelimesi getirilmiştir.)

16. Cümle: “Kuyruğunu sallıyor mu?”

Uyarlanmış Cümle: “At kuyruğunu sallıyor mu?”

(eksilteli cümle tamamlanmıştır.)

17. Cümle: “Sallıyor.”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

18. Cümle: “Hani bakayım?”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

19. Cümle: Eğilirdim, uzanırdım. Lakin atın sağrısından kuyruğu görünmezdi.

Uyarlanmış Cümle: Eğilirdim, uzanırdım. Fakat atın sırtından kuyruğu görünmezdi.

(Sağrı kelimesi, eşdeğeri ile değiştirilmiş, Lakin bağlacının yerine fakat kullanılmıştır)

20. Cümle: Her sabah ahıra gelir gelmez, “Dadaruh, tımarı ben yapacağım” derdim.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

21. Cümle: “Yapamazsın.”

Uyarlanmış Cümle: Dadaruh: “Yapamazsın.”

(diyalogda anlamın açık olması için konuşucu eklenmiştir.)

22. Cümle: “Niçin?”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

23. Cümle: “Daha küçüksün de ondan.”

Uyarlanmış Cümle: Dadaruh: “Daha küçüksün de o yüzden.”

(Konuşucu eklenmiş, ondan kelimesi o yüzden ile değiştirilmiştir.)

24. Cümle: “Yapacağım.”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

25. Cümle: “Büyü de öyle.”

Uyarlanmış Cümle: “Büyü de o zaman yaparsın.”

(öyle kelimesi yerine o zaman zarfı getirilmiş, basit zamanlı fiil ile yüklem verilmiştir.)

26. Cümle: “Ne vakit?”

Uyarlanmış Cümle: “Ne zaman?”

(“vakit” eşdeğerinde kelime ile değiştirilmiştir)

27. Cümle: “Boyun at kadar olduğu vakit.”

Uyarlanmış Cümle: “Boyun at kadar olduğu zaman.”

(“vakit” eşdeğerinde kelime ile değiştirilmiştir)

28. Cümle: At, ahır işlerinde yalnız tımarı beceremiyordum.

Uyarlanmış Cümle: At, ahır işlerinde sadece tımarı beceremiyordum.

(Yalnız edatının, bağlaç olma özelliğinin de bulunması sebebi ile kur kazanımlarına göre değiştirimi yapılmıştır.)

29. Cümle: Boyum karnına bile varmıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Boyum atın karnına bile varmıyordu.

(Tamlayanı eksik isim tamalamasındaki eksilteli nesne tamamlanmıştır.)

30. Cümle: Hâlbuki en keyifli, en eğlenceli şey bu idi.

Uyarlanmış Cümle: en keyifli ve eğlenceli şey tımar yapmaktı.

(Halbuki seviye üzeri görüldüğünden ve anlamsal olarak eksikliği hissedilmediğinden ötürü çıkarımı yapılmış, yapılan eylemin de açık olarak yazılması sağlanmıştır.)

31. Cümle: Sanki kaşağının muntazam tıkırtısı Tosun'un hoşuna gidiyor, kulaklarını kısıyor, kuyruğunu kocaman bir püskül gibi sallıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Sanki kaşağının düzenli tıkırtısı Tosun'un hoşuna gidiyor, kulaklarını kısıyor, kuyruğunu kocaman bir püskül gibi sallıyordu.

(muntazam kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

32. Cümle: Tam tımar biteceğine yakın huysuzlanır, oynar, o zaman Dadaruh, "Höyt, kerata..." diye sağrısına bir tokat indirir, sonra öteki atları tımara başlardı.

Uyarlanmış Cümle 1: At, tımar biteceğine yakın huysuzlanır ve oynardı.

Uyarlanmış Cümle 2: Dadaruh: “Höyt, kerata” diye sırtına bir tokat vururdu.

Uyarlanmış Cümle 3: Sonra diğer atları tımara başlardı.

(Cümle, uzunluğu sebebi ile bölünmüş, eksilteli cümleler tamamlanmış, “sağrı” kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiş, “öteki” işaret sıfatı anlamca daha kolay görülen “diğer” ile değiştirilmiştir.)

33. Cümle: Ben bir gün ahırda yalnız başıma kaldım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

34. Cümle: Hasan'la Dadaruh dere kenarına inmişlerdi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

35. Cümle:İçimde bir tımar etmek hırsı uyandı.

Uyarlanmış Cümle: Atı tımar etmek istiyordum.

(cümle, temel anlamı artıracak biçimde düzenlenmiş, “hırsı uyanmak” fiili temel anlamı dışında kullanıldığı için değiştirimi yapılmıştır.)

36. Cümle: Kaşığı aradım, bulamadım.

Uyarlanmış Cümle:Kaşığı aradım ama bulamadım.

(Ama bağlacı anlaşılmayı artırabileceğinden eklenmiştir.)

37. Cümle:Ahırın köşesinde Dadaruh'un penceresiz, küçük bir odası vardı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

38. Cümle: Buraya girdim.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

39. Cümle: Rafları aradım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

40. Cümle: Eyerlerinasına falan baktım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

41. Cümle: Yok, yok.

Uyarlanmış Cümle: hiçbir yerde yoktu.

(önceki cümlelerde verilen arama eyleminin sonucu açıkça gösterilmiştir.)

42. Cümle: Yatağın altında yeşil tahtadan bir sandık duruyordu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

43. Cümle: Onu açtım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

44. Cümle: Azıcık daha sevincimden haykıracaktım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

45. Cümle: Annemin bir hafta evvel İstanbul'dan gönderdiği hediyeler içinde çıkan fakfon kaşığı...

Uyarlanmış Cümle: Annemin bir hafta önce İstanbul'dan gönderdiği hediyeler içinde fakfon kaşığı vardı.

(cümleye basit zamanlı eylem yüklem görevinde eklenmiştir. Çıkan sıfat fiili vardı yükleminin cümleye eklenmesi ile cümle dışı bırakılmıştır.)

46. Cümle: Parıl Parıl parlıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Kaşığı parıl parıl parlıyordu.

(eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

47. Cümle: Hemen kaptım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

48. Cümle: Tosun'un yanına koştum.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

49. Cümle: Karnına sürtmek istedim.

Uyarlanmış Cümle: Kaşığı karnına sürtmek istedim.

(eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

50. Cümle: Rahat durmadı.

Uyarlanmış Cümle: At rahat durmadı.

(eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

51. Cümle: Dönüp burnuyla bana vurdu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

52. Cümle: Öteki atlar da durmuyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

53. Cümle: “Galiba acıtıyor?” dedim.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

54. Cümle: Gümüş gibi parlayan bu güzel kaşağının dişlerine baktım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

55. Cümle: Çok keskin, çok sivriydi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

56. Cümle: Biraz körletmek için duvarın taşlarına sürmeye başladım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

57. Cümle: Dişleri bozulunca tekrar tecrübe ettim.

Uyarlanmış Cümle: Kaşağının dişleri bozulunca yeniden denedim.

(Eksiltili cümle tamamlanmış, tecrübe etmek yerie denemek fiili eklenmiştir.)

58. Cümle: Yine atların hiçbiri durmuyordu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

59. Cümle: Kızdım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

60. Cümle: Öfkemi sanki kaşağıdan çıkarmak istedim.

Uyarlanmış Cümle: Öfkemi kaşağıdan çıkarmak istedim.

(“Sanki” cümle başı edatı cümleden çıkartılmıştır.)

61. Cümle: On adım ilerdeki çeşmeye koştum.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

62. Cümle: Kaşağıyı yalağın taşına koydum.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

63. Cümle: Yerden kaldırılabileceğim en ağır bir taş bularak üstüne hızlı hızlı indirmeye başladım.

Uyarlanmış Cümle 1: Yerden kaldırılabileceğim ağır bir taş buldum.

Uyarlanmış Cümle 2: Kaşığının üstüne hızlı hızlı vurmaya başladım.

(Cümle uzunluğu sebebi ile bölünmüş, cümle yapılarını bağlama görevi gören -arak zarf fiili yerine basit zamanlı fiiller kullanılmış, indirmek fiili yerine anlamı daha da basitleştiren vurmak fiili getirilmiştir.)

64. Cümle: İstanbul'dan gelen, ihtimal Dadaruh'un kullanmaya kıyamadığı bu güzel kaşığı ezdim, parçaladım.

Uyarlanmış Cümle 1: Kaşığı İstanbul'dan gelmişti.

Uyarlanmış Cümle 2: Dadaruh için önemli olan bu güzel kaşığı ezdim, parçaladım.

(Cümle, seviyeye uygun hale getirilmek için ikiye bölünmüş, sıfat fiil birleşik zamanlı yükleme dönüştürülmüş, kıyamamak fiili seviye üzeri görüldüğü için değiştirilmiştir.)

65. Cümle: Sonra yalağın içine attım...

Uyarlanmış Cümle: Sonra kaşığı yalağın içine attım.

(Eksilteli nesne tamamlanmıştır.)

66. Cümle: Babam, her sabah dışarıya giderken bir kere ahıra uğrar, öteye beriye bakardı.

Uyarlanmış Cümle: Babam, her sabah dışarıya giderken bir kere ahıra uğrar, ahırını kontrol ederdi.

(“Öte beri” dolaylı tümleci ile verilen mananın eşdeğeri eklenmiş, “öte beri” seviye üzeri görüldüğünden çıkartılmıştır.)

67. Cümle: Ben o gün yine ahırda yalnızdım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

68. Cümle: Hasan evde hizmetçimiz Pervin'le kalmıştı.

Uyarlanmış Cümle: Hasan hizmetçimiz Pervin'le evde kalmıştı.

(cümle, anlam daha sağlıklı iletmek için öğelerine göre sıralanmıştır)

69. Cümle: Galiba yıkanacaklardı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

70. Cümle: Babam çeşmeye bakarken yalağın içinde kırılmış kaşığı gördü.

Uyarlanmış Cümle 1: Babam çeşmeye bakıyordu.

Uyarlanmış Cümle 2: Yalağın içinde kırılmış kaşığı gördü.

(Cümlede –ken zarf fiili ile bağlanan cümle, iki fiil cümlesi haline getirilmiştir. Temel seviyede esas olan cümlelerin uzun olmaması ve anlaşılması olduğundan cümle ikiye ayrılmıştır.)

71. Cümle: Dadaruh'a haykırdı:

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

72. Cümle: “Gel buraya!”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

73. Cümle: “Çıkar bakayım şunu.”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

74. Cümle: Nefesim kesilecekti.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur

75. Cümle: Bilmem neden, çok korktum.

Uyarlanmış Cümle: Çok korktum.

(Bilmem neden ifadesi ile şaşkınlık duygusu verilmiştir ancak sözlü anlatımda daha çok kullanılan bu ifadenin A1-A2 seviyesinde anlam karmaşasına sebep olabileceği düşünüülerek çıkarılmıştır.)

76. Cümle: Dadaruh da şaşırdı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

77. Cümle: Kırılmış kaşığı meydana çıkınca, babam bunu kimin yaptığını sordu.

Uyarlanmış Cümle 1: Kırılmış kaşığı meydana çıktı.

Uyarlanmış Cümle 2: Babam bunu kimin yaptığını sordu.

(-ınca zarf fiil eki ile bağlanmış cümle, basit zamanlı fiile dönüştürülmüş, anlamın kolaylaştırılması amaçlanmıştır.)

78. Cümle: Dadaruh, “Bilmiyorum” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

79. Cümle: Babamın gözleri bana döndü.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

80. Cümle: Daha bir şey sormadan, “Hasan” dedim.

Uyarlanmış Cümle: Daha bir şey sormadan, “Hasan yaptı” dedim.

(yapmak fiili, açıklık getirmesi için eklenmiş, -madan zarf fiili bilinçli olarak değiştirilmemiştir.)

81. Cümle: “Hasan mı?”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

82. Cümle: Evet, dün Dadaruh uyurken odaya girdi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

83. Cümle: Sandıktan aldı.

Uyarlanmış Cümle: Sandıktan kaşığı aldı.

(Eksilteli nesne tamamlanmıştır.)

84. Cümle: Sonra yalağın taşında ezdi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

85. Cümle: Niye Dadaruh'a haber vermedin?

Uyarlanmış Cümle: Babam: “Niye Dadaruh’a haber vermedin?”

(Eksilteli anlatım tamamlanmıştır.)

86. Cümle: Uyuyordu.

Uyarlanmış Cümle: O uyuyordu.

(Kişi zamri eklenmiştir.)

87. Cümle: “Çağır şunu bakayım.”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

88. Cümle: Çitin kapısından geçtim.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

89. Cümle: Gölgeyi yoldan eve doğru koştum.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

90. Cümle: Hasan'ı çağırdım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

91. Cümle: Zavallının bir şeyden haberi yoktu.

Uyarlanmış Cümle: Zavallı Hasan'ın hiçbir şeyden haberi yoktu.

(“Zavallı” kelimesi gönderim olarak Hasan'ı işaret ettiği için birlikte kullanımı tercih edilmiştir.)

92. Cümle: Koşarak arkamdan geldi.

Uyarlanmış Cümle: Birlikte babamın yanına geldik.

(-arak zarf fiilinin kullanımı seviye üzeri olduğu için anlamsal olarak cümleye yakın bir görünüm verilmiştir.)

93. Cümle: Babam pek sertti.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

94. Cümle: Bir bakışından ödümüz kopardı.

Uyarlanmış Cümle: Onun bakışlarından çok korkardık.

(eksiltili cümle tamamlanmış, ödü kopmak deyimi seviye kazanımları açısından değiştirilmiştir.)

95. Cümle: Hasan'a dedi ki: Eğer yalan söylersen seni döverim!

Uyarlanmış Cümle: Babam Hasan'a dedi ki: Eğer yalan söylersen seni döverim!

(eksiltili cümle tamamlanmıştır.)

96. Cümle: Söylemem.

Uyarlanmış Cümle: Hasan: Söylemem.

(diyalogu gerçekleştiren kişi eklenmiştir.)

97. Cümle: Pekâlâ, bu kaşığı neye kırdın?

Uyarlanmış Cümle: Tamam, bu kaşığı neden kırdın?

(Pekâlâ, eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

98. Cümle: Hasan, Dadaruh'un elinde duran alete şaşkın şaşkın baktı!

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

99. Cümle: Sonra sarı saçlı başını sarsarak,- Ben kırmadım, dedi.

Uyarlanmış Cümle: Sonra sarı saçlı başını salladı ve “Ben kırmadım” dedi.

(sarsmak yerine sallamak fiili getirilmiş, -arak zarf fiili ise basit zamanlı fiil ile değiştirilmiştir.)

100. Cümle: “Yalan söyleme, diyorum.”

Uyarlanmış Cümle: Babam: “Yalan söyleme, diyorum.”

(Diyaloglarda karmaşanın engellenmesi için belirtik duruma getirilmiştir.)

101. Cümle: Ben kırmadım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

102. Cümle: Babam tekrar, “Doğru söyle, darılmayacağım yalan çok fenadır” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

103. Cümle: Hasan inkârında inat etti.

Uyarlanmış Cümle: Hasan, yapmadığını tekrar söyledi.

(İnkâr kelimesi seviye üzeri görülmüş, inat etmek yerine ise eylemi tekrar ettiği belirtilmiştir.)

104. Cümle: Babam hiddetlendi, üzerine yürüdü, "Utanmaz yalancı!" diye yüzüne bir tokat indirdi.

Uyarlanmış Cümle 1: Babam öfkeleni, Hasan'ın üzerine yürüdü.

Uyarlanmış Cümle 2: “Utanmaz yalancı!” dedi ve yüzüne bir tokat vurdu.

(Cümle, anlaşılması için ikiye bölünmüş, hiddetlenmek fiili eşdeğeri ile değiştirilmiş, eksilteli nesne tamamlanmış, indirmek fiili yerine doğrudan vurmak fiili kullanılmıştır.)

105. Cümle: Hasan avazı çıktığı kadar ağlamağa başladı.

Uyarlanmış Cümle: Hasan sesi çıktığı kadar ağlamaya başladı.

(avaz kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

106. Cümle: Babam Dadaruh’a “Götür bunu eve.

Uyarlanmış Cümle: Babam Dadaruh’a: “bunu eve götür.

(aktarımın iç cümlesi kurallı hale getirilmiştir.)

107. Cümle: Sakın bir daha buraya sokma.

Uyarlanmış Cümle: Bir daha asla buraya sokma.

(Sakın kelimesi, anlam karışıklığı verebileceğinden ötürü eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

108. Cümle: Hep Pervin'le otursun!” diye haykırdı.

Uyarlanmış Cümle: Hep Pervin’le evde otursun!” diye bağırdı.

(eksiltili dolaylı tümleç eklenmiştir.)

109. Cümle: Dadaruh, ağlayan kardeşimi kucağına aldı.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

110. Cümle: Çitin kapısına doğru yürüdü.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

111. Cümle: Artık ahırda hep yalnız oynuyordum.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

112. Cümle:Hasan evde mahpustu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

113. Cümle: Yalan söylediği için babam yüzüne bile bakmıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

114. Cümle:Annem geldikten sonra da affetmedi...

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

115. Cümle: Fırsat düştükçe, "O yalancı" derdi.

Uyarlanmış Cümle: Babam Hasan’a "O yalancı" derdi.

(“fırsatı düşmek” seviye açısından yukarıda görülmüş ve özne nesne eklemesi ile anlamın açık olması sağlanmıştır.)

116. Cümle: Hasan yediği tokat aklına geldikçe ağlamaya başlar, güç susardı.

Uyarlanmış Cümle: Hasan yediği tokatı hatırladığı zaman ağlamaya başlar, zor susardı.

(-dıkça zarf fiil eki seviye açısından değiştirilmiş, zaman anlamı kattığı için doğrudan verilmiştir. Güç zarfı da eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

117. Cümle: Zavallı anneciğim benim iftira atabileceğime hiç ihtimal veremiyordu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

118. Cümle: “Acaba aptal Dadaruh atlara ezdirmiş olmasın?” derdi.

Uyarlanmış Cümle: Annem: “Acaba aptal Dadaruh, kaşağıyı atlara ezdirmiş olabilir mi?” derdi.

(konuşucu ve eksiltili nesne cümleye eklenmiş, “olmasın” kelimesi ile verilen anlam ihtimal olduğu için ve olmak fiilinin olumsuzu ile muhtemel karışıklığın önüne geçilmeye çalışılmış, “olabilir mi” ihtimal bildirimi eklenmiştir.)

119. Cümle: Ertesi sene yazın annem yine İstanbul'a gitti.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

120. Cümle: Biz yalnız kaldık.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur

121. Cümle: Hasan'a ahır hâlâ yasaktı.

Uyarlanmış Cümle: Hasan’a ahıra girmek hâlâ yasaktı.

(ahır ile oraya girmek gönderimi olduğundan cümlede doğrudan gösterilmiştir.)

122. Cümle: Geceleri yatakta atların ne yaptıklarını, tayların büyüyüp büyümediğini bana sorardı.

Uyarlanmış Cümle: Hasan geceleri yatakta, atların ne yaptıklarını, tayların büyüyüp büyümediğini bana sorardı.

(eksiltili cümle tamamlanmıştır. –ıp zarf fiili bilinçli olarak korunmuştur.)

123. Cümle: Bir gün birdenbire hastalandı.

Uyarlanmış Cümle: Hasan bir gün bir anda hastalandı.

(eksilti giderilmiş, “birdenbire” eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

124. Cümle: Kasabaya at gönderdik, doktor geldi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

125. Cümle: "Kuşpalazı" dedi.

Uyarlanmış Cümle: Doktor: "Kuşpalazı" dedi.

126. Cümle: Çiftlikteki köylü kadınlar eve üşüştüler.

Uyarlanmış Cümle: Çiftlikteki köylü kadınlar eve toplandılar.

127. Cümle: Birtakım tekir kuşlar getiriyorlar, kesip kardeşimin boynuna sarıyorlardı.

Uyarlanmış Cümle: Eve birtakım kuşlar getiriyorlar, kuşları kesip kardeşimin boynuna sarıyorlardı.

(eksilteler “eve-kuşları” tamamlanmış, tekir kelimesi seviye üzeri bir sıfat olarak görüldüğünden çıkartılmıştır.)

128. Cümle: Babam yatağının dibinden hiç ayrılmıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Babam Hasan’ın yatağının dibinden hiç ayrılmıyordu.

(Cümlede anlamayı kolaylaştıracaklarını düşündüğümüz kimin yatağı sorusunun karşılığı cümleye eklenmiştir.)

129. Cümle: Dadaruh çok durgundu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

130. Cümle: Pervin hüngür hüngür ağlıyordu.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

131. Cümle: “Neye ağlıyorsun?” diye sordum.

Uyarlanmış Cümle: “Neden ağlıyorsun?” diye sordum.

132. Cümle: Kardeşin hasta.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

133. Cümle: İyi olacak.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

134. Cümle: Olmayacak.

Uyarlanmış Cümle: Pervin: “Olmayacak.”

(Diyalog kişisi eklenmiştir.)

135. Cümle: Ya ne olacak?

Uyarlanmış Cümle: Peki ne olacak?

(“Ya” yerine Peki cevap edatı kullanılmıştır.)

136. Cümle: “Kardeşin ölecek!” dedi.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

137. Cümle: Ölecek mi?

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

138. Cümle: Ben de ağlamağa başladım.

Uyarlanmış Cümle: Ben de ağlamaya başladım.

(“ğ” “y” değiştirimi yapılmıştır.)

139. Cümle: O hastalandığından beri Pervin'in yanında yatıyordum.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

140. Cümle: O gece hiç uyuyamadım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

141. Cümle: Dalar dalmaz Hasan'ın hayali gözümün önüne geliyor "iftiracı, iftiracı!" diye karşımda ağlıyordu.

Uyarlanmış Cümle 1: Uyuduğumda hemen Hasan'ın hayali gözümün önüne geliyordu.

Uyarlanmış Cümle 2: Hasan, "iftiracı, iftiracı!" diye karşımda ağlıyordu.

(cümle anlaşılabilirliği artırmak için ikiye bölünmüş, -ar,-maz sıfat fiilleri ile verilen dalmak fiilinin eş anlamı kullanılmıştır.)

142. Cümle: Küçük muhayyilem o vakit ki dini terbiyenin dehşetleriyle dolmuştu.

Uyarlanmış Cümle: O anda hayal gücüm bana dini terbiyenin sorumluluğunu hatırlattı.

(soyut anlatımların olduğu bu cümle, seviye açısından anlaşılabilir bu yüzden seviye üstü görülen kelimeler eşdeğerleri ile değiştirilmiş, anlaşılabilirliği artırmak için soyut kavramlar somutları ile değiştirilmiştir.)

143. Cümle: Yarın ahret... Kim bilir kardeşim o haksız yediği tokatın hakkını benden nasıl çıkaracaktı?

Uyarlanmış Cümle 1: Hasan, tokat sebebi ile beni suçlayacaktı.

Uyarlanmış Cümle 2: Ben de bu yüzden çok korkuyordum.

(soyut anlam veren bu cümlelerin yabancı öğrenci açısından anlaşılabilirliği güçtür. Bu sebeple cümlelerin metinden çıkarımını yapmak yerine anlam olarak cümleyi destekleyecek hale getirilmiştir.)

144. Cümle: Pervin'i uyandırdım

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

145. Cümle: “Ben Hasan'ın yanına gideceğim” dedim.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

146. Cümle: “Niçin?”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

147. Cümle: “Babama bir şey söyleyeceğim.”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

148. Cümle: “Ne söyleyeceksin?”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

149. Cümle: Kaşığı ben kırmıştım, onu söyleyeceğim.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

150. Cümle: Hangi kaşığı?

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

151. Cümle: Geçen seneki. Hani babamın Hasan'a darıldığı...

Uyarlanmış Cümle: Geçen sene kırılan kaşığı. Hani babam Hasan'a kızmıştı...

(eksilteli cümle anlam açısından tamamlanmış, “darılmak” fiili daha uygun görülen kızmak ile değiştirilmiş ve yüklemlili cümle yapılmıştır.)

152. Cümle: Lafımı tamamlayamadım.

(Cümle metinden çıkarılmıştır çünkü önceki cümlede anlam açısından eksilti tamamlanmış bu yüzden bu cümleye ihtiyaç kalmamıştır.)

153. Cümle: Derin hıçkırıklar içinde boğuluyordum.

Uyarlanmış Cümle: Çok üzgündüm.

(mecazlı anlatımlar yerine basit zamanlı bir cümle yapısı kurulmuştur.)

154. Cümle: Ağlaya ağlaya Pervin'e anlattım.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

155. Cümle: Şimdi babama söylersem Hasan da duyacak belki beni affedecekti.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

156. Cümle: Yarın söylersin, dedi.

Uyarlanmış Cümle: Pervin: “Yarın söylersin” dedi.

157. Cümle: Hayır, şimdi gideceğim.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

158. Cümle: Şimdi baban uyuyor, yarın sabah söylersin.

Uyarlanmış Cümle: Pervin: “Şimdi baban uyuyor, yarın sabah söylersin.”

(anlatıcı eklenmiştir.)

159. Cümle: “Hasan da uyuyor.”

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

160. Cümle: Onu öpersin. Ağlarsın. Hakkını sana helal eder.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

161. Cümle: Pekâlâ!

Uyarlanmış Cümle: Tamam.

(Seviye üzeri görülen kelime eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

162. Cümle: Haydi, şimdi uyu!

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

163. Cümle: Sabaha kadar yine gözlerimi kapayamadım.

Uyarlanmış Cümle: Sabaha kadar yine gözlerimi kapatamadım.

(Kapayamadım yerine kapatamadım fiili kullanılmıştır.)

164. Cümle: Hava henüz ağarırken Pervin'i uyandırdım.

Uyarlanmış Cümle 1: Hava aydınlanıyordu.

Uyarlanmış Cümle 2: Pervin'i uyandırdım.

(Ağarmak fiili eşdeğeri ile değiştirilmiş, cümle de anlamın basitleştirilmesi amacıyla ikiye bölünmüştür.)

165. Cümle: Kalktık.

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

166. Cümle: Ben içimdeki zehirden azabı boşaltmak için acele ediyordum.

Uyarlanmış Cümle: Ben suçumu itiraf etmek için acele ediyordum.

(soyut anlatım somut hale getirilmiştir, zehirden azap gönderimi ile vicdanı sızlıyor ve itiraf etmesi ile kurtulacağına inanıyor anlamında kullanılmıştır.)

167. Cümle: Fakat heyhat, zavallı masum kardeşim o gece ölmüştü.

Uyarlanmış Cümle: Maalesef , zavallı masum kardeşim o gece ölmüştü.

(“heyhat” seviyeye uygun eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

168. Cümle: Sofada çiftlik imamıyla Dadaruh'u ağlarken gördük.

Uyarlanmış Cümle: Odanın girişinde çiftlik imamıyla Dadaruh'u ağlarken gördük.

(Sofa kelimesi eşdeğeri ile değiştirilmiştir.)

169. Cümle: Babamın dışarıya çıkmasını bekliyorlardı!

Uyarlanmış Cümle: Cümle korunmuştur.

Uyarlanmış Hikaye

Kaşağı

Ahırın avlusunda oynuyorduk. Evimizin uzağında bir dere vardı. Gümüş söğüt ağaçlarının altından akan bu derenin şırıltısını işitirdik. Evimiz iç çitin büyük kestane ağaçları arkasında kaybolmuş gibiydi. Annem, İstanbul'a gittiği için benden bir yaş küçük olan kardeşim Hasan'la artık Dadaruh 'un yanından hiç ayrılmıyorduk. Bu, babamın seyisi yaşlı bir adamdı. Her sabah erkenden ahıra koşuyorduk. En sevdiğimiz şey atlardı. Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek ve atların çıplak sırtlarına binmek bizi çok eğlendirirdi. Hasan attan korkar, yalnız binemezdi. Dadaruh onu kendi önüne alırdı. Torbalara arpa koymak, yemliklere ot doldurmak, ahırını süpürmek, gübreleri kaldırmak... en eğlenceli bir oyundan daha çok hoşumuza gidiyordu. En zevkli iş ise tıvardı. Dadaruh eline kaşağıyı alırdı. İşe başladı mı tıpkı bir saat gibi tiki.. tık.. tiki.. tık.. ses çıkardı. Sabırsızlanır, “Ben de yapacağım, ben de yapacağım!” diye ısrar ederdim. O zaman Dadaruh beni Tosun'un sırtına koyar, elime kaşağıyı verir, ”Hadi yap!” derdi. Bu demir aleti hayvanın üzerine sürter, fakat o uyumlu tıkırtıyı çıkaramazdım.

- At, kuyruğunu sallıyor mu?
- Dadaruh: Sallıyor.
- Hani bakayım?

Eğilirdim, uzanırdım. Fakat atın sırtından kuyruğu görünmezdi. Her sabah ahıra gelir gelmez “Dadaruh, tımarı ben yapacağım” derdim.

- Dadaruh: Yapamazsın.
- Niçin?
- Dadaruh: Daha küçüksün de o yüzden.
- Yapacağım.
- Dadaruh: Büyü de o zaman yaparsın.
- Ne zaman?
- Dadaruh: Boyun at kadar olduğu zaman.

At, ahır işlerinde sadece tımarı beceremiyordum. Boyum atın karnına bile varmıyordu. En keyifli ve eğlenceli şey tımar yapmaktı. Sanki kaşağının düzenli tıkırtısı Tosun'un hoşuna gidiyor, kulaklarını kısıyor, kuyruğunu kocaman bir püskül gibi sallıyordu. At, tımar biteceğine yakın huysuzlanır ve oynardı. Dadaruh: “Höyt, kerata” diye sırtına bir tokat vururdu. Sonra diğer atları tımara başlardı.

Ben bir gün ahırda yalnız başıma kaldım. Hasan'la Dadaruh dere kenarına inmişlerdi. Atı tımar etmek istiyordum. Kaşağıyı aradım, bulamadım. Ahırın köşesinde Dadaruh 'un penceresiz, küçük bir odası vardı. Buraya girdim. Rafları aradım. Eyerlerin arasına falan baktım. Hiçbir yerde yoktu. Yatağın altında yeşil tahtadan bir sandık duruyordu. Onu açtım. Azıcık daha sevincimden haykıracaktım. Annemin bir hafta önce İstanbul'dan gönderdiği hediyeler içinde fakfon kaşağı vardı. Kaşağı parıl parıl parlıyordu. Hemen kaptım. Tosun'un yanına koştum. Kaşağıyı karnına sürmek istedim. At rahat durmadı. Dönüp burnuyla bana vurdu. Öteki atlar da durmuyorlardı. “Galiba acıtıyor?” dedim. Gümüş gibi parlayan bu güzel kaşağının dişlerine baktım. Çok keskin, çok sivriydi. Biraz körletmek için duvarın taşlarına sürmeye başladım. Kaşağının dişleri bozulunca yeniden denedim. Yine atların hiçbiri durmuyordu. Kızdım. Öfkemi kaşağıdan çıkarmak istedim. On adım ilerdeki çeşmeye koştum. Kaşağıyı yalağın taşına koydum. Yerden kaldırılabileceğim ağır bir taş buldum. Kaşağının üstüne hızlı hızlı vurmaya başladım.

Kaşığı İstanbul'dan gelmişti. Dadaruh için önemli olan bu güzel kaşığı ezdim, parçaladım. Sonra kaşığı yalağın içine attım. Babam, her sabah dışarıya giderken bir kere ahıra uğrar, ahırını kontrol ederdi. Ben o gün yine ahırda yalnızdım. Hasan hizmetçimiz Pervin'le evde kalmıştı. Galiba yıkanacaklardı. Babam çeşmeye bakıyordu. Yalağın içinde kırılmış kaşığı gördü. Dadaruh'la haykırdı:

- Gel buraya! Çıkar bakayım şunu.

Nefesim kesilecekti. Çok korktum. Dadaruh da şaşırdı. Kırılmış kaşığı meydana çıktı. Babam bunu kimin yaptığını sordu.

Dadaruh:

- Bilmiyorum, dedi.

Babamın gözleri bana döndü. Daha bir şey sormadan, “Hasan yaptı” dedim.

Babam: Hasan mı?

- Evet, dün Dadaruh uyurken odaya girdi. Sandıktan aldı. Sonra yalağın taşında ezdi.

Babam: Niye Dadaruh'la haber vermedin?

- O uyuyordu.

Babam: Çağır şunu bakayım.

Çitin kapısından geçtim. Gölgeyi yoldan eve doğru koştum. Hasan'ı çağırdım. Zavallı Hasan'ın hiçbir şeyden haberi yoktu. Birlikte babamın yanına geldik. Babam pek sertti. Onun bakışlarından çok korkardık. Babam Hasan'a dedi ki:

- Eğer yalan söylersen seni döverim!

Hasan:

- Söylemem.

Babam:

- Tamam, bu kaşığı neden kırdın?

Hasan, Dadaruh 'un elinde duran alete şaşkın şaşkın baktı! Sonra sarı saçlı başını salladı ve “Ben kırmadım” dedi.

Babam:

- Yalan söyleme, diyorum.

Hasan:

- Ben kırmadım.

Babam tekrar:

- Doğru söyle, darılmayacağım yalan çok fenadır, dedi.

Hasan, yapmadığını tekrar söyledi. Babam öfkeleni, Hasan'ın üzerine yürüdü. "Utanmaz yalancı!" dedi ve yüzüne bir tokat vurdu. Hasan sesi çıktığı kadar ağlamaya başladı.

Babam Dadaruh'la:

- Bunu eve götür. Bir daha asla buraya sokma. Hep Pervin'le evde otursun! diye haykırdı.

Dadaruh, ağlayan kardeşimi kucağına aldı. Çitin kapısına doğru yürüdü. Artık ahırda hep yalnız oynuyordum. Hasan evde mahpustu. Yalan söylediği için babam yüzüne bile bakmıyordu. Annem geldikten sonra da affetmedi... Babam Hasan'a "O yalancı" derdi. Hasan yediği tokadı hatırladığı zaman ağlamaya başlar, zor susardı. Zavallı anneciğim benim iftira atabileceğime hiç ihtimal veremiyordu.

Annem:

- Acaba aptal Dadaruh, kaşağıyı atlara ezdirmiş olabilir mi? derdi.

Ertesi sene yazın annem yine İstanbul'a gitti. Biz yalnız kaldık. Hasan'a ahıra girmek hâlâ yasaktı. Hasan geceleri yatakta, atların ne yaptıklarını, tayların büyüyüp büyümediğini bana sorardı.

Hasan bir gün birdenbire hastalandı. Kasabaya at gönderdik, doktor geldi. Doktor: "Kuşpalazı" dedi. Çiftlikteki köylü kadınlar eve toplandılar. Eve birtakım kuşlar getiriyorlar, kuşları kesip kardeşimin boynuna sarıyorlardı. Babam Hasan'ın yatağının dibinden hiç ayrılmıyordu. Dadaruh çok durgundu. Pervin hüngür hüngür ağlıyordu. "Neden ağlıyorsun?" diye sordum.

Pervin: Kardeşin hasta.

- İyi olacak.

Pervin: Olmayacak.

- Peki ne olacak?

Pervin: Kardeşin ölecek! dedi.

- Ölecek mi?

Ben de ağlamaya başladım. O hastalandığından beri Pervin'in yanında yatıyordum. O gece hiç uyuyamadım. Uyuduğumda hemen Hasan'ın hayali gözümün önüne geliyordu. Hasan, "iftiracı, iftiracı!" diye karşımda ağlıyordu. O anda hayal gücüm bana dini terbiyenin sorumluluğunu hatırlattı. Hasan, tokat sebebi ile beni suçlayacaktı. Ben de bu yüzden çok korkuyordum. Pervin'i uyandırdım. "Ben Hasan'ın yanına gideceğim" dedim.

Pervin: Niçin?

- Babama bir şey söyleyeceğim.

Pervin: Ne söyleyeceksin?

- Kaşağıyı ben kırmıştım, onu söyleyeceğim.

Pervin: Hangi kaşağıyı?

- Geçen sene kırılan kaşağı. Hani babam Hasan'a kızmıştı...

Çok üzgündüm. Ağlaya ağlaya Pervin'e anlattım. Şimdi babama söylersem Hasan da duyacak belki beni affedecekti.

Pervin: Yarın söylersin, dedi.

- Hayır, şimdi gideceğim.

Pervin: Şimdi baban uyuyor, yarın sabah söylersin. Hasan da uyuyor. Onu öpersin. Ağlarsın. Hakkını sana helal eder.

- Tamam.

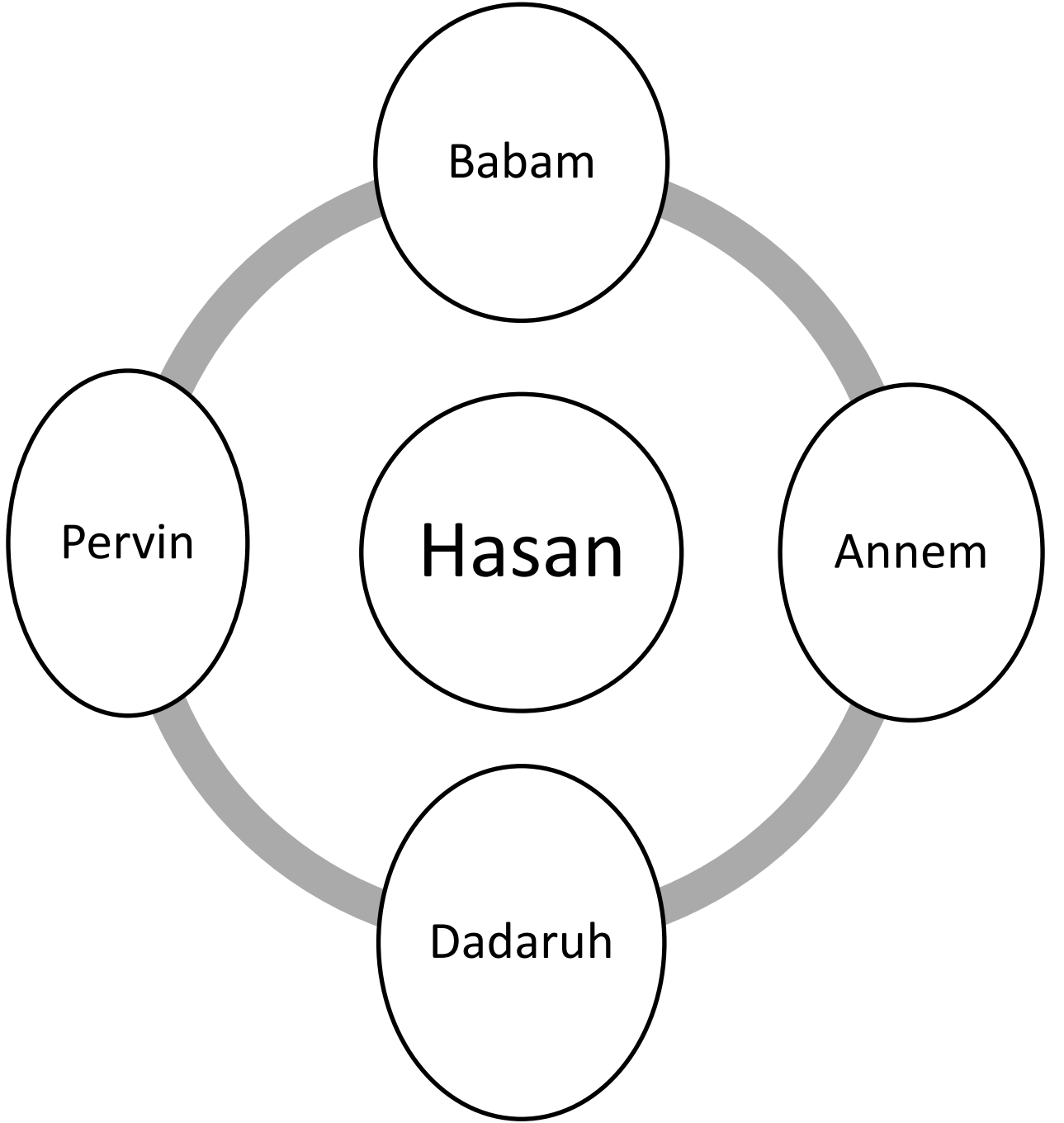
Pervin: Haydi, şimdi uyu!

Sabaha kadar yine gözlerimi kapatamadım. Hava aydınlanıyordu. Pervin'i uyandırdım. Kalktık. Ben suçumu itiraf etmek için acele ediyordum. Maalesef, zavallı masum kardeşim o gece ölmüştü. Odanın girişinde çiftlik imamıyla Dadaruh 'u ağlarken gördük. Babamın dışarıya çıkmasını bekliyorlardı!

Okuma Etkinlikleri

Aşağıdaki şekiller, hikâye kahramanlarına ait görselleri simgelemektedir. Hikâyedeki kahramanların okuma etkinliği öncesi verilmesi, etkinlik hakkında ön bilgi sahibi olmaya yardımcı olacaktır.

Hikâye Karakterleri

Okuma Öncesi Etkinlikleri

1. Hikâyeyi dinle. Doğru cevabı kutulara işaretle.

1. Bençok seviyorum.

- a. ☐ atları
- b. ☐ köpekleri
- c. ☐ inekleri

2. Hasan ata binerdi.

- a. ☐ yalnız
- b. ☐ Dadaruh ile
- c. ☐ babası ile

3. Aradığım kaşığıbuldum.

- a. ☐ pencerede
- b. ☐ rafta
- c. ☐ sandıkta

4. Kaşığı.....

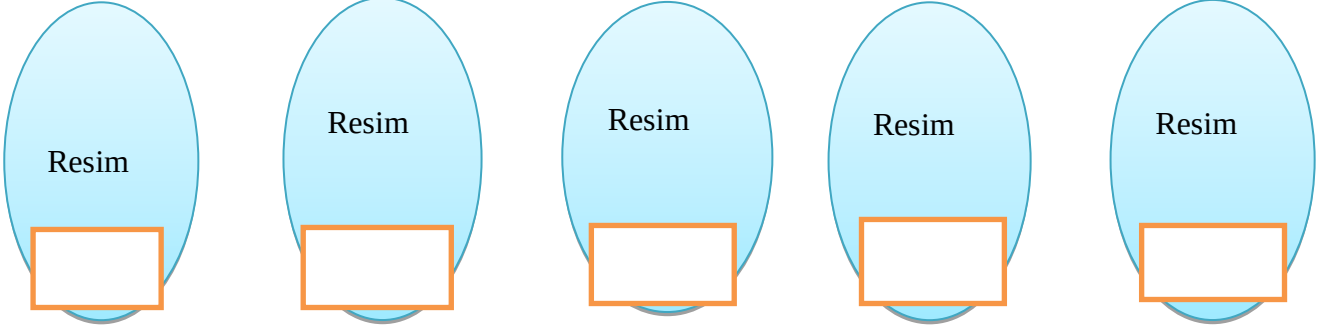
- a. ☐ kırıldı
- b. ☐ kayboldu
- c. ☐ suya düştü.

5. Çocukyalan söyledi.

- a. ☐ Babasına
- b. ☐ Hasana
- c. ☐ Dadaruha

2. Her bir resim ile kelimeleri eşleştir.

Kaşağı	Ahır	Tımar etmek	Eyer	At
--------	------	-------------	------	----

3. Bu hikâye Kaşağı hakkındadır. Neler düşünüyorsun?

Kutuları işaretleyin.

Resimler

a. Her sabah kalktığımızda ilk.....

1. ☐ ahıra gideriz.
2. ☐ bahçeye gideriz.

1	2
---	---

b. En keyifli işimiz

1. ☐ tımar yapmaktı.
2. ☐ oyun oynamaktı.

1	2
---	---

c. Kaşağıyı.....

1. ☐ Hasan kırdı.
2. ☐ ben kırdım

1	2
---	---

ç. Babam..... tokat vurdu.

1. ☐ bana
2. ☐ Hasan'a

1	2
---	---

4. Bu hikâyede neler olabilir?

Kutuları işaretleyin.

1. Hikâyenin başında, Dadaruh ile çocuklar

- a. atları tımar ederler
- b. oyun oynarlar
- c. derenin kenarına giderler.

a

b

c

2.Sonra Dadaruh,

- a. çocuklara tımar yapmayı öğretir
- b. çocuklara kızar
- c. çocukları ahırdan çıkarır

a

b

c

3.Daha sonra çocuksandığın içinden.....alır .

- a. topu
- b. kaşığı
- c. parayı

a

b

c

4. Hikâyenin sonunda ölür.

- a. Hasan
- b. Baba
- c. Dadaruh

a

b

c

Okuma Sırası Etkinlikleri

1. Cümleleri okuyun. Doğru(D) ya da yanlış(Y) olarak kutuları işaretleyin.

D. Y.

- 1.Hasan, sandıktan kaşığı aldı.
2. Babam, ahıra hiç girmezdi.
- 3.Hasan, Pervin ile evde oturuyordu.
- 4.Ahırda yalnız oynuyordum.
5. Dadaruh, bize atları göstermezdi.

2. Cümleleri tamamlayın. Doğru kelimeleri seçin.

- a.Ben atları tımar ederdim/edemezdim.
- b.Benim boyum attan büyüktü/ küçüktü.
- c.Kaşığının dişleri çok sivriydi/ hiç sivri değildi.
- ç.Kaşığı elimden düştürdüm/kırdım.

3. Hikâyenin sonraki bölümlerinde ne olur? Kutuları işaretle.

- a. Hasan “kuşpalazı” hastası olur.
- b.Babam, Hasan’ın hastalığını dikkate almaz.
- c.Çocuk yalan söylediği için pişman olur.
- ç.Hasan, abisini affeder.
- d. Çocuk, hasandan özür diler.

Doğru	Yanlış

4. Aşağıdaki paragrafta 6 hata vardır. Doğruları ile değiştirin.

Ben bir gün ahırda yalnız başıma kaldım. Hasan'la Dadaruh dere kenarına ~~çıkımsı~~ (inmişlerdi.) Atı tımar etmek istiyordum. Kaşığıyı aradım, buldum*. Ahırın köşesinde Dadaruh'un penceresiz, büyük* bir odası vardı. Buraya girdim. Rafları aradım. Eyerlerin üstüne* falan baktım. Hiçbir yerde yoktu. Halının* altında yeşil demirden* bir sandık duruyordu. Onu açtım.

5. Hikâyedeki kelimeleri kullan ve cümleleri tamamla.

Eğer ihtiyacın varsa gerekli ekleri kullan.

Kaşığı

Ağlamak

Yalan

İtiraf

etmek

Sürtmek

Kardeş

Uyumak

Avlu

a. Gümüş gibi parlayan bu güzel **kaşağının** dişlerine baktım.

b. Hasan sesi çıktığı kadar başladı.

c. Eğer söylersen seni döverim!

ç. Ben suçumu için acele ediyordum.

d. Kaşığıyı atın karnına istedim.

e. O gece hiç

f. Dadaruh, ağlayan kucağına aldı.

g. Ahırın oynuyorduk.

Okuma sonrası etkinlikleri

Dilbilgisi hatırlama

(-ebilmek, abilmek) Yeterlilik Fiil Eki

*Bir eylemi gerçekleştirme yeteneğinin varlığını ifade eder. Bir fiile +abil,ebil eki eklenir.

Hızlı koşarım

Hızlı koşabilirim

*Bir eyleme olasılık anlamı katar.

Sınavdan yüksek not alırım.
olabilirim.

Sınavdan yüksek not almış

*Bir eyleme rica anlamı katar.

Yardım edebilir misiniz?

*Olumsuz Cümle

Araba kullanabilirim

Araba kullanamam.

- Yerden ağır bir taş buldum.(kaldırmak)
- Zavallı anneciğim benim iftira hiç ihtimal veremiyordu.(atmak)
- Acaba aptal Dadaruh, kaşığı atlara ezdirmiş mi?(olmak)
- Hasan atları tımar(etmek)
- Babam bana çok(kızmak)

5. Paragrafı okuyun. Boş bırakılan yerlere en uygun kelimeleri veya ekleri yerleştirin.

Ben bir gün ahırda (1).....başıma kaldım. Hasan (2)..... Dadaruh dere kenarına inmişlerdi. Atı tımar etmek istiyordum. Kaşığıyı aradım (3)..... bulamadım. Ahırın köşesinde Dadaruh'un penceresiz, küçük bir odası vardı. Buraya girdim. Rafları aradım. Eyerlerin arasına falan baktım. (4).....yerde yoktu. Yatağın altında yeşil tahtadan bir sandık duruyordu. Onu açtım. Azıcık daha sevincimden haykıracaktım. Annemin bir hafta önce İstanbul.....(5) gönderdiği hediyeler içinde fakfon kaşığı vardı. “Galiba acıtıyor?” dedim. Gümüş gibi parlayan bu güzel kaşığının dişlerine baktım. Çok keskin, çok sivriydi. Biraz körletmek(6)..... duvarın taşlarına sürmeye başladım. Kaşığının dişleri bozulunca yeniden denedim. Dadaruh için önemli olan bu güzel kaşığıyı ezdim, parçaladım. Sonra kaşığıyı yalağın içine attım. Babam, her sabah dışarıya giderken bir kere ahıra uğrar, ahırını kontrol ederdi.

1.	A. sadece	B. yalnız	C. fakat
2.	A. ama	B. gibi	C. ile
3.	A. çünkü	B.ama	C. sonra
4.	A. Her	B. hiçbir	C. hiçbir
5.	A. i	B. da	C. dan
6.	A. ama	B. için	C. dan sonra

6. Aşağıdaki boşluklara uygun kelimeleri yazın.

yürüdü -ağlayan- mahpus- ağlamaya- zavallı-ten sonra

Dadaruh,kardeşimi kucağına aldı. Çitin kapısına doğru Artık ahırda hep yalnız oynuyordum. Hasan evde..... Yalan söylediği için babam yüzüne bile bakmıyordu. Annem geldik..... da affetmedi... Babam Hasan'a "O yalancı" derdi. Hasan yediği tokadı hatırladığı zaman başlar, zor susardı. anneciğim benim iftira atabileceğime hiç ihtimal veremiyordu.

Konuşma

Hikâyedeki ana düşünce hakkında konuşalım. Yardım için aşağıdaki soruları kullan.

1. Bazen yalan söyleyebilir miyiz?
2. Hasan yaşasaydı, abisini affeder miydi?
3. Yalan söylemek sizce nasıl bir davranıştır?
4. Babanın yerinde olsanız ne yapardınız?

Dinleme

Hikâyeyi dinle. Soruların doğru cevabını işaretle(✓).

1. Dadaruh kimdir?
 - A. ☐ Hasan'ın dedesidir.
 - B. ☐ Pervin'in kocasıdır.
 - C. ☐ Babanın seyisidir.
2. Hikâyenin kahramanı neler yaptı?
 - A. ☐ Kaşığı sandıktan izinsiz aldı.
 - B. ☐ Kardeşine yardım etti.
 - C. ☐ Dadaruh ile dere kenarına gitti.
3. Baba, kırılmış kaşığı görünce ne yaptı?
 - A. ☐ Yeni bir kaşığı aldı.
 - B. ☐ Dadaruh'u yanına çağırdı.
 - C. ☐ Pervin'i yanına çağırdı.
4. Hasan neden öldü?
 - A. ☐ At öldürdü.
 - B. ☐ Kuşpalazı hastası oldu.
 - C. ☐ Babası dövdü.

Yabancılar Türkçe Öğretiminde Okuma Becerisini Geliştirmeye Yönelik Örnek Hikâye Metninin Hazırlanması

Seviye ve Konunun Belirlenmesi

Bu çalışma, okuma becerisini geliştirmek amacıyla hazırlanmıştır. Belirlenen hedef kazanımlar kültürel, sözcüksel ve dilbilgisel olarak A1 ve A2 kurlarına uygunluk göstermektedir. Hedef seviyelerin içerdiği kazanımlara göre iki örnek hikâye metni hazırlanmış, bu hikâyeler oluşturulurken seviye, konu kapsamı ve kazanımlar aşağıdaki başlıklara göre düzenlenmiştir.

Yabancı dil öğretiminde tüm kurlarda okuma becerisinin önemi büyüktür. Ancak okunacak metnin niteliği ve içerdiği unsurların hedef seviyeye uygun olması gerekmektedir. Çok bilinmeyenli ve okuma anlamayı sınamayan okuma metinleri, yarardan çok zarar verebilir. Bu nedenle çalışmamızda hedef seviyeler olan A1 ve A2 kurlarına ait birer örnek hikâye metni hazırlanmış, ayrıca okuma etkinlikleri de hazırlanmıştır. Bu çalışma öncesinde, daha önce belirtilen Avrupa dil gelişim dosyasındaki A1-A2 temel seviye kazanımları, davranışları ve hedefleri gözetilmiştir. Belli bir hedef gözetilerek metin hazırlamak oldukça hazırlık gerektiren bir durumdur. Biz bu çalışmamızın ilkinde A1 seviyesi kazanımları temalarından olan “Tanışma-Selamlaşma-Bayramlaşma” teması içerisinde bir metin hazırlamaya çalıştık. Özellikle dil eğitiminin ilk günlerinden itibaren öğrencinin anlamlı girdiye maruz bırakılmasının önemi büyüktür. Bu sebeple ilk temalardan biri olan “Tanışma-Selamlaşma”, hedeflenen metnin içeriğini oluşturulmuştur.

Burada unutulmaması gereken asıl nokta ise, yapılan çalışmanın geliştirilmeye açık olması ve diğer beceriler ile ortak bir tema içerisinde geniş bir çerçeve hazırlanarak sunulmasının daha faydalı olacağı düşüncesidir. Çalışmamız alanda eksikliği hissedilen ve özellikle de A1-A2 seviyesinde yok denecek kadar az olan okuma-anlama becerisine uygulamalı katkıda bulunabilmek, biraz olsun ihtiyacı giderebilmek ve en önemlisi de daha gelişmiş ve kapsamlı çalışmalara ışık tutabilmektir.

Metnin Oluşturulması

Metinler oluşturulurken gündelik yaşam diyalogları ve seviye temalarının incelenmesine başlanmış, özellikle kültürümüze ait kazanımların neler olduğu ile ilgili bir bilgi havuzu oluşturulmuş, A1-A2 seviyesi ders kitaplarındaki söz varlığı incelenmiş, yabancı dil eğitiminde ilk sırada yer alan tanışma- selamlaşma ile ilgili okuma metinleri belirlenmiştir.

Tüm yabancılara Türkçe öğretimi kitaplarına baktığımızda ilk konuların tanışma metinlerini içerdiği görülmüştür. Örnek hikâye metni hazırlanırken ve etkinlikler oluşturulurken yararlanılan *Perseus*, *The sailing ship*, *Indian Life* adlı hikâyelerin biçimsel yapılarından edinilen gözlem ile oluşturulmuştur. Örnek metinde resimleme yolu ile anlamı kolaylaştırmaya yönelik çalışma yapılmış, özellikle okuma etkinliklerinde resimlerin kullanımına dikkat edilmiştir. Metinlerdeki söz varlığının neredeyse tamamı seviyeye göre seçilmiş, dilbilgisi yapıları, cümle uzunlukları da seviyeye uygun olarak hazırlanmıştır. Temel tanışma-selamlaşma ifadelerinin öğretilmesi ve kültürümüze ait bu değerlerin gösterilmesi açısından ilgili konu başlığı çerçevesinde kelimelere tekrar ve sıklık yolu ile metinde yer verilmiştir.

Örnek Hikâye Metni 1

• Bayramlaşma

Ahmet bayram sabahı erken uyandı. Çok heyecanlı ve mutlu olduğu gözlerinden anlaşılıyordu. Hemen babasının aldığı bayramlıkları giydi ve doğru mutfağa koştu.

Ahmet:

- Günaydın anneciğim bayramın kutlu olsun, dedi ve annesine sarıldı.

Sonra Ahmet kapıda babasını gördü ve hemen babasının elini öptü. Babası cebinden bayram harçlığı çıkardı ve Ahmet'e uzattı. Bayramın kutlu olsun babacığım. Teşekkür ederim evladım senin de bayramın kutlu olsun.

Bayramın ilk günü çocuklar mahalledeki evleri gezerdi. Evlerden şeker ve para toplardı.

Bizim de zilimiz çaldı. Babamla birlikte kapıyı açtık. Babam kapıyı açtığı anda arkadaşlarım Mehmet, Emrah ve Sevgi bir anda: Merhaba bayramınız kutlu olsun! Hoş geldiniz çocuklar!

Babam arkadaşlarımı eve davet etti.

Mehmet:

- Hoş bulduk amcacım, nasılsınız iyi misiniz? diye sordu.

Babam da:

- İyiyiz çocuklar sizleri gördüğümüze çok memnun olduk. Sizler nasılsınız? dedi.

Sevgi:

- Hem bayramınızı kutlamak hem de Ahmet'i çağırmak için geldik efendim, dedi.

Annem:

- Tabi ki güzel kızım, kahvaltıyı yapın sonra çıkarsınız, dedi.

Güzel bir kahvaltı yaptıktan sonra mahallemizi gezmek için hareketlendik.

Sevgi:

- Kahvaltı için teşekkür ederiz, kendinize iyi bakın, iyi günler, dedi.

Babam:

- Geldiğinize memnun olduk, g le g le gidin, yine gelin olur mu? Dedi.

Bizim mahallemizde yaşılı bir teyze oturuyordu. Onu ziyaret etmek için evden ayrıldık. Teyzenin evinin önüne geldik ve zile bastık. Bizi kapıda gören teyze: Hoşı geldiniz  ocuklar! Buyurun içeri girin, dedi.

Bayram için hazırladığı baklavalardan ikram etti. “Sizin adınız ne bakalım evladım?” diye sordu. “Benim adım Ahmet teyzeciğim, benim ki Mehmet, ben mert, benim adım da Sevgi.” dedik ve kendimizi tanıttık. Teyze çok memnun olmuştı. Biz artık izin isteyelim, dedik ve kalktık.

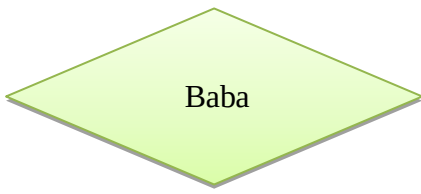
- Allaha ısmarladık, hoşıca kalın, dedik ve evden ayrıldık.

Yeni bayramlaşmalar ve tanışmalar için kapı kapı gezmelerimiz devam etti ve günü mutlu bir şekilde bitirdik.

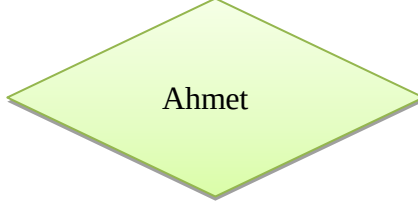
Okuma Metni Etkinlikleri

Aşağıdaki şekiller, hikâye kahramanlarına ait görselleri simgelemektedir. Hikâyedeki kahramanların okuma etkinliği öncesi verilmesi, etkinlik hakkında ön bilgi sahibi olmaya yardımcı olacaktır.

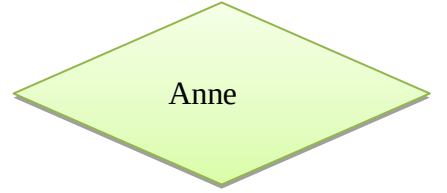
Hikâye Karakterleri

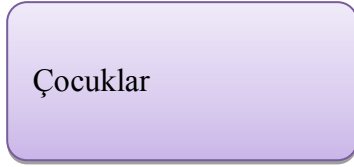
Baba

Ahmet

Anne

Çocuklar

Yaşlı Teyze

Okuma Öncesi Etkinliği

Dinleme

1. Aşağıdaki cümleleri hikâyeye göre sıralayın.

- a. Babası Ahmet'e bayram harçlığı verdi. ()
- b. Mahalledeki teyze ile bayramlaşmaya gittiler. ()
- c. Sevgi kahvaltı için teşekkür etti. ()
- d. Ahmet, babasının aldığı bayramlıkları giydi. ()

2. Aşağıdaki kelimeleri cümlede kullanınız.

hoş geldiniz :

nasılsınız :

benim adım :

memnun oldum :

Okuma Sonrası Etkinliği

1. Cümleleri okuyun. Doğru(D) ya da yanlış(Y) olarak kutuları işaretleyin.

1. Ahmet, geç uyandı.
2. Babası Ahmet'e bayramlık elbise aldı.
3. Ahmet'in annesi hastaydı.
4. Bayramın ilk günü şehir dışına gittiler.
5. Arkadaşım Murat'ın evine gittim.

2. Cümleleri tamamlayın. Doğru kelimeleri seçin.

- a. Ahmet bayram sabahı çok mutlu / mutsuz olurdu.
- b. Ahmet'in arkadaşları eve geldi / gelmedi.
- c. Çocuklar Ahmet'in evinde kahvaltı yaptı / öğle yemeği yedi.
- ç. Mahallede genç kadın / yaşlı teyze oturuyor.

Dilbilgisi

1. Aşağıdaki cümleleri geçmiş zaman eki ile tamamlayın.

- a. Ahmet yeni elbiselerini (giymek)
- b. Baba, Ahmet'e para (vermek)
- c. Mehmet ve ben mahalleyi (gezmek)
- ç. Yaşlı teyzenin evinde baklava (yemek)

2. Cümleleri okuyun. Uygun hal ekleri ile tamamlayın.

- a. Ahmet kapıda babasını gördü.
- b. Ev.....çıktık ve mahalleyi gezdik.
- c. Bizim mahallemiz..... Yaşlı bir kadın oturuyor.
- ç. Arkadaşlarım, bizim ev.....girdi.

Yazma

1. Sen bayramlarda ne yaparsın?

.....

.....

.....

Örnek Hikâye Metni 2

• Vadiye Yolculuk

Her sabah kalktığında ilk iş olarak ellerini ve yüzünü yıkardı. Mehmet önce kahvaltısını yapar. Sonra da dişlerini fırçalardı. Hemen avluya iner, inekleri otlaklara salardı. Mehmet ormanın kenarında küçük bir evde yaşıyordu. Köyündeki arkadaşları ile farklı oyunlar oynuyordu. Her sabah erken uyanır, güneşin havadaki ilk kıızıllığını ve karşıdaki dağın üzerinden doğuşunu seyrederdi. Evlerinin önünde kırmızı, sarı ve mor laleler ile beyaz çiçekli meyve ağaçları vardı. Mehmet gündüzleri annesine yardım eder ve arkadaşları ile oyun oynardı. Köyün arkasında bir tepe vardı. Mehmet arkadaşları ile genellikle oraya çıkardı. Çocuklar bir gün yaylaya gitmeye karar verdi. Mehmet çok meraklı bir çocuktur. Mehmet öğle yemeği için evden bir şeyler aldı. Arkadaşları ile buluştu ve dağa çıktılar. Rüzgâr ılık ılık esiyor ve çocukların saçları dalgalanıyordu. Mehmet, yaylanın sonundaki vadiye gitmek istiyordu ancak orası tehlikeli ve yüksek bir yerdi. Bazı arkadaşları vadiye gitmek istemiyordu ama Mehmet gitmek istiyordu. Vadiye doğru yürüdüler. Yolun ucunda siyah ve gri kartallar uçuyordu.

Mehmet önden gidiyor, arkadaşları ise arkadan geliyordu.

Mehmet:

- Buraya gelin! diye bağırdı.

Arkadaşları büyük bir merakla koştular. Bir mağaranın önünde toplandılar. Yamacın kenarındaki dereден geçtiler ve ormana girdiler. Mehmet mağaranın kapısına doğru hareketlendi ama arkadaşları mağaraya girmek istemiyordu.

Mehmet:

Siz beni burada bekleyin, dedi

Mağaranın kapısından içeri girdi. Parmakları ile mağaranın duvarlarına dokunuyordu. İçeride kaynak suyu akıyordu. Mehmet elindeki fener ile etrafa bakıyordu. Mağaranın içi havasız ve karanlıktı. Bu yüzden Mehmet biraz korkuyordu. Hızlıca dışarı çıkmak için geri döndü. Bacağına taş takıldı. Mehmet çok korktu ve koşmaya başladı. Mağaranın kapısına geldi. Arkadaşları meraklı gözlerle Mehmet'i bekliyordu. Mehmet yeni yerler keşfettiği için mutlu olmuştu. Eve dönmek için yola çıktılar. Masmavi gökyüzü nazar boncuğu gibi

parlıyordu. Kuşların sesi çocukları mutlu ediyordu. Vadinin karşısında deniz vardı. Bu denizin üstü kızıla dönmüştü. Güneş tüm güzelliği ile güne veda ediyordu.

Okuma Etkinlikleri

Dinleme

1. Aşağıdaki cümleleri hikâyeye göre sıralayınız.

- e. Mehmet her sabah okula gider. ()
- f. Mehmet annesine yardım eder. ()
- g. Evlerinin önünde lacivert ve yeşil çiçekler var. ()
- h. Mehmet vadiye gitmek istemez. ()
- i. Çocuklar mağaraya girer. ()
- j. Mehmet mağarada kaybolur. ()

2. Hikâyedeki kelimeleri uygun resimlerle eşleştiriniz.

Dere Orman Mağara Dağ Deniz Yayla

1. Cümleleri okuyun. Doğru(D) ya da yanlış(Y) olarak kutuları işaretleyin.

1. Mehmet meraklı bir çocuktur.
2. Mehmet'in annesi hastadır.
3. Mehmet arkadaşlarını çok sever.
4. Çocuklar her zaman birlikte gezerler.
5. Çocuklar mağarada kayboldu.

2. Hikâyede renkler, organlar ve doğa kelimelerini bulunuz. Aşağıdaki kutulara yerleştiriniz.

Renk	• Kırmızı • • •
Organ	• Diş • • •
Doğa	• Yayla • • •

5. Paragrafı okuyun. Boş bırakılan yerlere en uygun kelimeleri veya ekleri yerleştirin.

Çocuklar bir gün yayla...(1) gitmeye karar verdi. Mehmet çok meraklı bir çocuktur. Mehmet öğle yemeği(2) evden bir şeyler aldı. Arkadaşları(3) buluştu ve dağa çıktılar. Mehmet, yaylanın sonundaki vadi... (4) gitmek istiyordu(5) orası tehlikeli ve yüksek bir yerdi. Bazı arkadaşları vadiye gitmek istemiyordu (6) Mehmet gitmek istiyordu. Bu yüzden Mehmet biraz korkuyordu. Hızlıca dışarı çıkmak için geri dön...(7). Bacağına taş takıldı. Mehmet çok korktu ve koşmaya başladı. Mağaranın kapısına geldi.

1.	A. a	B. ya	C. da
2.	A. ama	B. gibi	C. için
3.	A. ya	B. ile	C. ve
4.	A. ya	B. den	C. ye
5.	A. çünkü	B. ama	C. bu yüzden
6.	A. ama	B. sonra	C. ile
7.	A. tü	B. dü	C. yor

BÖLÜM III

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yabancılar Türkçe öğretimi modern anlamda diğer dillerin öğretimine göre çok yenidir. Teorik ve uygulamalı birçok çalışmanın son on yılda hızlandığını görmekteyiz. Bir gereklilik olan dilini öğretebilme gücü, kurumlarımız ve akademisyenlerimiz tarafından gittikçe daha da önemli hale getirilmektedir. Türkçenin yabancı dil olarak öğretiminde okuma-anlama becerisi, yardımcı okuma kitapları ve etkinliklerinin hazırlanması ile daha da geliştirilmelidir.

Bu çalışmamızda da eksikliği hissedilen ve alan yazında neredeyse hiç olmayan yardımcı okuma kitapları edebiyatımızın seçkin eserlerini uyarlamak sureti ile ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Dünya üzerindeki en çok konuşulan dillerin yabancılar öğretimi esnasında kullandıkları en temel araç gereç olarak okuma kitapları karşımıza çıkmaktadır. Özellikle İngilizcenin ve Fransızcanın yabancı dil olarak öğretiminde kullanılan okuma kitapları, o dillere ait seçkin yazarların tanınmış eserlerini seviyelere uygun uyarlanması ile ortaya çıkarıldığı yaptığımız alan yazın taramasında görülmüştür.

Çalışmamızın çıkış noktası, Avrupa Ortak Başvuru Metni A1-A2 seviyesi kazanımlarına uygun bir uyarlama gerçekleştirmek ve alan yazına katkı sağlaması amacıyla örnek iki hikâye metni oluşturmaktır. Uyarlama çalışması yapılırken hangi hikâyenin seçileceği hususu üzerinde çalışılmış, Türk edebiyatının olay hikâyeciliğini üstlenen Ömer Seyfettin'in iki eseri üzerinde karar kılınmıştır. Bu eserler seçilirken özellikle eserlerin yerel ağız unsurlarından, süslü anlatım ve sanatlı söyleyişten uzak olması koşul kabul edilmiş, hikâyenin sade ve akıcı anlatımı, merak ve gizem duyguları ile basit olay örgüsünün mevcut olması eserleri seçilme özelliklerinden bazılarıdır.

Uyarlama sürecinde hikâyeler sözcüksel ve dilbilgisel olarak incelenmiş, A1-A2 seviye kazanımlarının işaret ettiği yeterlilikler ve ders kitaplarının (Gazi Yabancılar için Türkçe

A1-A2, Yeni Hitit A1-A2, İstanbul Yabancılar için Türkçe A1-A2) içerdği kelime serveti esas alınmıştır. Bu kazanımların üzerinde görülen dilsel ve sözcüksel yapılar seviyeye uygun hale getirmek maksadı ile eşdeğerleri ile değiştirilmiş, çıkarımlar ve değişimler yapılmıştır. Özgün hikâyelerin anlamsal bütünlüğüne dokunulmamış, hikâyenin ana fikri ve kahramanları üzerinde değişiklik yapılmamıştır.

Dil öğretiminde önemli görülen anlaşılabilir mesajı öğrenciye doğru biçimde iletme, çalışmanın hedeflerinden biri olmuştur. Uyarlanan hikâyenin anlaşıldığını ölçmek ve daha anlaşılır hale getirmek için okuma öncesi-sırası ve sonrası etkinlikleri hazırlanmıştır. Bu hazırlık esnasında da İngilizcenin yabancılar için öğretimi için kullanılan yardımcı okuma kitaplarındaki okuma etkinlikleri araştırılmıştır.

Özellikle çalışmamızın çıkış noktasını oluşturan A1-A2 seviyesi kazanımlarına dikkat çekmekte fayda vardır. Bu seviyede, dil ile tanışan ve dili öğrenmek isteyen bir öğrenci karşımızda durmaktadır. Yıllardır sadece dilbilgisi öğretmek bir dilin öğrenilemeyeceği artık dünyada kabul görmüştür. Bu sebeple dile ait becerileri özellikle de anlama becerilerinden olan okuma becerisini öğrencilere öğretmek gerekmektedir.

Okuma ile metin içinde yer alan dilbilgisi yapılarını öğrenci kavrayacak, bildiği kelimelerin sayısını artıracak, bilinmeyen kelimeleri bilinenden yola çıkarak keşfedebilecektir. A1-A2 seviyesi tüm bu kazanımların başladığı ve öğrenme geçmişinin oluşturulduğu seviyedir. Bu seviyeye uygun metinlerle öğretimin desteklenmesi, öğrencinin dile bütüncül yaklaşmasını sağlayacaktır.

Okuma kitaplarında yer alan söz varlığı, dilbilgisi yapılarını bir bütün halinde anlamaya çalışan öğrenci, okuma etkinlikleri sayesinde bunu daha da kolay başarabilecektir. Uyarlama çalışmamız, başlangıç seviyesi öğrencileri açısından söz varlıklarını ve seviye kazanımları olan dilbilgisi yapılarını öğrenmeleri ve pekiştirmeleri için gereksinim olarak görülmüştür. Hazırlanan okuma etkinlikleri ile öğrencinin farklı bilişsel süreçlerini harekete geçirerek öğrenmesini kolaylaştırmak amaçlanmıştır. Uyarlama çalışmaları ve yardımcı okuma kitabı hazırlanması ile ilgili çalışma önerilerini şu şekilde yorumlayabiliriz:

- Yabancılar Türkçe öğretimi için temel seviyede söz varlığı ve dilbilgisi yapılarını içeren yardımcı okuma kitapları oluşturmak veya mevcut özgün eserleri uyarlamak, başlangıç seviyesi için oldukça önemlidir. Bu kitaplar oluşturulurken mutlaka seviye kazanımları gözetilmelidir.

- Bu çalışma kısıtlı sürede hazırlandığı için öğrenci üzerinde verimliliği ve etkinliği denenmemiştir. İlerleyen çalışmalarda öğrencilere uygulanması ile verimliliği ve seviyeye uygunluğu ölçülmüş olup, geliştirilmeye açık bir çalışma olarak görülmektedir.
- Bu çalışmanın çıkış noktası okuma becerisi olsa da, dil öğretiminin bütünselliği üzerine yapılan vurgular önemslenmiş ve okuma etkinliklerinde diğer becerileri de geliştirmeye yönelik sorular hazırlanmıştır.
- Özellikle seçilen metin türünün edebiyatımızda ve dünya edebiyatında karşılığının bulunması ve ilerleyen çalışmalara yönelik bir örnek çalışma olabileceğinden, bu tür metinlerin okuma becerisini geliştirmede aktif kullanılması sağlanmalıdır.
- Seçilen metinlerin niteliği, uzunluğu ve içeriği doğrudan dil öğretimine etki etmektedir. Bu sebeple seviyelere uygun metin türleri seçilmeli, kısa hikâyeler, masallar, diyaloglar ve bilgilendirici metinler temel seviyede, roman destan köşe yazıları ve makaleler gibi metinler orta seviyeden başlanarak verilmelidir.
- Hazırlanan yardımcı okuma kitapları ve uyarlanan hikâyeler, yalnız sınıf ortamında kullanılması için değil, bireysel öğrenme ve okumanın geliştirilmesi için bol ölçme etkinlikleri ve dinleme ses dosyaları ile hazırlanmalıdır.
- Özellikle başlangıç seviyesinde bir metni anlamlandırmak önemli olduğu için mümkün oldukça resimlendirme ve kavramları görselleştirmeye gidilmelidir.
- Hikâye içerisinde bilinmeyen veya öğretilmesi hedeflenen kelimeler için, kelimenin geçtiği sayfada küçük bir sözlükçe hazırlanabilir ve bu kelime eğer somut ise görselleştirilebilir.
- Uyarlanan çalışmalar ve oluşturulan yardımcı okuma kitapları, öğrenciye sunulduktan sonra mutlaka tekrar gözden geçirilmeli ve geliştirilmelidir.
- Uyarlanan veya hazırlanan hikâyeler, içerik olarak kültür unsurlarını vermeye müsaitse etkinlikler yolu ile bu unsurları ortaya çıkarmalı ve Türk dilinin ve kültürünün güzellikleri gösterilmelidir.
- Yabancı dil öğretimi asla ana dili öğretimi gibi düşünülmemeli, ölçme ve okuma etkinliklerinin bu husus göz önünde tutularak hazırlanması gerekmektedir.
- Özellikle dilimizin dünya üzerinde daha çok tercih edilmesi ve seçilen dil olabilmesi için teknoloji ile tüm bu çalışmaların birleştirilmesi gerekmektedir.
- Yabancı dillerin öğretimi için hazırlanan yardımcı okuma kitaplarına baktığımızda neredeyse tamamının interaktif öğrenmeye açık ve web tabanlı erişim

sağlanabilmesinin mümkün olduğu görülmektedir. Böylece öğrenci istediği mekân ve zamanda dil öğretimini geliştirebilir ve Türkçenin yaygınlığı hızla artabilir.

- Unutulmamalıdır ki dil öğretiminin bir devlet politikasına ve programına ihtiyacı vardır. Bu kapsamda yıllardır Türkçeyi yabancılara öğretmek üzere çakışmalar yapan kurumlarımız (Gazi Üniversitesi ve Ankara Üniversitesi TÖMER’ler, Kara Lisan Okulu, Yunus Emre Enstitüsü...) ve akademisyenlerimiz işbirliği içinde bulunarak Türkçenin öğretilmesi için kurultaylar ve komisyonlar kurmalıdır.
- İngilizcenin yabancılara öğretiminde kullandıkları beceri tabanlı Ders kitapları, okuma setleri, dinleme programları, kur sınavları ve mesleki dil üzerinde kapsamlı çalışmalar yapılmalıdır.

Son olarak yabancılara Türkçe öğretiminde hikâye uyarlama, özgün metin kullanma veya oluşturma üzerine ciddi adımlar atılmalıdır. Yaptığımız bu çalışmanın bireysel bir çalışmanın ötesine geçerek ilerleyen çalışmalar için bir proje veya alanda çalışan akademisyenlerden oluşan bir ekip tarafından ele alınmalı, ortak problem sahası üretilerek verimli ve etkili öğrenme malzemeleri oluşturulmalıdır.

KAYNAKÇA

- Andersen, H. C. (2012). *The little match girl*. Oxford University.
- Avrupa Birliği. (2001). *Avrupa dilleri için ortak başvuru metni: öğrenme, öğretme, değerlendirme*. 23 Kasım 2014 tarihinde <http://acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/1465/> sayfasından erişilmiştir.
- Aygüneş, M. (2007). *Yabancı dil olarak türkçenin öğretiminde okuma becerisini geliştirme yolları*. Yüksek Lisans Tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Bakan, H. (2012). *Yabancılar türkçe öğretiminde metindilbilimsel ölçütler çerçevesinde bir sadeleştirme denemesi: Sait Faik Abasıyanık, "Meserret Otel"*. Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi SBE, Ankara.
- Demirel, Ö. (2003). *Yabancı dil öğretimi. dil pasaport, dil biyografisi, dil dosyası*. Ankara: PegemA.
- Dilidüzgün, Ş. (2008). *Türkçe öğretiminde metindilbilimsel bağlamda uygulamalı bir yaklaşım*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Durmuş, M. (2013). İkinci/ yabancı dil öğretiminde özgün ve değiştirilmiş dilsel girdi üzerine. *Turkish Studies*, 1291-1306.
- Eken, D. T. (2011). *Yabancı dil olarak türkçe ve ingilizce öğretiminde temel düzey dinleme-anlama etkinliklerinin karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Er, A. (2005). Yabancı dil öğretiminde okuma. *KKEFD*, 208-217.
- Erdağı, S. (2008). *Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun "Yaban" adlı romanının metindilbilimsel çözümlemesi*. Yüksek Lisans Tezi, Kafkas Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kars.

- Işık, A. (2008). Yabancı dil eğitimimizdeki yanlışlıklar nereden kaynaklanıyor? *Journal of Language and Linguistic Studies*, 4(2), 15-26.
- Kara, M. (2010). Gazi Üniversitesi TÖMER öğrencilerinin türkçe öğrenirken karşılaştıkları sorunlar ve bunların çözümüne yönelik öneriler. *Gazi Üniversitesi Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(3).
- Kıroğlu, K. (2002). *Anlamli gruplandırma stratejisinin okuduğunu anlamaya etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Nurlu, M. (2011). *Fransa'da Türkçe öğretimi*. Ankara: Grafiker.
- Özkan, B. (2004). *Okuma metinlerini öğrencilerin seçip hazırlamasının okuma becerileri edinimine etkisi*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Polat, N. H. (2011). *Ömer Seyfettin bütün hikayeleri*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Sallabaş, M. E. (2012). Ömer Seyfettin hikayelerinin türkçe öğretiminde değer aktarımı bakımından incelenmesi. *Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 59-68.
- Şimşek, P. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metinleri ve yardımcı kitaplar*. Yüksek Lisans Tezi, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyonkarahisar.
- Yılmaz, V. (2004). *Yabancı dil Türkçe öğretiminde okuma becerilerinin geliştirilmesine yönelik görev odaklı bir yordam oluşturma ve gereç hazırlamaya yönelik bir çalışma*. Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, İstanbul.

EKLER

Ek 1: Özgün Metin

Perili Köşk

Ömer Seyfettin

Sermet Bey döndü, arkasındaki bekçiye, “İşte bir boş köşk daha!” dedi. Küçük bir çam ormanının önünde beyaz, şık bir bina, mermerdenmiş gibi göz kamaştıracak derecede parlıyordu. Tarhlarını yabani otlar bürümüştü. Bahçesinin demir kapısında büyük bir "Kiralıktır" levhası asılıydı. Bekçi başını salladı: “Geç efendim, geç!.. Orası size gelmez.” “Niçin canım?”

“Demin gösterdiğim evi tutunuz. Küçük ama çok uğurludur. Kim oturursa erkek çocuğu dünyaya gelir.”

“On iki kişi nasıl sığarız beş odaya! Buraya bakalım, buraya... Tam bize göre...”

Bekçi tekrar, kat’î bir işaretle, “Buraya oturamazsınız efendim...” dedi.

Sermet Bey, gözünü köşkten alamıyordu. Her tarafında geniş balkonları vardı. Temellerinin üzerine yaslanmış sanılacaktı. Kuluçka yatan beyaz bir Nemse tavuğu gibi yayvandı. Yirmi senedir, çocuğa kavuşalıdan beri hep böyle bir yuva tahayyül ederdi. Asabî bir istical ile: “Niçin oturamayız?” diye sordu.

“Efendim, bu köşte peri vardır.”

“Ne perisi?”

“Bayağı peri! Gece çıkar. Evdekilere rahat vermez.”

Sermet Bey, gözüyle gördüğüne, kulağıyla işittiğine inananlardan değildi. Eliyle sıkı sıkıya tutup hissetmeyince bir şeyin varlığına hükmetmezdi. Gözle kulak onca birer yalan kovuyuydu. Yalanlar hep bize bu dört kapıdan girerdi. Fakat el... fakat lâmise, hiç dolma yutmazdı. Bütün hurafeler, bâtil itikatlar dimağımıza hücum için gözle kulağa koşardı. Güldü: “Perinin bize zararı dokunmaz!” dedi.

Bekçi bir küfür ıstırmış gibi Sermet beyin yüzüne baktı.

“Her giren evvelâ böyle söyler, ama bir ay oturmaz.”

“Senin nene lâzım. Haydi, burasını gezelim.”

“Anahtarı sahibindedir.”

“Sahibi kim?”

“Sahibi Hacı Niyazi Efendi. İşte şu yandaki köşkte oturan...”

“Haydi anahtar alalım.”

“Peki, amma...”

Döndüler. Sık ağaçlar arasından yalnız üst katının çatısı görünen kırmızı aşıboyalı bir eski eve doğru yürüyorlardı.

İhtiyar bekçi yolda beyaz köşkün tarihini kısaca anlattı. On senedir buraya girenler bir aydan ziyade oturamamışlardı.

Evvelâ peri görünüyor, sonra büyük büyük taşlar atıyor, nihayet gelip camları kırıyor, içeridekilere geceleri hiç rahat vermiyordu. Kiracılardan ikisinin yüreğine inmiş, üçünün evlâtlıkları çarpılmış, birisinin karısı korkudan altı aylık çocuğunu düşürmüştü.

Gölgelerinde koyunlar otlayan çiçekli badem ağaçlarının altından geçtiler. Kırmızı köşkün kapısını çaldılar.

Hacı Niyazi Efendi eski bir evkaf memuruydu. Hürriyet'te tazminat alarak daireden çekilmiş, ev alıp satmakla geçinmeğe başlamıştı. Fakat çok doğru bir adamdı. Senede belki yüz ev sattığı halde kendi Perili Köşk'ünü hariçten gelip Hanya'dan Konya'dan haberi olmayan enayi bir müşteriyi sokmuyor: "Allah'tan korkarım neme lâzım!" diyordu.

Köşkünün perili olduğunu hiç saklamazdı. Kapıyı kendi açtı.

Bekçi, Sermet Bey evi gezmek istediğini söyledi:

“Pekâlâ, buyurun!” dedi. Önlerine düştü. Bahçeden geçtiler. Hacı Niyazi Efendi sokakta sarı aba cübbesinin cebinden pirinç bir anahtar çıkardı. Bahçe kapısını açtı. Sermet Bey'e “Bu anahtar köşkü de açar...” dedi. Yürüdüler, bahçe hakikaten biraz vahşiydi.

Bakımsızlıktan, ayak basmamış bir dere içine dönmüştü. Köşkün arkasındaki küçük çam ormanında da vahşi bir sükûn vardı. Bekçi köşke girmedi. Kapıda kaldı. Sermet Bey, ev sahibiyle gezdi. Tezyinata hiç diyecek yoktu. Alt kat bütün mermerdi. Sarnıç, banyo, kuyu, kümes, ahır... Hepsi tamamı.

“Kirası ne kadar?”

“Çok istemiyorum. Yüz seksen lira. Ama üç seneliğini peşin isterim.”

“Niçin?”

“Bakınız beyim, niçin: Düşmanlarım, köşk kiracısız kalsın diye peri lafı çıkarmışlar. Birisi girdi mi, herkes fisebilillâh peri propagandasına başlar. Nihayet kiracılar işittikleri yalanı, gördük sanıyorlar. Meselâ kış ortası köşkü başıma bırakıp savuşuyorlar. Daha fenası, çıkanlar propagandacılara katılıyor. İki sene daha böyle giderse malımı ne satabileceğim, ne de kiracı bulacağım.”

Sermet Bey sordu: “Köşkünüz ne kadar boş kaldı?”

“Vâkıa şimdiye kadar hemen hiç... Fakat giren, komşuların lafına kapılır. Çok durmaz. Ürker, kaçır.”

“Ben ürkmem.”

“İnşallah.”

“Fakat üç senelik peşin, bu biraz ağır...”

“Ne yapayım beyim. Canım yandı. İsterseniz...”

Sermet Bey köşkü çok beğenmişti. Hem kirası da ucuzdu. Şimdi üç odalı kulübelerin seneliğine yüz elli lira istiyorlardı.

Hemen o gün kontratı yaptılar. Üç senelik kira olan beş yüz kırk lira peşin verilecekti. Hacı Niyazi Efendi’nin evinden çıktıktan sonra Sermet Bey bekçiye çıkardı, bahşiş diye bir yirmi beşlik kâğıt verdi.

Bekçi, “Paranıza yazık oldu efendi dedi” dedi, “üç sene değil, üç ay oturamazsınız.”

“Görürsün.”

“Görürüz. Hacı Efendi her girenden böyle üç seneliğini peşin alır, ama hiç birisi bir yaz kalamaz. Verdikleri para da yanar.”

Sermet Bey bir hafta sonra kalabalık ailesiyle köşke taşındı. Halis bir zevk ehliydi. Her gece çalgı çağanak, yemek, içmek, keyif, sefa gırla giderdi. Daima akrabalarından kadın, erkek, dört beş misafiri bulunurdu. Sermet Bey Türkiyeliydi. Fakat Avrupalıların "Gündüz cefa, gece sefa" düsturunu kabul etmişti. Çocukları mektebe giderlerdi. Kızlarını büyük ticarethanelere kâtip diye yerleştirmişti. Karısı kız mekteplerinde piyano dersi verirdi. Evde çalışmayan yalnız yetmiş beşlik annesiydi. O da mutfığa, hizmetçilere filan bakardı. Yemeği gece yarısına yakın yerler, yemekten sonra hiç oturmazlar, hemen yatarlardı.

Aradan on beş gün geçmedi. Bir gece aşağı kattan bir çığlık koptu. Hizmetçi Artemisya; avazı çıktığı kadar haykırarak yukarı koştu. Arkada, çamların arasında beyaz bir şeyin gezindiğini haber verdi.

Sermet Bey, “Gözünüze öyle görünmüştür!” dedi. Gören diğer hizmetçilere de kanmadılar.

Çoluk çocuk, hepsi arka odanın balkonuna çıktılar. Artemisya'nın parmağıyla gösterdiği beyaz hayaleti gördüler. Ağaçların altında duruyor, sanki köşke bakıyordu. Sermet Bey gözlerini ovuşturdu. "Vay anasına!" dedi, "Telkinin kuvvetine bak!"

Karısı, kızları, çocukları korkudan sapsarı kesildiler. Büyük kızı, "Ne telkini beybaba! İşte karşımızda, görmüyor musun?" dedi.

"Görüyorum."

"Ee, o halde telkin ne demek?"

"Buraya girdik gireli peri masalından başka bir şey işittik mi? Her gelen bir şey söyledi.

Şimdi biz bu tesirle böyle hepimiz birden, olmayan bir şeyi görüyoruz."

"Bu mümkün değil."

"Nasıl değil?"

Sermet Bey, Hokkabaz Kazanov'un nasıl bütün bir tiyatro halkına ceplerindeki saati yanlış gösterdiğini filan anlattı. "Gözümüz kulağımızdan giren yalanları görür" dedi, "Fakat elimizi bu gördüğümüz şeye sürmeyiz. Sürdük mü hemen kaybolur" Sonra kalktı.

Karısının menetmesini filan dinlemedi. Elini görünen hayale sürmek için bahçeye fırladı.

Çamlara doğru gitti. Fakat hayal kaçtı. Kayboldu. O gece evin içinde Sermet Bey'den başka kimse uyuyamadı.

...Artık her gece bu hayali görüyorlardı. Sermet Bey, elini sürmeğe çıkınca hayal kaçıyordu.

Biraz alışır gibi oldular. Fakat bir gece hepsi uyurken müthiş bir sarsıntı köşkü yerinden oynattı. Balkonlara koştular. Bir şey göremediler. Sabahleyin yemek odasının dibinde kocaman bir taş buldular. Sermet Bey'e annesi, "Bizi bu köşkten çıkarmazsan sana hakkımı helâl etmem!" demeğe başladı. Beş yüz kırk liraya iki ay oturmak... Bu Sermet Beyin işine gelecek şey değildi. Ama gece dol büyük büyük taşlar ev halkına uyku uyutmuyor, hepsini heyecan içinde bırakıyordu. Sermet Bey, her defasında hayalin üzerine gidiyor, bir türlü elini süremiyordu. Taşların başladığını duyan komşular, "Daha çıkmazsanız camlarınızı da kırar" diyorlardı. Sermet Bey kontratın, "Çıkarken bütün tamirat müstecire aittir" maddesini hatırlayarak daha ziyade canı sıkılıyor, bu cam kırma devresinin hululünden evvel bir şey yapmayı düşünüyordu. Yavaş yavaş kendi itikadı da bozulmağa başladı. Nihayet çıkmağa karar verdiler. Fakat başka bir ev bulamıyorlardı. Köşke dair daha bin türlü hikâyeler işitmeğe başladılar. Sözde burası eskiden kabristanmış. Mutfağın olduğu yerde beş yüz senelik bir evliya yatıyormuş... Sermet Bey, atılan taşlara, kırılan camlara rağmen hâlâ periye inanmıyordu. Bu peri daima çamlığın içine kaçıyor,

orada sır oluyordu. El sürmek için kendisine yetişmek mümkün değildi. Sermet Bey, bir gün çamlığın içine saklanıp birdenbire perinin karşısına çıkmayı yahut arkasından yavaşça gidip elini sürüvermeyi düşündü. Evdekilerin hiçbiri buna razı olmadı. "Seni hemen oracıkta çarpar!" diyorlardı. Fakat Sermet Bey, bulanık gönlüne rağmen, periye, ecinniye filan bir türlü inanmıyordu. Ertesi akşam koruya gitti. Büyük bir çamın alt dallarından birine bindi. Bekledi, bekledi. Gece yarısı oldu.

Köşktekiler de meraktan uyuyamıyorlardı. Zavallıların balkonlarda gezindiklerini görüyordu.

Birdenbire yüreği hop etti. Hayal sükun etmişti. Eliyle dokununca gölge gibi uçup silineceğini katıyen bildiği halde yine Sermet Beyin dizleri titremeğe başladı.

İçinden, "Ben korkmuyorum, fakat vücudumun korkuyor!" dedi. Yavaşça aşağı atladı. Hayalin arkasından yürüdü. Şeklinin hatları pek sarıh gözüküyordu. Yaklaştığını hayalet hiç duymadı. Yavaşça elini uzattı. Beyaz cisme dokundu. Hayal birdenbire fena halde ürktü. Ama kaybolmadı. Döndü, Sermet Beyi görünce alabildiğince kaçmağa başladı. Sermet Bey, dokununca kaybolmadığı için bu hayalin peri filan olmadığını hemen anlamıştı. Peşini bırakmadı. Kovaladı. Çamlığın sonundaki alçak duvara dayalı bir tahtaya tırmanırken yakaladı. Gayet kuvvetliydi. Hayal, mukabele olmadığını anlayınca çırpınmaktan vazgeçti.

Sermet Bey, ben sana el âlemle alay etmesini gösteririm diye zavallı hayali sırtladı. Köşke doğru sürükledi. Bağırды: "Lamba getirin, suratını görelim."

"..."

Köşk halkı bahçe kapısına inmişti. "İnsanmış kerata! Ben dünyada ecinni filan yoktur, demez miyim?"

Hayal bir türlü beyaz çarşafı başından bırakmak istemiyordu. Sermet Bey zorla çekti. Sakalı bıyığına karışmış Hacı Niyazi Efendiye görünce şaşırdılar. Biçare, yüzünü göstermemek için elleriyle örtüyordu. Arkasındaki Şam kumaşından gecelik entarisi yırtılmıştı.

Sermet Bey bir kahkaha attı.

Kızlar, çocuklar, hizmetçiler alıklaştılar.

Büyük Hanım, "Niçin ümmet - i Muhammed'i korkutup deli ediyorsun a efendi?.." dedi.

Sermet Bey, "Onun sebebini ben bilirim!" cevabını verdi.

Sonra büyük kızına hokka kalemle, yazıhanedeki kontrat kâğıdını çabucak getirmesini

söyledi. Hacı Niyazi Efendi donmuş gibi, sorulan şeylere hiç cevap vermiyor, hep yüzünü karanlıklara çeviriyordu. Kontrat kağıdıyla hokka kalem gelince, Sermet Bey, “Haydi bakalım, al eline kalemi!... Yüreğine indirdiklerinin, düşürttüğünün çocukların cezasını görmek istemiyorsan söylediğimi yaz. İmzayı bas!” dedi. Hacı Niyazi Efendi mihaniki bir hareketle kalemi kaptı. Sermet Bey'in kelime kelime söylediklerini tereddüt etmeden yazdı: "Kiracım Sermet Bey'den köşkün altı senelik kirası olan bin seksen lirayı peşinen aldım."

“Hah şöyle!”

“...”

İmzasını attı. Beyaz örtüsüne bu sefer yarım bürünmüş olduğu halde, her gece sır olduğu tarafa gitti. Sermet Bey'in iki senedir köşkte oturabildiğine herkes hayrette kaldı.

Komşuları Hacı Niyazi Efendiye, “Galiba senin evin ecinnileri, başka eve göç ettiler. Yeni kiracın hiç çıkacağa benzemiyor!” dedikçe, evvelâ sararıyor, sonra kızarıyor, şu cevabı homurdanıyordu:

“Ne abdest, ne oruç, ne namaz, ne niyaz... Karılı, erkekli, çoluklu çocuklu hepsi akşamdan sabaha kadar sarhoş! Ayol onlara ecinni değil, şeytan bile görünemez!”

.....

Zaman, Sayı: 358, 22 Nisan 1335 (1919), s. 2.

Ek 2: Özgün Metin

Kaşağı

Ömer Seyfettin

Çocukluk hatıralarından

Ahırın avlusunda oynarken aşağıda, gümüş söğütler altında görünmeyen derenin hazin şırıltısını işitirdik. Evimiz iç çitin büyük kestane ağaçları arkasında kaybolmuş gibiydi. Annem, İstanbul'a gittiği için benden bir yaş küçük olan kardeşim Hasan'la artık Dadaruh'un yanından hiç ayrılmıyorduk. Bu, babamın seyisi, yaşlı bir Çerkez'di. Sabahleyin erkenden ahıra koşuyorduk. En sevdiğimiz şey atlardı. Dadaruh'la birlikte onları suya götürmek, çıplak sırtlarına binmek, ne doyulmaz bir zevkti! Hasan korkar, yalnız binemezdi. Dadaruh onu kendi önüne alırdı. Torbalara arpa koymak, yemliklere ot doldurmak, ahırını süpürmek, gübreleri kaldırmak... en eğlenceli bir oyundan ziyade hoşumuza gidiyordu. Hele tımar... Bu en zevkli şeydi. Dadaruh eline kaşağıyı alıp işe başladı mı, tiki... tık... tiki... tık... Tıpkı bir saat gibi... Yerimde duramaz, “Ben de yapacağım, ben de yapacağım!” diye tuttururdum. O vakit Dadaruh beni Tosun'un sırtına kor, elime kaşağıyı verir, ”Hadi yap!” derdi. Bu demir aleti hayvanın çıdağusuna sürter, fakat o uyumlu tıkırtıyı çıkaramazdım.

- Kuyruğunu sallıyor mu?

- Sallıyor.

- Hani bakayım?..

Eğilirdim, uzanırdım. Lakin atın sağrısından kuyruğu görünmezdi. Her sabah ahıra gelir gelmez, “Dadaruh, tımarı ben yapacağım” derdim.

- Yapamazsın.

- Niçin?

- Daha küçüksün de ondan.

- Yapacağım.

- Büyü de öyle.

- Ne vakit?

- Boyun at kadar olduğu vakit.

At, ahır işlerinde yalnız tımarı beceremiyordum. Boyum karnına bile varmıyordu. Hâlbuki en keyifli, en eğlenceli şey bu idi. Sanki kaşağının muntazam tıkırtısı Tosun'un hoşuna gidiyor, kulaklarını kısıyor, kuyruğunu kocaman bir püskül gibi sallıyordu. Tam tımar biteceğine yakın huysuzlanır, oynar, o zaman Dadaruh, "Höyt, kerata..." diye sağırsına bir tokat indirir, sonra öteki atları tımara başlardı. Ben bir gün ahırda yalnız başıma kaldım. Hasan'la Dadaruh dere kenarına inmişlerdi. İçimde bir tımar etmek hırsı uyandı. Kaşağıyı aradım, bulamadım. Ahırın köşesinde Dadaruh'un penceresiz, küçük bir odası vardı. Buraya girdim. Rafları aradım. Eyerlerin arasına falan baktım. Yok, yok. Yatağın altında yeşil tahtadan bir sandık duruyordu. Onu açtım. Azıcık daha sevincimden haykıracaktım. Annemin bir hafta evvel İstanbul'dan gönderdiği hediyeler içinde çıkan fakfon kaşağı... Parıl Parıl parlıyordu. Hemen kaptım. Tosun'un yanına koştum. Karnına sürtmek istedim. Rahat durmadı. Dönüp burnuyla bana vurdu. Öteki atlar da durmuyorlardı. “Galiba acıtıyor?” dedim. Gümüş gibi parlayan bu güzel kaşağının dişlerine baktım. Çok keskin, çok sivriydi. Biraz körletmek için duvarın taşlarına sürmeye başladım. Dişleri bozulunca tekrar tecrübe ettim. Yine atların hiçbirisi durmuyordu. Kızdım. Öfkemi sanki kaşağıdan çıkarmak istedim. On adım ilerdeki çeşmeye koştum. Kaşağıyı yalağın taşına koydum. Yerden kaldıracabileceğim en ağır bir taş bularak üstüne hızlı hızlı indirmeye başladım. İstanbul'dan gelen, ihtimal Dadaruh'un kullanmaya kıyamadığı bu güzel kaşağıyı ezdim, parçaladım. Sonra yalağın içine attım... Babam, her sabah dışarıya giderken bir kere ahıra uğrar, öteye beriye bakardı. Ben o gün yine ahırda yalnızdım. Hasan evde hizmetçimiz Pervin'le kalmıştı. Galiba yıkanacaklardı. Babam çeşmeye bakarken yalağın içinde kırılmış kaşağıyı gördü. Dadaruh'a haykırdı:

- Gel buraya!

“Çıkar bakayım şunu.”

Nefesim kesilecekti. Bilmem neden, çok korktum. Dadaruh da şaşırdı. Kırılmış kaşağı meydana çıkınca, babam bunu kimin yaptığını sordu. Dadaruh,- Bilmiyorum, dedi. Babamın gözleri bana döndü. Daha bir şey sormadan, “Hasan” dedim. “Hasan mı?”

- Evet, dün Dadaruh uyurken odaya girdi. Sandıktan aldı. Sonra yalağın taşında ezdi.

- Niye Dadaruh'a haber vermedin?

- Uyuyordu.

- Çağır şunu bakayım.

Çitin kapısından geçtim. Gölgeyi yoldan eve doğru koştum. Hasan'ı çağırdım. Zavallının bir şeyden haberi yoktu. Koşarak arkamdan geldi. Babam pek sertti. Bir bakışından ödümüz kopardı. Hasan'a dedi ki:- Eğer yalan söylersen seni döverim!

- Söylemem.

- Pekâlâ, bu kaşağıyı neye kırdın?

Hasan, Dadaruh'un elinde duran alete şaşkın şaşkın baktı! Sonra sarı saçlı başını sarsarak,

- Ben kırmadım, dedi.

- Yalan söyleme, diyorum

- Ben kırmadım.

Babam tekrar, “Doğru söyle, darılmayacağım yalan çok fenadır” dedi. Hasan inkârında inat etti. Babam hiddetlendi, üzerine yürüdü, "Utanmaz yalancı!" diye yüzüne bir tokat indirdi. Hasan avazı çıktığı kadar ağlamağa başladı. Babam Dadaruh’a “Götür bunu eve. Sakın bir daha buraya sokma. Hep Pervin'le otursun!” diye haykırdı. Dadaruh, ağlayan kardeşimi kucağına aldı. Çitin kapısına doğru yürüdü. Artık ahırda hep yalnız oynuyordum. Hasan evde mahpustu. Yalan söylediği için babam yüzüne bile bakmıyordu. Annem geldikten sonra da affetmedi... Fırsat düştükçe, "O yalancı" derdi. Hasan yediği tokat aklına geldikçe ağlamaya başlar, güç susardı. Zavallı anneciğim benim iftira atabileceğime hiç ihtimal veremiyordu. “Acaba aptal Dadaruh atlara ezdirmiş olmasın?” derdi. Ertesi sene yazın annem yine İstanbul'a gitti. Biz yalnız kaldık. Hasan'a ahır hâlâ yasaktı. Geceleri yatakta atların ne yaptıklarını, tayların büyüyüp büyümediğini bana sorardı. Bir gün birdenbire hastalandı. Kasabaya at gönderdik, doktor geldi. "Kuşpalazı" dedi. Çiftlikteki köylü kadınlar eve üşüştiler. Birtakım tekir kuşlar getiriyorlar, kesip kardeşimin boynuna sarıyorlardı. Babam yatağının dibinden hiç ayrılmıyordu. Dadaruh çok durgundu. Pervin hüngür hüngür ağlıyordu. “Neye ağlıyorsun?” diye sordum.

- Kardeşin hasta.

- İyi olacak.

- Olmayacak.

- Ya ne olacak?

“Kardeşin ölecek!” dedi.

- Ölecek mi?

Ben de ağlamağa başladım. O hastalandığından beri Pervin'in yanında yatıyordum. O gece hiç uyuyamadım. Dalar dalmaz Hasan'ın hayali gözümün önüne geliyor "iftiracı, iftiracı!" diye karşımda ağlıyordu. Küçük muhayyilem o vakit ki dini terbiyenin dehşetleriyle dolmuştu. Yarın ahret... Kim bilir kardeşim o haksız yediği tokatın hakkını benden nasıl çıkaracaktı? Pervin'i uyandırdım.

- Ben Hasan'ın yanına gideceğim, dedim.

- Niçin?

- Babama bir şey söyleyeceğim.

- Ne söyleyeceksin?

- Kaşağıyı ben kırmıştım, onu söyleyeceğim.

- Hangi kaşağıyı?

- Geçen seneki. Hani babamın Hasan'a darıldığı...

Lafımı tamamlayamadım. Derin hıçkırıklar içinde boğuluyordum. Ağlaya ağlaya Pervin'e anlattım. Şimdi babama söylersem Hasan da duyacak belki beni affedecekti.

- Yarın söylersin, dedi.

- Hayır, şimdi gideceğim.

- Şimdi baban uyuyor, yarın sabah söylersin.

Hasan da uyuyor. Onu öpersin. Ağlarsın. Hakkını sana helal eder.

- Pekâlâ!

- Haydi, şimdi uyu!

Sabaha kadar yine gözlerimi kapayamadım. Hava henüz ağarırken Pervin'i uyandırdım. Kalktık. Ben içimdeki zehirden azabı boşaltmak için acele ediyordum. Fakat heyhat, zavallı masum kardeşim o gece ölmüştü. Sofada çiftlik imamıyla Dadaruh'u ağlarken gördük. Babamın dışarıya çıkmasını bekliyorlardı!

18 Eylül 1919, Kalamış

İfham (Haftalık Edebi İlâve), Sayı: 5, 22 Eylül 1919, s.77-79

Ek 3: Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni Çerçevesinde Hedef Öğrenici Grubunun Bildiği Varsayılan Dilbilgisi Yapıları

A1 Kuru Dilbilgisi Kazanımları	A2 Kuru Dilbilgisi Kazanımları
SES OLAYLARI (yumuşama, benzeşme, daralma)	ŞİMDİKİ ZAMAN II (hikâye)
“-DIR” BİLDİRME EKİ	ŞİMDİKİ ZAMAN II (rivayet)
ÇOĞUL EKİ	GEÇMİŞ ZAMAN I (belirsiz –miş) (+/-/?)
SORU EKİ	GEÇMİŞ ZAMAN II (hikâye)
ZAMİRLER (şahıs-işaret-dönüştürülük)	GEÇMİŞ ZAMAN II (rivayet)
İYELİK EKLERİ	GELECEK ZAMAN I (-ecek, -acak)
VAR-YOK CÜMLESİ	GELECEK ZAMAN II (hikâye)
ŞİMDİKİ ZAMAN I (+/-/?)	GELECEK ZAMAN II (rivayet)
HAL EKLERİ	GENİŞ ZAMAN I (-r, -ar, -er)
İSİM TAMLAMALARI	GENİŞ ZAMAN II (hikâye)
BAĞLAÇLAR (ve veya de ile)	GENİŞ ZAMAN II (rivayet)
EDATLAR (den önce/sonra)	EDATLAR (-le, -la)
SIFATLAŞTIRMA (-lı, -sız)	EMİR KİPİ
SIRALAMA (-ıncı, -inci)	BAĞLAÇLAR (ama fakat çünkü bu yüzden)
ÜSTÜNLÜK (en)	İLGİ EKİ (-ki)
GEÇMİŞ ZAMAN I (belirli –di) (+/-/?)	EDATLAR (gibi, kadar)
KARŞILAŞTIRMA (-den daha)	ADLAŞTIRMA (-mak, -mek, -iş)
ZARFLAR (yer-yön)	ZARFLAR (-dıktan sonra, -meden önce)
SIFATLAR (sayı- niteleme)	ZARFLAR (-ken)
PEKİŞTİRME (-dir)	YETERLİLİK (-ebil)

